

ČASOPIS
ZAMESTNANCOV
š. p. LESY SR
BANSKÁ BYSTRICA
december 2007

12 Lesník

**Vítazstvo lesníkov
v Čiernom Balogu**

**Nečakajme, kým
príde kontrola**

**LESY SR sa úspešne
otvorili verejnosti**

**Téma mesiaca:
VÝJAZDOVÉ ZASADNUTIE VLÁDY SR**

Lesník,

časopis zamestnancov štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, Banská Bystrica

redakčná rada

Ing. Ján Mičovský, CSc.,
Ing. Jozef Marko,
Ing. Lucia Hanková,
Ing. Rudolf Bruchánik, PhD.,
JUDr. Milan Vančo,

predseda redakčnej rady

Ing. Jozef Djubek

výkonný redaktor

Mgr. Peter Gogola,
www.lesy.sk,
e-mail: peter.gogola@lesy.sk

rada stálych prispievateľov

Ing. Július Burkovský, Jiří Junek,
Ing. Radoslav Lorko,
Ing. Igor Vizslai,
Ing. Boris Pekarovič,
Dáša Pavlovičová,
Ing. Jaroslav Kobza,
Ing. Jozef Sokol, Jozef Šabo,
Ing. Ľuboš Tuľák, Ing. Marcel Fiala,
Ing. Ladislav Dochán,
Roman Podolinský, Ing. Ján Bulla,
Ing. Marek Tabernaus,
Ing. Peter Patay, Ing. Ján Vavrek,
Dušan Dávid, Ing. Jozef Štaško,
Rudolf Halák, Ing. Karol Volentier,
Martin Matys

grafická úprava

Mária Gálová, Miloš Sedláček
Národné lesnícke centrum,
T. G. Masaryka 22, 960 92 Zvolen

náklad: 1500 výtlačkov

foto obálka

Eduard Genserek
Výjazdové zasadnutie Vlády SR sa začalo v Osrblí ukázkou úspešnej likvidácie následkov kalamity z roku 1996.

adresa redakcie

Námestie SNP č.8,
975 66 Banská Bystrica,
Tel.: 048/434 42 78,
Fax: 048/434 41 91

registrácia

MK SR B 13 r. č. 3821/2007
zo dňa 1.8.2007

17

30

Obsah

- 2** **Obsah**
- 3** **Editorial**
Spýtali sme sa...
Téma mesiaca: Výjazdové zasadnutie vlády SR

- 4** **Uznesenie vlády Slovenskej republiky**
- 5** **Správa o stave lesov**
- 7** **Vítazstvo!**
Vláda podporila lesníkov
- 8** **Komentár: Vláda nám chytila stranu. Sme na ťahu**
Povedali a napísali o podpore lesníkov
Monitoring ohlasov na uznesenie výjazdového zasadnutia Vlády SR v Č. Balogu
- 9** **Z pripomienkovacieho konania**
Namiesto bodky (správa z monitoringu)
- 10** **Navštívte i vy významná lesnícká miesta na OZ Sobrance**
- 11** **Osada, v ktorej prenočoval palatín**
Na Liptove pribudli „významné lesnícke miesta“
- 12** **Na rade je región Západ**
Podľa schémy PEFC bude certifikovaných už 840 000 hektárov lesa
Presťahovanie s výhodami
OZ Čadca zmenil sídlo
- 13** **Hyvää päyvä, Suomi! alebo učiť sa treba od najlepších**
- 14** **Cez prizmu 200. výročia lesníckeho školstva spomínam na 150. výročie**
- 15** **Povolanie lesníka nie je práca, ale láska k tejto práci**
Vedúci Odboru usmerňovania lesníckych činností š.p. LESY SR Ing. Ján ŠVANČARA
- 16** **Poľovníci a lesoturisti sa vzdelávali**
- 17** **Nové podnety i široká diskusia**
Väčšine lesníkov prináša pôsobenie v lesnej pedagogike pocit radosti a sebarealizácie
- 18** **Lesník potrebuje istotu**
O dlhej brade, jeleňovi „na prískoku“ i zbierke fliaš
- 20** **Nasledovníci Wiliama Rowlanda**
- 22** **Načakať, kým príde kontrola**
S Ing. Zuzanou Špildovou z Odboru usmerňovania lesníckych činností š.p. LESY SR
- 23** **Ekológ by mal byť každý. Bez ohľadu na funkciu**
- 24** **Paušálne zrušenie funkcie ekológa je na zamyslenie**
Vodohospodári sú nedocenení
- 25** **Čo najviac a čo najskôr!**
OZ Liptovský Hrádok spracováva 750 000 m³ vetrovej a podkôrníkovej kalamity
- 26** **Koncepcia pestovania rýchlorastúcich drevín**
- 27** **IX. Pro Silva bilancuje**
Prírode blízke obhospodarovanie lesa
- 28** **Úspešne sme sa otvorili verejnosti**
Lesy pre oddych a dovolenku – Lesy pre všetkých

- 29** **Aj pes je len človek**
...O Ing. Danielovi OLEJÁROVI, milovníkovi poľovních psov
Varšava
Stromy extra: Pinus Jeffreyi Grev. et Balf. - Borovica Jeffreyova
- 30** **Pozvánka: Navštívte OZ Smolenice**
- 31** **Poradovanie**
O slobode ducha
Prečo mám rada les

- 32** **Uveríte?**
Krížovka

- 33** **Filatelistika**
Rybársky receptár
- 34** **Pre deti**
- 35** **Kalendár podujatí**
Jubilejný muflón
Ospravedlnenie Ing. Beňovi
Časopis Lesník vychádza v ústrety a publikuje
Životné jubileá
- 36** **Stromček pod stromček po štvrtýkrát**

„Vyhrali sme bitku, ale nie celú vojnu“ – takto lapidárne formuloval výsledok výjazdového zasadnutia vlády na Čiernom Balogu istý kolega, čím vyjadril, že je namieste krotiť prejavy prehnaneho optimizmu. Jedno je však isté: fakt, že sa vláda zaoberala lesmi, dáva jasne najavo všetkým, že problém hynutia smrečín nie je len problém lesnícky, je to problém celospoločenský. Jeho následky na kvalitu života by mohli reálne postihnúť každého občana. Znížením kvality vzduchu, znížením zásob pitnej vody atď, atď, atď... Výskum by mohol (a mal) reálne spočítať, aká je napríklad retenčná schopnosť porastu, vyschnutého následkom podkôrníkovej kalamity. Takéto a podobné údaje sú našim spojencom, ktorý má silu otvárať oči tým, ktorí slepo veria v samovývoj. Obdobie nasledujúcich rokov bude príležitosťou preukázať lesnícky fortiel. Prebudovanie smrekových monokultúr na zmiešané porasty, respektíve obnova smrekových porastov tam, kde je to z prírodného hľadiska správne – to je výzva, ktorá je šancou na obnovu kreditu lesníckej profesie. Bude to obrovský kus práce. A neustále bude potrebné vysvetľovať, čo a prečo musíme urobiť, aby sme zachránili náš najväčší poklad – naše lesy. Príroda nenadelila Slovensku nerastné bohatstvo, nemáme významnejšie náleziská ropy, zemného plynu, zlata, diamantov ani iných nerastov, máme len to jedno, naše „zelené zlato“, naše lesy. Ostáva nám teda všetky sily vložiť do naplnenia odkazu nášho slávneho predchodcu, ktorý sme si zlatým písmom vpísali do virtuálneho erbú slovenského lesníctva: „Zachovať lesy potomkom“.

Peter Gregor

Anketa

Ing. JÁN MIZERÁK,
generálny riaditeľ ŠOP

Problematika ohrozenia smrekových

porastov má celoslovenský rozmer, preto aj jej riešenie treba hľadať v tejto úrovni. Navyše prípadné rozvrátenie pôvodných vysokohodnotných horských smrečín (ktorému bolo, resp. je možné zabrániť) s ich nezastupiteľným významom vnímame aj z hľadiska ochrany prírody ako nežiadúci jav. S potešením sme preto prijali závery výjazdového zasadnutia vlády SR v Čiernom Balogu ako pozitívny signál pre zlepšenie zdravotného stavu a ekologickej stability našej prírody. Lesy nielen na Slovensku, ale aj v okolitých krajinách sú pod dlhodobým negatívnym vplyvom priemyselných aktivít čoho dôsledkom je zhoršovanie ich zdravotného stavu a návazne na to zníženie ich stability a odolnosti. Je preto povinnosťou človeka eliminovať negatívne dopady svojich aktivít na prírodu a umožniť aj nasledujúcim generáciám, aby mohli užívať prírodné bohatstvo našich lesov tak, ako je to umožnené našej generácii. Záväzok je o to väčší, že my sme prevzali naše lesy od našich otcov, na európske pomery vo výnimočne zachovalom stave. Konajme preto v duchu pozitívnych skúseností a poznatkov z minulosti a nedovoľme neuváženými krokmi zničiť, čo sa za stáročia podarilo zachovať.

ING. ARPÁD KAVEČANKY, riaditeľ OZ Rožňava, LESY SR š.p.

Je veľmi dobré že súčasná vláda si plne uvedomuje nevyhnutnosť podpory ozdravenia slovenských

smrečín, pretože samotný zámer a možnosti lesníkov na ich záchranu už nepostačujú

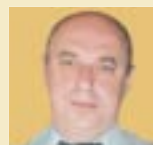
a v tomto prípade neplatia ani ochranámi často používané frázy „že príroda si poradí sama. „Bez náležitej finančnej a legislatívnej podpory pripravených opatrení na záchranu slovenských smrečín, by na území Slovenska došlo k masívnemu odumretiu smrekových porastov na podstatnej časti ich súčasnej výmery.“ Tento konštruktívny postoj vlády SR ocenia aj nasledujúce generácie nielen lesníkov ale aj obyvateľov pre ktorých ostanú zachované typické slovenské smrečiny.

Ing. IVAN TIMKO, riaditeľ OZ Košice, LESY SR š.p.

Výjazdové zasadnutie vlády SR v Čiernom Balogu a vyjadrenie podpory pre záchranu slovenských smrekových lesov hodnotíme z lesníckeho hľadiska veľmi kladne. Keďže lesy sú bohatstvom celého národa, konečne sa im začína venovať viac pozornosti ako aj lesníckej verejnosti, lesníkom a všetkým, ktorí sa starajú o slovenské lesy a ich zveľadovanie. Negatívny vplyv priemyslu v minulých obdobiach a v súčasnosti globálne otepľovanie spôsobili enormné premnoženie podkôrneho hmyzu a súbor týchto faktorov spôsobil alarmujúce zhoršenie zdravotného stavu smrekových porastov, hlavne monokultúr. Taktiež zbytočné spory medzi ochranárskymi združeniami a lesníkmi znemožnili hlavne pri veterných kalamitách minulých rokov operatívne a rýchle reagovať na daný stav týchto porastov.

Obávam sa či už v tomto období nie je neskoro na záchranu monokultúr smrečín, ale keďže sme lesníci, musíme využiť všetky dostupné prostriedky na záchranu týchto porastov včítane finančných zdrojov použitých na revitalizáciu smrekových porastov, aby sme sa pred budúcimi generáciami nehanbili, že sme pre záchranu slovenských smrečín neurobili všetko čo bolo v našich silách a možnostiach.

Ing. ALOJZ RIŠKO, riaditeľ OZ Čadca, LESY SR š.p.

Hodnotím ju jednoznačne

ako pozitívum pre zlepšenie zdravotného stavu smrečín SR, avšak táto iniciatíva zo strany Vlády SR mala prísť už skôr! Z toho tiež vyplýva, že upozornenia lesníkov na kritický zdravotný stav smrečín boli opodstatnené. Taktiež si myslím, že predstavitelia Vlády SR pochopili, že cesta tzv. samovývoja deklarovaného a presadzovaného tzv. ochranámi nevedie nikam!

Ing. RUDOLF KUČERÍK, riaditeľ OZ Lipt. Hrádok, LESY SR š.p.

Odsťepný závod

Liptovský Hrádok čakal na výjazdové zasadnutie vlády s napätím a nádejou. Od kalamity z novembra 2004 zápasia zamestnanci nášho OZ, snažiac sa zostať verní lesníckym princípom, realizáciou ktorých zachovali lesy, ktoré sú perloú strednej Európy, s neuveriteľnou byrokraciou, diletantstvom, naivitou, ba až morbidnými predstavami o tom, ako by mal les vyzeráť. Kto bol tým, ktorý zabraňoval

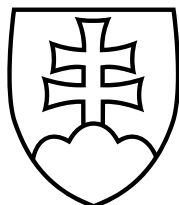
racionálnemu hospodáreniu v lese, storočiami overenému, kto spôsobil, že sa už nahlas hovorí, že Slovensko príde o svoje smrekové lesy? Boli to neuveriteľné „čakačky“ na rozhodnutia orgánov ŽP (až cez 300 dní), boli to stanoviská ŠOP, ktoré spolu s ochranármi a organizáciami tretieho sektoru na piedestál vyzdvihli názor, že najlepšia práca v lese je ničnerobenie, že aj mŕtvy les je les (ale aké funkcie bude plniť?). Napriek vypätiu lesníkov sa im darilo a darí. Podiel mŕtveho lesa stúpa.... Aby som sa nerozpisoval. Výjazdové zasadanie vlády a jeho závery nám vliali viac chuti do práce. Veď spravujeme lesy štátne a vláda SR podala pomocnú ruku na ich záchranu. No a my, lesníci z OZ Liptovský Hrádok, my sme ani zďaleka na záchranu našich horských smrečín nerezignovali.

Ing. LADISLAV GAŠPAR, riaditeľ OZ Beňuš, LESY SR š.p.

Už samotná skutočnosť, že

Vláda SR zasadala v srdci Slovenska, v okrese s lesnatosťou 88 %, na OZ Č. Balog treba považovať za veľký diplomatický úspech vedenia š. p. Lesy SR, Banská Bystrica, NLC Zvolen, MP SR. Je to práve OZ Č. Balog, kde v oblasti Osrblia možno vidieť ako sa dokážu lesníci vysporiadať s veľkými kalamitami bez legislatívnych prekážok. Aj spracovanie veternej kalamity z 19. 11. 2004 pri veľkých legislatívnych problémoch je podpísané pod stavom slovenských smrečín, kde situáciu osobne považujem za národnú tragédiu. Je dobré, že Vláda SR si to uvedomuje a prijíma zásadné opatrenia legislatívne i vo forme riešenia problému finančnou podporou.

Uznesenie vlády Slovenskej republiky

z 21.11. 2007
**k Správe o zdravotnom stave lesov
Vláda**

A. schvaľuje

A.1. Správu o zdravotnom stave lesov
A.2. potrebu finančných prostriedkov na zabránenie zhoršovania zdravotného stavu lesných porastov s prevládajúcim zastúpením smreka v sume 355 mil. Sk v roku 2008, 500 mil. Sk v roku 2009 a 700 mil. Sk v roku 2010

B. ukladá

ministromi pôdohospodárstva

B.1. zabezpečiť v roku 2008 finančné prostriedky na zabránenie zhoršovania zdravotného stavu lesných porastov s prevládajúcim zastúpením smreka v sume 355 mil. Sk z prostriedkov osi

2 Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 a zo zdrojov ministerstva pôdohospodárstva SR získaných z predaja nadbytočného majetku štátu.

v roku 2008

B.2. zabezpečiť realizáciu opatrení na zabránenie zhoršovania zdravotného stavu lesných porastov uvedených v časti 2. 5. tohto materiálu

v rokoch 2008 až 2013

B.3. vyhodnocovať v Správe o lesnom hospodárstve v SR plnenie opatrení na zabránenie zhoršovania zdravotného stavu lesných porastov

v rokoch 2009 až 2014

B.4. pri tvorbe návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2009 až 2011 riešiť prioritne zabezpečenie prostriedkov podľa bodu A.2.

v rokoch 2008 a 2009

ministromi pôdohospodárstva

ministromi životného prostredia

B.5. vytvoriť podmienky pre včasné rozhodovanie o výnimkách a súhlasoch podľa zákona o ochrane prírody a krajiny umožňujúcich realizáciu opatrení na ochranu lesa

do: v rokoch 2008 – 2013.

B.6. v súvislosti s úlohou B.4. novelizovať zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov s osobitným dôrazom na udržanie a zvyšovanie odolnosti lesov, ich ekologickej stability a odstraňovanie následkov spôsobených škodlivými činiteľmi

do: 31.3.2008

B.7. vydať spoločné usmernenie na realizáciu opatrení podľa § 28 ods. 3 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov

do: 31. marca 2008

Vykonajú: minister pôdohospodárstva
minister životného prostredia

Správa o stave lesov

Vláda Slovenskej republiky na svojom výjazdovom zasadnutí 21. novembra 2007 prerokovala a schválila materiál pod názvom Správa o stave lesov. Vzhľadom na rozsah materiálu publikujeme jeho najdôležitejšie časti.

1. LESY A LESNÍCTVO NA SLOVENSKU

Prvá časť materiálu definuje súčasný stav lesov na Slovensku, vývoj základných ukazovateľov stavu lesov a lesníctva, vývoj zásoby dreva v lesoch a priemernej zásoby na 1 ha, vekové zloženie lesov a vývoj objemu realizovanej náhodnej ťažby dreva. Informuje o výške štátnej podpory lesného hospodárstva na výkony vo verejnom záujme (pre porovnanie: Slovensko 2,6 €/ha), Česká republika 9,4 €/ha; Rakúsko 12,3 €/ha; Nemecko 18,8 €/ha a napríklad v Južnom Tyrolsku až 107,8 €/ha).

Vzniknutú situáciu v smrekových lesoch charakterizuje ako najväčší lesnícky problém v súčasnosti, ktorý existenčne ohrozuje zabezpečovanie plnenia produkčných a mimoprodukčných funkcií smrekových lesov v mimoriadne dôležitých regiónoch Oravy, Kysúc, Vysokých Tatier, Spiša, Horehronia a Gemeru.

Konštatuje, že smrek má podľa súčasného drevinového zloženia v našich lesoch 26,4 % zastúpenie, čo predstavuje cca 510 tis. ha. V prípade pokračovania súčasného vývoja môže v časovom horizonte 10 - 30 rokov na Slovensku ubudnúť cca 415 tis. ha smrekového lesa, čo pri priemernej zásobe dreva cca 250 m³ na 1 ha predstavuje úbytok 104 mil. m³ smrekovej drevnej hmoty a pokles výmery smrekových porastov na úroveň cca 10,0 %.

2. STAV LESOV S PREVLÁDAJÚCIM ZASTÚPENÍM SMREKA, SOCIÁLNO-EKONOMICKÉ A EKOLOGICKÉ DÔSLEDKY ICH ĎALŠIEHO VÝVOJA

2. 1. SÚČASNÝ STAV SMREKOVÝCH LESNÝCH PORASTOV

Vysádzanie smreka od 19. do konca prvej polovice 20. storočia bolo v Európe všeobecným trendom, vyvolaným dopytom po tejto hospodársky výnimočne efektívnej drevine. Vlna zalesňovania smrekom najviac postihla Českú republiku (smrek tu tvoril v roku 1950 až 60 % lesov, v roku 2007 je to 54 %) a Nemecko (40 % smreka) a neobišla ani Slovensko, aj keď sa u nás prejavila v oveľa menšom rozsahu. Smrekové porasty pestované síce z kvalitného ale nepôvodného semena sa nedokázali na všetkých miestach prispôbiť stanovištným podmienkam, čo sa negatívne prejavuje na ich stabilite a odolnosťou potenciálne najmä vo vyšších vekových stupňoch.

Súčasný stav smrekových porastov je alarmujúci. Dochádza k ich celkovému rozpadu a lokálnemu zániku. Priamou príčinou rozpadu smrečín v súčasnosti je pôsobenie abiotických škodlivých činiteľov, podkôrneho hmyzu, pôdných patogénnych húb, zmena chemizmu pôdy, celková strata vitality a pôsobenie ďalších faktorov.

2. 2. VÝVOJ ZDRAVOTNÉHO STAVU SMREKOVÝCH LESNÝCH PORASTOV

Hynutie smrečín nie je na Slovensku nový problém. Už pred päťdesiatimi rokmi sa objavili prvé zmienky o zhoršovaní ich zdravotného stavu. Výrazným spôsobom sa v tom čase podpísalo na znížení vitality smrekových porastov spriemyselnovanie krajiny a vplyv imisií. Prvé príznaky poškodenia lesov rozvojom priemyslu na Slovensku sa zaznamenali koncom 60. rokov. Išlo o chradnutie lesov v bezprostrednej blízkosti lokálnych zdrojov znečistenia (napr. v okolí Žiaru nad Hronom, na Strednom Spiši), ako aj ich hynutie v horských oblastiach v dôsledku diaľkového prenosu imisií najmä z oblastí Ostravy a Katovic.

Hynutie smrekových porastov je globálny problém a v súčasnosti postihuje nielen lesy Slovenska, ale aj Poľska, Českej republiky, Nemecka, Rakúska a niektorých ďalších krajín Európy.

2. 3. PROGNOZA VÝVOJA ŠKODLIVÝCH ČINITEĽOV A STAVU SMREČÍN

Prognózovanie vývoja škodlivých činiteľov je veľmi komplikované. Kým rozsah škôd spôsobených abiotickými škodlivými činiteľmi sa prakticky nedá predpovedať, predikcia rozsahu škôd spôsobených napríklad lykožrútom smrekovým a hubami je do určitej miery možná. Pri ich prognóze sa vychádza okrem iného najmä z trendu vývoja škodlivého činiteľa, disponibilnej zásoby dreva a ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov.

2. 4. SOCIÁLNO-EKONOMICKÉ A EKOLOGICKÉ DÔSLEDKY HYNUTIA SMREČÍN

Uvedený proces hynutia smrečín prináša so sebou ekologické, ekonomické a sociálne problémy.

Cielená, dobre organizovaná premena nepôvodných hynúcich smrečín na stabilnejšie lesné ekosystémy, môže naopak prispieť k rastu pracovných príležitostí pri zabezpečovaní hlavných i pridružených lesníckych činností, k ich diverzifikácii s priaznivými dopadmi na príjmy obyvateľstva, kvalitu života a v konečnom dôsledku i rozvoj ekonomiky vidieka.

2. 5. OPATRENIA NA ZABRÁNENIE ZHORŠOVANIA ZDRAVOTNÉHO STAVU LESNÝCH PORASTOV

Existujúci stav je možné riešiť iba komplexnými veľkoplošnými ekologicky vhodnými, pestovateľsko - zariadenovateľskými (manažment) a ochranárskymi opatreniami zameranými na zmeny drevinového zloženia, zvyšovanie ekologickej stability lesných ekosystémov, revitalizáciu postihnutých porastov, tlmenie vplyvu škodlivých činiteľov a zmierňovanie dôsledkov ich škodlivého pôsobenia. Opatrenie musia smerovať do

oblasti politicko-legislatívnej, odbornotechnickej a ekonomickej.

Existuje aktívny záujem vlastníkov a užívateľov lesa riešiť tento problém, resp. finančne sa podieľať na jeho riešení. Rozsah a charakter hynutia však vyžaduje taký objem finančných prostriedkov, s akým jednotlivé skupiny vlastníkov a užívateľov lesa nedisponujú. Preto je nereálne predpokladať, že bez intenzívnej finančnej podpory zo strany štátu je možné súčasnú kritickú situáciu zastaviť alebo aj zlepšiť.

V súčasnosti neexistuje dostatok vedeckých poznatkov a experimentálnych skúseností pre definovanie takých opatrení, ktoré by viedli k jednoznačnému a úplnému vyriešeniu problému hynutia smrečín. Súčasná veda a výskum však disponuje dostatočnými poznatkami umožňujúcimi začať uplatňovať opatrenia na brzdenie tohto procesu a zníženia jeho dôsledkov na maximálnu možnú mieru.

2. 5. 1. OKAMŽITÉ OPATRENIA

A. Dôsledne realizovať preventívne, ochranné a obranné opatrenia proti podkôrnemu hmyzu

- urýchlene spracovať drevo vhodné na vývoj a množenie podkôrneho hmyzu (vetrové a snehové polomy) a včas odstrániť nimi napadnutú drevnú hmotu (chrobačiare), sústreďovať a likvidovať lykožrúty v ohniskách žeru;
- dôsledne vykonávať kontrolu výskytu v zmysle § 43 ods. 4 vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MP SR“) č. 453/2006 o hospodárskej úprave lesov a o ochrane lesa (ďalej len „vyhláška č. 453/2006“);
- dôsledne realizovať ochranné opatrenia proti podkôrnemu hmyzu v zmysle § 43 ods. 4 vyhlášky č. 453/2006 Z. z.;
- dôsledne vykonávať asanáciu napadnutého dreva a lapákov (mechanicky a chemicky);
- ponechané drevo na sklade bezodkladne chemicky ošetriť, alebo odkôrniť;
- chemicky ošetriť drevo, ktoré je z kalamitného územia zo skladov odvázané;
- drevnú hmotu ponechanú v blízkosti porastov na štiepkovanie chemicky ošetriť;
- v územiach s piatym stupňom ochrany,

v ktorých nebola povolená výnimka orgánu štátnej správy ochrany prírody a krajiny na vykonávanie náhodnej ťažby, dôsledne vyžadovať realizáciu opatrení organizáciou ochrany prírody na zabránenie šírenia a premnoženia škodcov z týchto území;

- do doby spracovania náhodnej ťažby nevykonávať úmyselnú ťažbu okrem prebierok do 50 rokov;
- príslušným orgánom štátnej správy lesného hospodárstva dôsledne kontrolovať dodržiavanie schválených harmonogramov vykonania náhodnej ťažby (23 ods. 6 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch - ďalej len „zákon o lesoch“) a uložených opatrení na ochranu lesa (§ 28 ods. 1 písm. i) a odseku 4 zákona o lesoch);
- na skladoch spracovateľov dreva monitorovať výskyt podkôrneho hmyzu a v prípade dlhšieho skladovania a zistenia výskytu škodcu, drevo chemicky ošetriť, alebo odkôrniť;
- v prípade ohrozenia väčšej výmery územia biotickými škodcami aplikovať plošné obranné opatrenia (chemická asanácia);
- v územiach NATURA 2000 je potrebné postupovať v zmysle § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

B. Obnovu porastov realizovať s maximálnym využitím pôvodných druhov drevín, zvýšením zastúpením listnatých drevín a komplexnou realizáciou ošetrovania a ochrany mladých lesných porastov

- pri obnove porastov, pre ktoré je platný lesný hospodársky plán (ďalej len „LHP“) a ktorých zdravotné poškodenie nevyžaduje rekonštrukciu, využívať maximálny podiel stanovištno vhodných listnatých drevín podľa predpisu LHP;
- v porastoch, ktorých zdravotný stav vyžaduje ich rekonštrukciu postupovať v súlade s § 19 zákona o lesoch a § 25 vyhlášky č. 453/2006 (najmä uplatňovanie obnovných rubov, hospodársky spôsob a zmeny drevinového zloženia porastov, ktoré nezodpovedali stanovištným podmienkam);
- pri obnove porastov využívať len pôvodné druhy lesných drevín;

- zvýšiť podiel zalesňovania obalovanými sadenicami;
- dôsledne vykonávať pestovné práce súvisiace s ošetrovaním a ochranou mladých lesných porastov (proti burine, hmyzím škodcom, hubovým ochoreniam, zveri).

C. Ostatné opatrenia súvisiace so zistením aktuálneho zdravotného stavu smrečín a prípravy na ich obnovu

- v rámci čiastkového monitorovacieho systému Lesy s využitím metód dialkového prieskumu zeme (ďalej len „DPZ“), vyhodnotiť aktuálny stav smrekových porastov podľa stupňov ich poškodenia;
- zhodnotiť stav zdrojov lesného reprodukčného materiálu z hľadiska zabezpečenia dostatočného množstva vhodného reprodukčného materiálu, spracovať návrh na doplnenie týchto zdrojov, ktoré bude potrebné použiť v rámci rekonštrukcií poškodených smrekových porastov;
- zabezpečiť zber semennej suroviny v sezóne 2007/2008 (podľa úrody) a dopĺňať semeno a semennú surovinu na optimálne zásoby;
- na základe registrácie zhodnotiť stav zásob lesného reprodukčného materiálu vhodného na umelú obnovu lesných porastov v územiach so zhoršeným zdravotným stavom smrečín (podľa druhu drevín) a v prípade nedostatku semennej suroviny prijať opatrenia na ich dopĺňovanie.

2. 5. 2. DLHODOBÉ OPATRENIA

a. V rámci výstupu riešenia výskumnej úlohy „Rekonštrukcia nepôvodných lesných spoločenstiev ohrozených zmenou prírodných podmienok (najmä klímy) na ekologicky stabilnejšie ekosystémy“, ktorá je riešená v rámci Národného lesníckeho centra Zvolen s termínom ukončenia v roku 2008, navrhnuť komplexné opatrenia na zabránenie zhoršovania zdravotného stavu smrečín a opatrenia na revitalizáciu a rekonštrukciu poškodených území, v ktorých s ohľadom na ich stav je to potrebné. Pri spracovaní návrhu sa využijú aj poznatky z riešenia výskumných úloh podobného zamerania, vykonávaných monitoringov a ekologických prieskumov.

b. Pravidelne monitorovať vývoj zdravotného stavu smrečín a podľa získaných poznatkov lokalizovať realizáciu navrhnutých opatrení.

c. Realizovať preventívne, ochranné a obranné opatrenia proti podkôrnemu hmyzu minimálne v rozsahu bodu 2. 5.1. A. tohto materiálu

d. Obnovu lesných porastov realizovať minimálne v rozsahu opatrení uvedených v bode 2. 5. 1. B., dopĺňovať zásoby semien a semennej suroviny a dopestovať dostatočné množstvo voľnokorenných a krytokorenných sadeníc potrebných drevín.

e. Výchovu smrekových porastov vykonávať včas v potrebnej intenzite za účelom zvyšovania ich statickej stability.

f. Maximálne využívať finančné prostriedky zo zdrojov EÚ na ozdravné opatrenia v smrečinách

2. 6. FINANČNÉ ZABEZPEČENIE OPATRENÍ

Financovanie realizácie navrhovaných opatrení na zabránenie zhoršovania zdravotného stavu lesných porastov s prevládajúcim zastúpením smreka bude v horizonte rokov 2008-2010 možné zabezpečiť z troch zdrojov:

- v rámci opatrenia Obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení, osi 2, Programu rozvoja vidieka SR 2007–2013 v rokoch 2008-2010,
- z vlastných zdrojov MP SR, plynúcich z predaja nadbytočného majetku štátu v rokoch 2008-2010,
- z prostriedkov štátneho rozpočtu v rokoch 2009-2010 (z kapitoly MP SR).

V jednotlivých rokoch 2008-2010 sa odporúča na zabránenie zhoršovania zdravotného stavu lesných porastov s prevládajúcim zastúpením smreka využiť nasledovné finančných prostriedkov podľa zdrojov a rokov:

Zdroj	Rok 2008 (mil. Sk.)	Rok 2009 (mil. Sk.)	Rok 2010 (mil. Sk.)
PRV SR 2007-2013	255	200	300
MP SR	100	300	400
- z toho z vlastných zdrojov	100	100	50
Spolu	355	500	700

Kde chceme žiť?

Vláda podporila lesníkov Vítazstvo!

Jozef MARKO

A majú pravdu. Ešteže sa viacerí včas chytli zelených obrusov a dômyselne ich upevnili na okná zasadačky, takže rokovacia miestnosť je dostatočne zatienená. Na pripravený šesťminútový film nazvaný Zastavíme hynutie smrečín? tak bude bez problémov vidieť. Krásny deň má ale aj svoje výhody. Na vstupe do obce Osrblie sa o tom presvedčajú nielen lesníci, ktorí zorganizovali pre členov Vlády SR zaujímavé entreé výjazdového zasadnutia vládneho kabinetu na Horehroní, ale aj pozvaní hostia - predseda vlády Róbert Fico, podpredsedovia vlády, ministri a predstavitelia regionálnej a miestnej štátnej a verejnej správy. Na zalesnených svahoch z jednej i druhej strany doliny je totiž názorne vidieť, ako vyzerajú mladé porasty jedenásť rokov po niekoľko minút trvajúcej veternej smršti, ktorá v roku 1996 zložila k zemi státisíce kubíkov dreva. Ako to tuná vtedy vyzeralo majú možnosť všetci vidieť na informačných paneloch s veľkými fotografiami apokalyptickej podoby skazy lesa.

Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš sa ešte pred začiatkom oficiálnej časti púšťa so mnou do reči. Pozyvám ho k informačným panelom a on si spomína, ako na neho zapôsobili podobné obrázky z nedávnej reality. Keď sa vracal z pracovnej cesty z východného Slovenska cez Čertovicu do Bratislavy, videl zlomy a vývraty, ktoré spôsobila víchrica v noci z 24. na 25. augusta tohto roka. Hovorí, že podporuje lesníkov, ktorí sa chcú s takýmto kalamitami vysporiadať. Nemám dôvod mu neveriť. Zvlášť, keď vidím, ako na neho zapôsobili fotografie spred desiatich rokov a ako vníma dnešný vzhľad lesníkmi obnovených kalamitných plôch.

Nie sú to len fotografie, ale aj konkrétne ukážky kalamitného dreva, ktoré majú možnosť pozrieť si členovia vlády. Predsedu vlády R. Fica sprevádzajú po improvizovanej a názornej expozícii generálny riaditeľ š.p. LESY SR Jozef Mindáš a generálny riaditeľ Národného lesníckeho centra Július Novotný. „**Prečo sa schádzame práve tu? Nám lesníkom je to jasné. To, čo sa tu udialo v roku 1996 je porovnateľné s tým, čoho sme boli svedkami po veternej smršti v roku 2004 vo Vysokých Tatrách. Dnešná situácia s tou vtedajšou je však neporovnateľná.**

Lesníci mali

na Osrblí podporu všetkých zainteresovaných, ktorí sa dokázali dohodnúť na spoločnom postupe.

Streda 21. november 2007. Sedem hodín ráno. V budove Odštepného závodu Čierny Balog začína byť rušno. Už včera urobili tímy ľudí kus práce, aby v zasadačke závodu, v ktorej dnes bude rokovať Vláda SR, bolo všetko tak ako má byť: usporiadanie stolov, ozvučenie, príprava podkladových materiálov, občerštenie a - premietačnica technika. Je však jasné, že organizácia takéhoto podujatia začala už pred pár týždňami. Teraz ale vedúci obchodu a logistiky OZ Čierny Balog Boris Pekarovič prezieravo upozorňuje na problém, ktorý môže spôsobiť slnko, ak sa oprie do okien na južnej strane budovy. „Na plátne nebude nič vidieť.“ Má pravdu. Meteorológovia síce predpovedali polooblačno až oblačno, ale znalci miestnych pomerov pri pohľade na dvíhajúcu sa hmlu predpovedajú jasný, slnečný deň.

A výsledok? Všade okolo nás vidíte lesy, ktoré si plnia a budú plniť všetky funkcie, ktoré si plniť majú. Ak by sme mali my lesníci rovnakú šancu aj po novembri 2004, problém s postupujúcou kalamitou by bol už za nami,“ zdôrazňuje na úvod J. Mindáš.

J. Novotný na jeho reč nadväzuje informáciou, že na Slovensku je 75 percent lesných porastov zdravých, ale ostávajúci 25 percent predstavuje vážny problém. „**Zákon o ochrane prírody a krajiny z roku 2002 nám znemožnil vykonať všetky potrebné opatrenia, aby bol všade zastabilizovaný les tak, ako je tu v Osrblí všade okolo nás. V roku 1996 sme mohli aktívne zasahovať, teraz sme nútení pozeráť sa na dôsledky pasívnej ochrany kalamitných porastov. Aj keď máme v súčasnosti aktívnejšiu komunikáciu s Ministerstvom život-**

ného prostredia SR, stále nedokážeme nastaviť systém spracovania kalamity v jednotlivých stupňoch ochrany prírody tak, aby sme predišli vážnym sociálnym a ekonomickým dopadom, ktoré v dôsledku hynutia smrečín hrozia predovšetkým slabším regiónom Slovenska.“

Nech si hovorí alebo píše kto chce, čo chce je isté, že prezentácia výsledkov profesionálnej a systematickej práce lesníkov priamo v teréne, ktorým porozumie aj laik (ak porozumieť chce) bola najlepším úvodom k očakávanej podpore požiadaviek lesníkov na riešenie krízového stavu smrekových porastov na Slovensku. Vládny kabinet počas rokovania v zasadačke OZ Čierny Balogu o Správe o zdravotnom stave lesov na Slovensku dokázal, že porozumel a pochopil. Prispieva k tomu aj

spomenutý krátky film z autorskej dielne tvorivého tímu obľúbenej relácie Halali. Je zostavený pôsobivo, zrozumiteľne a zaujímavovo. Odznieva v ňom niekoľko skutočne sugestív-

ne znejúcich faktov. „**Vietor a lykožrúty zlikvidovali v Tatrách od roku 2004 les veľký ako 21 000 futbalových ihrísk. Lykožrúty zničili za posledné dva roky v Tatrách denne 1260 smrekov. Každú minútu odumiera v Tatrách jeden smrek. Do roku 2015 môžu odumrieť smrekové porasty na ploche väčšej ako pokrývajú všetky národné parky na Slovensku. Finančná strata za posledné dva roky predstavuje 7 miliárd korún. Jeden smrek za deň vyprodukuje kyslík**

M. Jureňa: „Či budem ministrom ja, alebo niekto iný, pre lesy a lesníkov je dnešný materiál a rozhodnutie vlády o jeho realizácii mimoriadne dôležité.“

J. Mindáš: „Ak by sme mali my lesníci rovnakú šancu aj po novembri 2004, problém s postupujúcou kalamitou by bol už za nami.“

pre 50 ľudí.“ Na záver filmu jeho tvorcovia kladú otázku, berúc ich z úst nás, lesníkov a vyzývajú spoločnosť: „Vari majú byť ľudia v dedinách obklopení mŕtvymi stromami?! Vari chorí majú prísť o klimatické kúpele?! Viete si predstaviť Vysoké Tatry z brezy či jarabiny? Obyvatelia ohrozených regiónov sú ekonomicky, historicky, ale aj ľudsky späť so smrekovými lesmi. Budúcnosť slovenských smrekových lesov je teda v našich rukách. Zachovajme lesy pre ďalšie generácie!“

Vláda SR schvaľuje materiál predkladaný Ministerstvom pôdohospodárstva SR. Možno to zaznieva pateticky, ale mám pocit, že lesníci vyhrávajú jednu dôležitú bitku v dlhotrvajúcej vojne. Nie vo vojne s ochrancami prírody, ale v ťažení za opätovné získanie stratejnej pozície v spoločnosti, zodpovedajúcej významu lesníckej práce a lesa samotného pre každého človeka, pre nás všetkých. V ťažení za uznanie profesionálnych lesníckych kvalít. Za to, aby mohli robiť to, čo vedia, čomu veria a čo sa už historicky osvedčilo na prospech lesa, prírody i spoločnosti.

Je len na škodu vecí, že táto lesnícky významná udalosť tak trochu zaniká vo víre aktuálnych politických debát o ďalšom osude ministra pôdohospodárstva Miroslava Jureňu vo vláde a LS – HZDS vo vládnej koalícii. Novinárov zaujímajú na tlačovej konferencii viac odpovede na otázky, ktoré sa týkajú postojov politikov k tejto téme, ako ich postojev k téme ďalšieho osudu slovenských smrečín. Napriek tomu z úst generálneho riaditeľa Sekcie lesníckej MP SR Mariána Ondrejčáka odznieva veľmi dôležitá informácia o prístupe reprezentantov mimovládnych organizácií, oslovených v pripomienkovom konaní o materiáli predkladanom na rokovanie vlády. „V prvom kole 7. novembra 2007 traja zástupcovia mimovládnych organizácií o materiáli nechceli diskutovať, ale trvali buď na jeho stiahnutí z rokovania vlády, alebo na jeho zásadnom prepracovaní. Na rokovanie teda neprišli so žiadnymi konkrétnymi pripomienkami. Na druhé kolo rokovaní o niekoľko dní neskôr, ktoré sa malo konať na úrovni štatutárneho zástupcu ministerstva, odmietli prísť. Ešte včera som sa osobne stretol s jedným z nich a požiadavka bola, aby materiál do vlády pripravovali odborníci. My sme presvedčení o tom, že tento materiál pripravovali odborníci.“

Na záver tlačovej konferencie M. Jureňa dostáva od redaktora Českej tlačovej kancelárie otázku, či ešte bude ministrom, keď sa budú realizovať opatrenia, schválené dnes vládou. Jeho odpoveď hovorí za všetko: „Či budem ministrom ja, alebo niekto iný, pre lesy a lesníkov je dnešný materiál a rozhodnutie vlády o jeho realizácii mimoriadne dôležité.“ Je to tak. 21. november sa stáva významným dátumom pre lesy a lesníkov. Vojnu sme však ešte nevyhráli... ■

Vláda nám chytila stranu. Sme na ťahu

Jozef MARKO

Komentár

Lesníci dokážu nielen zodpovedne hospodáriť v lesoch, ale sú schopní zabezpečiť na štandardnej úrovni organizačne náročné podujatie, akým bezpochyby výjazdové zasadnutie Vlády SR v Osrblí a Čiernom Balogu bolo. Premiér za to, aké podmienky lesníci pre členov vlády vytvorili s uznaním poďakoval všetkým, ktorí sa na zorganizovaní akcie podieľali hneď v úvode prerokovania Správy o zdravotnom stave lesov a Základných informácií o stave lesného hospodárstva na Slovensku. To bol dobrý začiatok, ale tento raz aj s dobrým koncom. V prospech lesníkov a ich snahy zabezpečiť si nástroje na zastavenie hynutia slovenských smrečín a ich postupné ozdravenie jednoznačne vyznel aj priebeh rokovania. Nikto z členov vlády nespochybnil potrebu vytvoriť lesníkom zodpovedajúce finančné a legislatívne podmienky na to, aby zvládli najväčší lesnícky problém súčasnosti ako ho označil v čase konania zasadnutia minister pôdohospodárstva Miroslav Jureňa.

Generálny riaditeľ NLC Július Novotný zdefinoval v mene lesníkov opatrenia, ktoré k vyriešeniu tohto problému vedú: premena nestabilných nepôvodných smrečín na zmiešané porasty, revitalizácia pôvodných smrečín a do tretice intenzívna regulácia počtosti výskytu lykožrútov. Dôrazne upozornil aj na to, že ak nebudú tieto opatrenia zrealizované celoplošne v štátnych a neštátnych lesoch, tak lykožrúty budú naďalej nad slovenskými smrečínami víťaziť. Keď navyše v diskusií k predkladaným materiálom generálny riaditeľ Sekcie lesníckej Ministerstva pôdohospodárstva SR Marián Ondrejčák vysvetlil, ako prebiehali medzirezortné pripomienkové a rozporové konanie a ozrejml vláde, že spochybňovanie procesu vyjadrovania sa k predkladaným materiálom zo strany mimovládok pred výjazdovým zasadnutím bolo neopodstatnené, tak vláda jednomyselne schválila uznesenia, ktoré majú pre nás lesníkov historický význam.

Sme totiž na ťahu. Lesnícky sektor dostane objem finančných prostriedkov, ktorý na zlepšenie zdravotného stavu smrekových porastov požadoval a vláda zaviazala ministra životného prostredia, aby pripravil návrhy legislatívnych úprav, ktoré umožnia lesníkom vykonávať opatrenia smerujúce k ochrane lesa. Je na nás lesníkoch, aby sme každú korunu zo schváleného balíka finančných prostriedkov na tento účel prerozdělili medzi lesnícke subjekty hospodáriace na postihnutých územiach transparentne a efektívne. Aby sme po stanovenom čase preukázali dôveryhodne a nespochybniteľne nielen vláde, ktorá bude kontrolovať plnenie uznesení z Čierneho Balogu, ale aj širokej laickej verejnosti, že lesníci preukázateľne zastavili chradnutie smrečín a ozdravili zasiahnuté porasty. Od vlády sme po rokoch defenzívy dostali príležitosť, ktorá sa už nemusí tak skoro opakovať. Príležitosť na veľkom priestore a v závažnom probléme, ktorý už nie je len lesníckym, ale celospoločenským, dokázať svoje schopnosti a význam lesníckej práce pre túto spoločnosť. Nepremrhajme túto šancu!

Monitoring ohlasov na uznesenie výjazdového zasadnutia Vlády SR v Č. Balogu

Povedali a napísali o podpore lesníkov

Jozef MARKO

Výjazdové zasadnutie Vlády SR v Čiernom Balogu bolo mediálne ostro sledovanou akciou. Vybrali sme pre vás časti príspevkov z rôznych masmédií, aby ste si sami urobili obraz, ako o podpore lesníckej snahy ozdraviť slovenské smrečiny informovali.

LESNÍCI UPOZORŇUJÚ, ŽE SA MÔŽE STRATIŤ NAŠE NÁRODNÉ BOHATSTVO
(21.11.2007, SRO, Rádiožurnál, 12:00, Iveta Kureková)

Redaktorka: Podľa ministra pôdohospodárstva Miroslava Jureňu aj príklad Osrblia svedčí o tom, že vládny návrh je správny. Na obcou tam po víchrici v roku 1996 zničilo časť lesov. Všetko drevo tam vyťažili a dnes je tam zdravý les.

Miroslav Jureňa: Tuná na tomto príklade v Osrblí máme vlastne historicky možnosť vidieť, čo sa dá urobiť pri normálnej lesníckej odbornej práci. Žiaľ, nemôžeme to takto konštatovať v prípade Tatranského národného parku.

SMREČINY VO VEĽMI ZLOM STAVE
(21.11.2007, STV, Správy STV, 19:30, Ivana Ratkovská)

Redaktorka: Priority sú premeniť smrekové lesy na zmiešané. Zlepšiť stav smrečín a zastaviť podkôrníkovú kalamitu aj v územiach, kde tak doteraz neurobili.

Milan Zúbrik, riaditeľ Lesníckeho výskumného ústavu Zvolen: Samozrejme 5. stupeň chceme ponechať na bezzásahový režim, ale máme naturácke územia a ďalšie režimy, kde je potrebné teda vykonávať podľa nášho názoru manažment lykožrúta.

Július Novotný, gen. riaditeľ Národného lesníckeho centra Zvolen: Slovensko

má obrovské množstvo chránených území, ktoré nemajú nič spoločné s tým, že majú byť chránené. **Redaktor:** Vláda na záchranu lesov na nasledujúce 3 roky vyčlenila 1,5 mld. korún. O peniaze sa budú môcť uchádzať v projektoch tak štátne ako aj neštátne subjekty a samosprávy. Oponenti považujú materiál, ktorý vláda schválila za neprijateľný.

Juraj Smatana, MVO
Ekofórum: Toto vládne rozhodnutie znamená, že u nás budú likvidované prírodné rezervácie a všetci sa na to poskladáme.

PRÍKLADOM SPRACOVANIA KALAMITY JE OSRBLIE, TVRDIA LESNÍCI
(21.11.2007, tlačová agentúra SITA, Domáci servis)

Na prezentácii pred zasadnutím vlády lesníci jej členom ukázali porovnanie riešenia vetrovej kalamity v Osrblí z roku 1996 s kalamitou vo Vysokých Tatrách z roku 2004. Osrblie je podľa Novotného príkladom úspešnej obnovy lesa po tom, ako lesníkom nikto nebránil rýchlo spracovať kalamitné drevo a podarilo sa im to za 1,5 roka. „Ak by sme takú istú šancu a podporu vlády dostali aj v roku 2004 vo Vysokých Tatrách, problém by bol dávno za nami,“ povedal premiérovi Robertovi Ficovi Novotný a dodal, že v Tatrách určite nebude po 10 rokoch taký les, aký je dnes v Osrblí, keďže zo vetrovej kalamity tam nastúpila podkôrníková. Pripomenul, že podmienky hospodárenia lesníkov negatívne zmenil nový zákon o ochrane prírody a krajiny z roku 2002.

VLÁDA PREDPÍSA LA LESOM MILIARDOVÚ LIČBU
(22.11.2007, Hospodárske Noviny, str. 6, Vladimír Turanský, Alexander Buzinkay)

„Musíme obnoviť funkciu lesa, ale nie výsadbou smrekovej monokultúry citlivej na vietor či nedostatok zrážok,“ pripomína generálny riaditeľ lesnickej sekcie rezortu pôdohospodárstva Marián Ondrejčák. Odmieťa obvinenia ekológov združených v Ekofóre, že za nepriaznivý zdravotný stav lesov môžu samotní lesníci, ktorí v minulosti vysadili viac smrekových porastov ako bolo vhodné. „Keby neprišlo globálne oteplenie a ďalšie negatívne javy, smrečiny by vydržali,“ argumentuje Ondrejčák. Zástupcovia Ekofóra upozorňujú, že smrek rastú rýchlo a sú teda dobrou „ekonomickou“ drevinou. A teraz idú lesníci napravné chyby, ktoré spôsobili ich predchodcovia kvôli tomu, že chceli rýchlo zarobiť. Lebo namiesto šesť až osempodpercentného prirodzeného zastúpenia smrekov, je ich u nás 26 až 27 percent.

Na území spadajúceho pod piaty, teda najprísnejší stupeň ochrany prírody, by sa podľa správy nemalo kalamitné drevo odstraňovať. „Bude sa uplatňovať bezzásahový režim,“ hovorí dokument. Iné jeho časti však takéto zásahy pripúšťajú. Napríklad v pasáži o okamžitých opatreniach na ozdravenie lesov sa odstraňovanie dreva z piateho stupňa ochrany nevylučuje.

Na to by musela dať štátna správa ochrany prírody a krajiny výnimky. Vláda s tým však asi počíta, lebo v uznesení ministrovi životného prostredia uložila „vytvoriť podmienky pre včasné rozhodovanie o výnimkách“. A tie sa podľa ekológov okrem

ťažby dreva dávajú napríklad aj na postreky chemickými látkami. To je podľa nich pre prírodu ešte horšie ako odstraňovanie dreva ťažkou technikou, ktorá lesy devastuje.

VLÁDA DÁ MILIARDU NA SMREKY
(22.11.2007, Pravda, str. 4, Richard Filipko)

Vysychanie smrekových lesov pozorujú hospodári desiatky rokov, ale teraz sa do stromov pustili lykožrúty a hubovité choroby tak, že vysychajú stromy na celom Slovensku. Šéf Národného lesníckeho centra Július Novotný hovorí, že zdravotný stav smrekov sa zhoršil po kalamite vo Vysokých Tatrách v roku 2004. Podľa vládneho materiálu by mali lesníci zabrániť ďalšiemu rozširovaniu lykožrútov urýchlenným spracúvaním napadnutých stromov. Prognózy totiž hovoria, že inak by sa za tridsať rokov znížila rozloha smrekových lesov o polovicu. Lesníci argumentujú, že smrek sú dôležité pre horské regióny, komunity na vidieku, a keď budú hromadne hynúť smrekové lesy, veľa ľudí bude mať problém s existenciou. Podľa Novotného by ďalšie rozširovanie lykožrúta znamenalo ekonomické škody v drevárskom priemysle aj turistike. Preto chcú nepôvodné smrek premeniť na zmiešané lesy, pôvodné smrek obnoviť a bojovať proti lykožrútom.

KTO ČOMU ŠKODÍ A KTO ČO OHROZUJE?
(22.11.2007, SME, str. 39, Ivan Kraus, Miroslav Urban, Daniel Fischer - autori sú vysokoškolskí pedagógovia)

Dôsledkom krajných postojov je vnášanie „jednoduchých“ riešení do problematiky TANAP-u a snaha o mechanickú aplikáciu mode-

lov prevzatých z iných oblastí formujúcich sa úplne v iných podmienkach. Najmenšie veľhory na svete nie je možné porovnávať ani so Šumavou, ani s Alpami, a už vonkoncom nie s rezerváciami typu Yellowstone parku.

Rešpektujú tí, ktorí sebaisto presadzujú filozofiu nezasahovania, že ide o živý systém Prírody s takmer nekonečnou variou premenných - a teda aj ťažko predpovedateľných vplyvov? Rešpektujú riziko, že v prípade opakovania nepriaznivých vplyvov aj vnuci našich vnukov budú vidieť holé kopce namiesto zelených lesov?

Ako argument v prospech nezasahovania zaznel názor, že aj lykožrút je súčasťou prírody. To je samozrejme, pokiaľ je ekosystém v akejsi rovnováhe. Aj my laici vieme, že lykožrút má najväčšiu šancu vtedy, ak je les oslabený. Keď sa teda „poruchu zvonku“ - akou bola veterná kalamita - rovnováha naruší, nie je múdrejšie, aby človek zasiahol, aby „poruchu“ kompenzoval? Nie je pomoc človeka umožňovala „pestovanie“ a ochranu prírody? Nie je teda lepšou voľbou pomoc človeka, lesníkov, ktorí vychádzajú jednak z poznania vedy o lese, ale aj z tradície a skúseností života zrasteného s prírodou, a tým znižovanie ďalšieho ohrozovania a ničenia tej časti prírody, ktorá prežila katastrofu, ako ju ponechať samoregenerácii, a tým aj obrovskému riziku, keďže nie sú záruky, či vôbec budú plochy dnes lykožrúti napadnutých vyschnutých lesov niekedy opäť lesmi? ■

Z pripomienkovacieho konania

Hromadná pripomienka verejnosti

Hromadnou pripomienkou verejnosti bola uplatnená jedna zásadná pripomienka, ktorou sa „žiada návrh Správy o zdravotnom stave lesov a návrh uznesenia vlády k tomuto iniciatívnemu materiálu stiahnuť alebo komplexne prepracovať v spolupráci so širokou škálou odborníkov z viacerých rezortov“.

Predloženie materiálu vyplynulo z prerokovania Správy o lesnom hospodárstve Slovenskej republiky dňa 22. augusta 2007. Materiál bol vypracovaný za účasti menných inštitúcií lesného hospodárstva, ako aj vlastníkov lesov na Slovensku a prešiel mennými dzirezortným pripomienkovým konaním, kde jednotlivé rezorty nevzniesli k materiálu zásadné pripomienky vecného charakteru, vyžadujúce jeho zásadné prepracovanie resp. stiahnutie. Z uvedeného dôvodu, zohľadňujúc pritom stav smrečín na Slovensku a nevyhnutnosť realizácie opatrení smerujúcich k stabilizácii smrečín, MP SR nesúhlasí s požiadavkou na stiahnutie resp. prepracovanie materiálu v intenciách zásadnej pripomienky.

Vláda túto pripomienku posúdila ako zásadnú, ale neakceptovateľnú. ■

Namiesto bodky (správa z monitoringu)

KRÁTKO Z DOMOVA
(4.12.2007, SME, str. 4)

BRATISLAVA. Sťažnosť proti vláde podala na Ústavný súd Lesoochranárske združenie Vlč. Ministerstvo pôdohospodárstva verejnosť nepozvalo na rokovanie o hromadnej pripomienke, ktorú predložili k správe o zdravotnom stave lesov. Správu schválila na poslednom rokovaní vláda.

Navštívte i vy významná lesnícká místa na OZ Sobrance

Jiří JUNEK

Milí čtenáři, milí lesníci, den, o kterém Vám budu psát, má datum 8. listopadu 2007 a začal na chatě u Morského oka, uprostřed bájného Vihorlatu. Večer jsem se byl projít u loveckého záměčku, sněhu bylo po kotníky, ale první ranní pohled z okna nevěstil nic dobrého. Přes noc napadlo dvacet centimetrů sněhu. Ráno vyjeli lesníci z LS Remetské Hámeře Milan Čigaš a Miroslav Bučko vařit guláš na akci významnou pro OZ Sobrance, ale těžko se na chatu dostávali. Tak jsme si potom rozdělili práce: ty budeš zapalovat oheň pod kotlem, ty se postaráš o maso, ty nakrájíš cibuli a zeleninu. Guláš potom chutnal všem, i když se na něm podílel náhodně příseďší Moravák. A proč byl najednou takový spěch s gulášem?

Významným počinem na Sobranecku bylo toho dne zařazení tří lokalit a objektů mezi „Významná lesnícká místa“. Důležitou

součástí pestrého programu byla zastávka u jednoho sobraneckého domu blízko gymnázia, u kterého lesníci umístili tabuli s tímto textem:

„V tomto dome sa 13. 1. 1923 narodil budúci lesník, ktorý pre ochranu lesa Slovenska vykonal veľa užitočného. Po štúdiách lesného inžinierstva v Bratislave a Prahe začal v roku 1949 svoju lesnícku prax na Lesnom závode Zvolen, Správe štátnych lesov Žarnovica a Krajskej správe štátnych lesov v Banskej Bystrici. Po nástupe na Lesoprojekte vo Zvolene (1953) vypracoval celoštátnu koncepciu ochrany lesa. Pre tento účel so svojimi spolupracovníkmi podrobne preskúmal 1,2 mil. ha lesov!! V roku 1960 nastúpil na Lesnícku fakultu VŠLD Zvolen, kde sa od roku 1969 stáva vedúcim katedry ochrany lesa a poľovníctva, ktorú viedol až do odchodu na dôchodok v roku 1990. V rokoch 1990 - 1994 Dr. h. c., prof. Ing. Miroslav Stolina, DrSc. obnovuje činnosť katedry ochrany lesa na Lesníckej fakulte VŠZ v Prahe. Zomrel 28. 11. 2004.

Profesor Stolina založil novú modernú koncepciu ochrany lesa, ktorú prijali aj v zahraničí. Bol skvelým pedagógom, vedcom, popularizátorom svojho oboru, a to na domácej aj európskej scéne. Mesto Levoča mu udelilo čestné občianstvo, prezident republiky Rad L. Štúra.“

U rodného domu prof. Stoliny vysadili pracovníci OZ Sobrance jedli. Informační tabuli u domu odhalil bratr pana profesora. Tuto akci, stejně jako dvě následující, podporovalo ředitelství LSR, s. p. Banská Bystrica, konkrétně Ing. Ján Mičůvský, CSc.

LESY SR tedy zařadily v roce 2007

rodný dům prof. Stoliny v Sobrancích mezi „Významná lesnícká místa“. Na území OZ Sobrance jsou takovými místy také lokalita, kde v bývalém dřevěném zámku rodiny Széchenyi – Vanderbilt zajišťovala vzdělání budoucích lesníků od r. 1952 do požáru v roce 1956 Střední lesnícká škola v Remetských Hamrech a také lesnícký a lovecký zámček na Mořském oku v srdci Vihorlatu. Účastníky oslav zde přivítala někdejší majitelka tohoto loveckého záměčku Gladys Vanderbilt Széchenyi, s grácií představovaná půvabnou učitelkou ze Sobraniec paní Kasičovou. Stavba na břehu Morského oka patří k nejkrásněji situovaným lesníckým objektům na Slovensku. Zámček byl vybudovaný v roce 1924 z podnětu hraběnky pro její nemocnou dcerku, kterou zdejší čistý vzduch uzdravil. Využívá se jako reprezentativní lesnícká chata, sloužící i veřejnosti. U záměčku se sešlo k fotografování s „paní hraběnkou“ jedenáct bývalých studentů Střední lesnícké školy v Remetských Hamrech.

U všech těchto objektů byly 8. listopadu t. r. slavnostně odhaleny pamětní a informační tabule a slavnostní lesnícké fanfáry zahrálo trio trubačů ze Sobraniec. Počasí lesníkům momentálně přálo, tak měl nestor lesnictví na Sobranecku Ing. Ladislav Maxim možnost představit zajímavé dřeviny v parku u bývalé hamerské lesnícké školy. U vzácnějších stromů lesníci umístili sloupky s názvy dřevin.

Součástí těchto slavnostních chvil, které spolu s pracovníky OZ Sobrance, jeho ředitelem Ing. Jozefem Hreňkem, městem Sobrance a folklórním souborem ze sobranecké základní školy připravil i Ing. Maxim, byl i křest nové lesnícké – turistické mapy. Slavnostní okažiky uvedl sbor sobraneckých lesníků lesníckou hymnou Na Poľane vlci vyjít. Na přípravě mapy se podíleli ředitel OZ Sobrance Ing. Jozef Hreňko, vedoucí lesnícké výroby Ing. Jozef Staško a pracovníci OZ Sobrance Ing. Matúš Hanko a Ing. Igor Nemec. ■

Na lesnícké chatě na Mořském oku zaznamenal Jiří Junek

Na Liptove pribudli „významné lesnícke miesta“

Osada, v ktorej prenočoval palatín

Ján MIČOVSKÝ

To, že Čierny Váh sa spája s významným dielom slovenskej energetiky vie u nás kdekoľvek. Ale to, že je to aj jedinečné miesto lesníckej histórie len málokto. Ak chceme verejnosť – ale niekedy možno aj sami seba - upozorniť na skutočnosť, že les má aj kultúrnu funkciu, neostáva nám nič iné ako sa poctivo pustiť do objavovania aj tohto rozmeru našej profesie. Máme k tomu veľa možností, pretože naša krajina je pokrytá lesníckymi dielami, ktorých účelnosť, krása a dômyselnosť sú často prekvapujúce.

Na Čiernom Váhu je 28. novembra 2007 nádherný zimný deň. Po zvukoch lesníc víta **Soňa PITOŇÁKOVÁ**, námestníčka riaditeľa OZ Liptovský Hrádok takmer dvesto hostí. Nechýbajú medzi nimi známi rodáci, bývalí kolegovia, pamiatkari, múzejníci, študenti, novinári... **Ludovít PITOŇÁK**, vedúci tunajšej lesnej správy, objasňuje pozoruhodnú históriu lesníckej osady. Spomína šľachtické rody, po ktorých tu ostali zaujímavé pamiatky. Napríklad kamenný pylón v tvare vatry, postavený na počesť palatína Jozefa, ktorý na okolí poľoval v roku 1807. Spomína však predovšetkým rody lesnícke, po ktorých ostala poctivá práca. A veru je koho spomínať - mnohé mená spojené s týmto miestom patria medzi tie najzvučnejšie – Michelčíkovci, Sokolovci, Žihľavníkovci, Červenkovci.... V čase najväčšej slávy tadiaľto prechádzala pod Kráľovu Hoľu

sto stálych obyvateľov – lesníkov a lesných robotníkov s rodinami. Ich dielo má svoje pokračovanie v mimoriadnych úlohách dneška. V lesoch teraz ležia stovky tisíc kubíkov kalamity a správa **PITOŇÁK** nemôže byť aktuálna: „**Okolité lesy preskúšali schopnosti našich predchodcov a dnes tvrdo skúšajú nás. Nerozumnosť ochranárov sa podpísala pod katastrofu, ktorá nemusela dostať také rozmery. Zvládneme to, no dúfam, že sa už konečne všetci poučíme...**“.

Prvú informačnú tabuľu, ktorá osadu od dnes oficiálne zaraďuje medzi „významné lesnícke miesta“ odhaľuje **Jozef DJUBEK**, organizačný riaditeľ podniku. V príhovore povie: „**Uvedomujeme si čoraz viac odkiaľ prichádzame a uvedomujeme si aj to, že poznanie len vlastnej minulosti nám otvára cestu k tomu, aby nám rozumela verejnosť. Ďakujem všetkým, ktorí sa pričínili o to, že sa na históriu tohto miesta, kde viac ako inde cítiť tep poctivého lesníckeho života našich predchodcov, nezapadlo. Musíme byť na túto históriu hrdí. Je to totiž naša vlastná história!**“

Spoločnosť sa presúva k neďalekému lesníckemu cintorínu. Ide o krajinársky i historický skvost umiestnený na skalnom ostrohu. Cintorín ohradzuje pekný drevený plot. Podľa dobovej fotografie ho zhotovila firma **Milana PROFANTA**. Prehovorí tu **Tibor KOVÁČ**, umelecký reštaurátor, ktorý v drevenej zvonici obnovil hodiny: „**Som šťastný, že som mal možnosť pomôcť pri oprave tohto unikátu. Hodiny s kolorovaným dreveným ciferníkom z roku 1803 patria medzi stredo-európske historické klenoty. Ďakujem lesníkom za tento čin.**“ Pridáva sa aj miestny farár **Luboš HAJDUČÍK**, ktorý poukáže na význam tejto lokality pri propagácii Liptova. Tabuľu druhého významného lesníckeho miesta – lesníckeho cintorína na Čiernom Váhu odhalí **Franti-**

šek BIZUB, miestny kronikár a vzácny človek, ktorý veľmi pomohol pri získavaní informácií.

V okolí zvonice sa nachádza rad kovových krížov, viacerých odliatych v tvare stromu. Keď k jednému z nich kladie **Jozef DJUBEK** na hrob neznámeho lesníka kyticu, priblíži sa pozlátená hodinová ručička (minútová tento stroj nikdy nemal) k dvanástke. Následne sa odohrá malá premiéra - kamenné závažia uvedú do chodu bicí mechanizmus a nad Čiernym Váhom sa po desaťročiach ozvú údery lesníckeho zvona....

Prípitok na spoločnom obede prednesie **Mikuláš MICHELČÍK**, známa osobnosť, ktorej do kolísky nazerali okolité hory. Potešili aj slová uznania špecialistky Krajského pamiatkového úradu **Vincencie LUŠŇÁKOVEJ**, ktorá účinne podporila úsilie lesníkov pri rekonštrukčných prácach.

Je dobre, že máme vedenie podniku, ktoré podporuje aj kultúrny rozmer lesníctva, je potešiteľné, že pribúdajú základy, ktoré majú poctivý vzťah k vlastnej histórii, je obdivuhodné, že na lesných správach nachádzame obetavých ľudí, ktorí obvykle veľa nehovoria, ale veľa dokážu. Vďaka týmto všetkým sa Čierny Váh stal ďalším z významných lesníckych miest, ktoré nám umožnia spoločnosti pripomenúť, kto sme a aké je naše poslanie. ■

Podľa schémy PEFC bude certifikovaných už 840 000 hektárov lesa

Na rade je región Západ

Jozef MARKO

Po tom, ako úspešne prebehla certifikácia štátnych a neštátnych lesníckych subjektov podľa schémy PEFC v regiónoch Stred, Sever a Východ, začal proces certifikácie aj ostávajúceho regiónu Západ. Po ukončení certifikačného auditu tak bude v systéme PEFC certifikovaných až 840 000 hektárov lesov. Celkovo bude z dvojmiliónovej výmery lesov na Slovensku certifikovaných 1,2 mil. ha. Rozvojovo – technický riaditeľ š.p. LESY SR Ing. Ján Štefánik sprostredkoval tieto zaujímavé informácie účastníkom slávnostného odovzdávania osvedčení o certifikácii v regióne Východ, ktoré sa uskutočnilo v polovici novembra v Tatranskej Lomnici. Vyzdvihol skutočnosť, že aj neštátny lesnícky sektor pochopil potrebu certifikácie.

valo udržateľného obhospodarovania lesov. Oveľa dôležitejšie ako certifikát získať, je úspešne ho obhájiť v kontrolných auditoch, ktoré nás ešte len čakajú, zdôraznil Ing. Štefánik. Ako vyplýva z hodnotenia auditorských tímov, lesníci majú v praxi najväčšie rezervy v zabezpečovaní opatrení, ktoré majú predchádzať ekologickým haváriám, v kontrole kvality prác dodávateľov a úprave pracovísk po realizácii aktivít v pestovnej a ťažbovej činnosti, v údržbe lesnej dopravnej siete a používaní pesticídov. Naopak audítori vo svojej hodnotiacej správe vyzdvihli predovšetkým vysokú odbornú úroveň pracovníkov lesníckej prevádzky a ich profesionálny prístup ku komplexnej ochrane

lesov, obhospodarovovaných v súlade s LHP. Osvedčenie o certifikácii získalo v regióne Východ 53 účastníkov, vrátane odštepných závodov š.p. LESY SR v Prešove, Bardejove, Vranove, Sobrance, Košiciach a Rožňave. „Dôležité je, že my lesníci sme nečakali na tlak odberateľov, ktorý je z ich strany čoraz zreteľnejší. Predvídali sme, že trh bude požadovať od nás certifikáty ako hodnoverné doklady o kvalite obhospodarovania lesov podľa celosvetovo rešpektovaných štandardov. Tie vyjadrujú, ako má byť zabezpečené plnenie všetkých funkcií lesov,“ povedal na stretnutí Ing. František Štulajter, CSc., vedúci Odboru lesníckej politiky a certifikácie lesov. ■

Osvedčenie o certifikácii preberá z rúk Ing. Štefánika Ing. Hreňko, riaditeľ OZ Sobrance

„Spoločne sme tak vstúpili do tvrdého procesu certifikácie, pretože ďalšie audity budú v nasledujúcich rokoch hodnotiť plnenie kritérií tr-

OZ Čadca zmenil sídlo

Prestahovanie s výhodami

Alojz RIŠKO

V roku 1991 rozhodnutím vedenia Severoslovenských štátnych lesov došlo k zlúčeniu LZ Krásno nad Kysucou a LZ Čadca, pričom sídlo lesného závodu sa nachádzalo v Čadci. Vplyvom vtedajšej situácie a príčinám vedenia LZ bolo presunuté sídlo LZ do Krásna nad Kysucou. Situácia vyhovovala najmä zamestnancom pochádzajúcim z dolnej časti obvodu závodu. V bývalej budove závodu v Čadci zostalo len oddelenie správy majetku a reprivatizácie, zostávajúca časť priestorov sa prenajala externým záujemcom.

V obvode OZ Čadca sa nachádza cca 12 000 ha neštátnych neodovzdaných lesov a pretrvávajú problémy s prinavracaním užívacích práv k lesným pozemkom. Vlastníci pozemkov museli pendlovať medzi Krásnom nad Kysucou a Čadcou, pretože všetky úrady, s ktorými je OZ denne denne v kontakte, sa nachádzajú v Čadci ako okresnom meste. Aj pracovníci OZ museli denne cestovať do Čadce riešiť problémy dotýkajúce sa chodu OZ. Tieto dôvody nás viedli k zmene sídla závodu a k jeho presťahovaniu do

Čadce. Navyše tak uľahčíme zamestnancom OZ cestovanie do práce, nakoľko prevažná väčšina je z okolia Čadce. Myslím, že treba poďakovať najmä podpore generálneho riaditeľa a vedeniu generálneho riaditeľstva za korektný prístup k riešeniu tejto problematiky. Po 16-tich rokoch je sídlo OZ teda opäť v Čadci.

Prestahovanie sídla má aj ekonomické dôvody najmä teraz, keď je potrebná každá koruna. Úspora finančných prostriedkov sa prejaví najmä v znížení nákladov na dopravu pracovníkov do zamestnania, v znížení spotreby PHM u referenčných vozidiel a tým aj nákladov na prevádzku týchto vozidiel. Samozrejme, nemalý význam má aj úspora času pracovníkov, pretože všetku problematiku na úradoch je možné operatívne vyriešiť bez potreby vozidla. Všetky potrebné štátne inštitúcie sú totiž priamo v mieste sídla OZ. V súlade so zámerom zmeny sídla OZ Čadca sme riešili aj priestory. Budova, nachádzajúca sa v meste, je vo vlastníctve š.p. LESY SR. Jej priestory boli zrekonštruované a upravené tak, aby sprijemňovali pobyt v práci a samotnú prácu zamestnancov. Čo sa týka bývalej budovy sídla OZ v Krásne nad Kysucou, bude v prvom rade využitá pre vlastné potreby – ako sídlo oblastných kontrolórov a regionálneho strediska Biomasa. Prebytočné priestory ponúkame na prenájom. ■
Ing. Alojz Riško je riaditeľom OZ Čadca

Nové sídlo kysuckých lesníkov v Čadci

Hyvää päivää, Suomi!*

alebo učiť sa treba od najlepších

Peter GOGOLA

Leonardo da Vinci je grantový program Európskej únie na podporu medzinárodných projektov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy. V aktuálnej podobe je realizovaný ako súčasť Programu celoživotného vzdelávania. Všeobecným cieľom programu je prostredníctvom celoživotného vzdelávania prispievať k rozvoju Európskeho spoločenstva ako vyspelej znalostnej spoločnosti s trvalo udržateľným hospodárskym rozvojom, vyšším počtom a kvalitnejšími pracovnými miestami, ako aj väčšou sociálnou súdržnosťou pri súčasnom zabezpečení riadnej ochrany životného prostredia pre budúce generácie. Program je zameraný najmä na rozvoj výmeny, spolupráce a mobility medzi systémami vzdelávania a odbornej prípravy v rámci Spoločenstva tak, aby sa stali svetovým štandardom kvality.

O grant v rámci programu Leonardo da Vinci sa v tomto roku uchádzal projekt mobility, vypracovaný Ing. Michalom Vančom z Národného lesníckeho centra, z Ústavu lesníckeho poradenstva a vzdelávania. Projekt v tvrdej konkurencii uspel a vďaka tomu sa skupina desiatich zástupcov rôznych lesníckych inštitúcií v dňoch 24.9. až 6.10. zúčastnila pracovného pobytu vo Fínsku. Členmi skupiny boli Ing. Milan Sarvaš, PhD., Ing. Ľudmila Marušáková, Ing. Andrea Melcerová a Ing. Michal Vančo (NLC – ÚLPV Zvolen), Ing. Katarína Šimová (MP SR, Sekcia lesnícka), Ing. Miroslav Tököly, Anna Figúrová a Ing. Marián Hušťák (Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov), Ing. Marián Šturcel (Štátne lesy TANAPu) a autor tohto príspevku.

Odborná časť projektu vyplývala zo zloženia slovenskej časti účastníkov výmeny. V pracovnej skupine boli zástupcovia relevantných lesníckych inštitúcií na Slovensku, ktorí sa prioritne venujú

oblasti vzdelávania, poradenstva a práce s verejnosťou. Program bol zameraný na odborné vzdelávanie, manažment a obhospodarovanie lesov, využívanie biomasy, komunikáciu s verejnosťou a pod. Zahŕňoval aj exkurzie v odborných lesníckych inštitúciách a asociáciách poskytujúcich poradenstvo ako formu neformálneho vzdelávania, exkurzie v podnikoch so zameraním na vzdelávanie vlastných zamestnancov.

Účastníci boli ubytovaní v Poľnohospodárskej a lesníckej škole v Tuomarnemi. Počas 13-dňového študijného pobytu sa oboznámili so systémom formálneho i neformálneho vzdelávania v oblasti lesníctva s dôrazom na formy spolupráce medzi lesníckymi školami a praxou pri tvorbe a následnej realizácii učebných osnov. Zúčastnili sa prezentácií v Forestry Development Centre Tapio, v Centre odborného vzdelávania v meste Seinäjoki, navštívili lesnícke inštitúcie, malé i obrovské teplárne, lesnú škôlku, gigantickú papiereň UPM v meste Jämsänkoski, továreň na výrobu harvestorov PRO SILVA, navštívili firmu, vyrábajúce drevené domy, zoologickú záhradu v Ähtäri, národný park Koli a mnoho ďalších

zaujímavých miest. Oboznámili sa so systémom zabezpečovania transferu výsledkov vedy a výskumu do lesníckej praxe, s rôznymi formami práce s verejnosťou, so systémom manažmentu a obhospodarovania lesov s ohľadom na rôzne formy vlastníctva. Účastníci pobytu boli informovaní o legislatívnych predpisoch v oblasti obhospodarovania lesov, so vzťahom lesného hospodárstva k ochrane prírody a so systémom podporných nástrojov štátu v oblasti lesného hospodárstva.

Vďaka bohatému programu získali účastníci študijnej cesty mnoho cenných podnetov pre zavádzanie nových, progresívnych trendov v lesníctve na Slovensku. Lesné hospodárstvo vo Fínsku tvorí svetovú špičku a tu bezpochyby platí osvedčené pravidlo, že učiť sa treba od najlepších. ■

*Dobrý deň, Fínsko!

Na snímke Ing. Korpela-tretí zľava autor príspevku (v bielej košeli)

Pamätná tabuľa na Zemberovskom dome

Odhalenie tabule, vľavo prof. Ing. Grunwald

Cez prizmu 200. výročia lesníckeho školstva spomínam na 150. výročie

Viliam STOCKMANN

V tomto roku si pripomíname 200. rokov od vzniku lesníckeho vysokoškolského štúdia na Slovensku. Lesnícka odborná tlač si toto významné výročie pripomenula okrem iného aj v Lesníku č. 10 v príspevku Ing. Burkovského.

Toto výročie pokladám za natoľko významné, že by som sa chcel k nemu vrátiť ešte osobnou spomienkou na oslavy 150. výročia v Baníckej Štiavnici, ktorého som sa zúčastnil ako študent I. ročníka Lesníckej technickej školy v Baníckej Štiavnici a mal som možnosť svojim fotoobjektívom zachytiť nielen tieto oslavy, ale aj niektoré významné štiavnické osobnosti z týchto rokov.

Vynechám históriu, dôvody a skutočnosti, ktoré predchádzali z hľadiska lesníckeho významného roku 1807, kedy bola na Baníckej akadémii v Baníckej Štiavnici zriadená Lesnícka katedra a budem sa venovať len priebehu osláv tohto výročia v Baníckej Štiavnici v roku 1957 z pohľadu prvého učiteľa na vtedajšej Lesníckej technickej škole tak ako som si ich zapamätal ja.

Blížiacim sa výročím žila celá naša škola už pár mesiacov vopred v ošiali príprav – profesori ako spoluorganizátori štiavnickej časti osláv a my študenti ako pracovné sily – maľovali sme transparenty, pripravovali sme výzdobu nielen budovy školy ale aj na vybratých lokalitách Štiavnice a blízkeho okolia, kde boli „štácie“ oslavy. Napríklad Trojičné námestie – Žemberovský dom, Jerguš stôlna, arboretum Kysihýbel a pod. A samozrejme sme mali prikázanú povinnú účasť na všetkých akciách buď ako špalier, alebo len ako prítomná štafáž.

Treba povedať, že oslavy trvali 3 dni (15.-17. júna 1957) z toho prvý a tretí deň sa konali vo Zvolene na Vysokej škole lesníckej a dreárskej a ten druhý deň 16. jún bol vyhradený Baníckej Štiavnici.

Jeden z hlavných organizátorov bol profesor Ing. Anton Sokol, v tom čase vedúci katedry ochrany lesa a polovníctva na zvolenskej VŠLD. V Baníckej Štiavnici na organizovaní osláv participovala jednak Lesnícka technická škola a tiež štiavnický Výskumný lesnícky ústav.

Riaditeľom Lesníckej technickej školy v Baníckej Štiavnici bol v tom čase Ján Králik, učil nás botaniku, z učiteľov spomeniem triednu Teréziu Ondrejkovú (matematika, fyzika), neskôr triedny Ing. Jozef Lackovič (pestovanie lesov), Ing. Jaroslav Charvát (chémia, strojnictvo), Ing. Fridrich Grunwald (dendrometria, hospodárska úprava lesov), JUDr. Štefan Petrikovič (jazyk slovenský), Pavel Uhrín (jazyk ruský), Ján Chovanec (dejepis, telesná výchova), Ing. Ján Kováč (ťažba dreva), Samuel Šingler (zoológia), Ing. Michal Volčko (náuka o prostredí, jazyk ruský, prírodná výroba), Ing. Jozef Sedilek (botanika, geodézia, stavitelstvo), Ing. Vincent Štrba (lesná prevádzka,

zákony) a Emil Považan (účtovníctvo).

Oslavy v Baníckej Štiavnici začali dopoludnia príchodom účastníkov, vrátane zahraničných hostí autobusmi pred lesnícku školu kde už boli očakávaní štiavnickou časťou organizátorov. Pred budovou na hlavnom schodisku pod sekvojami a v dolnej časti tohto areálu sa zhromaždili všetci zúčastnení, vrátane štiavnickej verejnosti a nás študentov školy, kde si všetci vypočuli úvítací prejav riaditeľa školy Jána Králika.

Od školy sa oslavy preniesli na Trojičné námestie k Žemberovskému domu kde začali v roku 1807 prvé prednášky z lesníckych predmetov. Pri tejto príležitosti tu bola odhalená pamätná tabuľa s nápisom: „V tejto budove sídli prvá samostatná Katedra lesníckych náuk, ustanovená v roku 1807 pri Baníckej akadémii v Baníckej Štiavnici, ktorú viedol prof. Dr. Henrik Wilckens. Venované na pamiatku 150. výročia vzniku prvého vysokéhoškolského učilišťa v Baníckej Štiavnici.“ Okrem iných rečníkov príhovor k hostom a početnému domácomu obyvateľstvu mal aj Ing. Fridrich Grunwald, profesor Lesníckej technickej školy, ktorý pamätnú tabuľu odhalil. Pre nás študentov to bola novinka, že sa v Žemberovskom dome kedysi prednášalo, lebo my sme tento dom poznali celkom inak – za našich čias sme sem chodili do kina.

Potiaľto boli oslavy za účasti verejnosti a pre nás študentov účasť povinná. Po ukončení osláv na Trojičnom námestí pokračovali už s komornejším a špeciálnym obsahom. Najprv však bol obed pre zahraničných a domácich hostí v hoteli Grand, my študenti sme samozrejme obedovali štandardne v našej nevelmi obľúbenej menze pod Botanickou záhradou. Mimochodom ani to však nebola bezvýznamná budova. Táto naša menza bola kedysi súčasťou lesníckej akadémie – tzv. Fortuna, v ktorej sa prednášalo už od roku 1841. Zato Botanická záhrada mala pre nás okrem vzdelávacieho obsahu aj iný účel – bola ideálnym miestom pre naše počiatkové a nesmelé schôdzky so susednými chemikami. Mám na mysli tzv. Hornú botanickú záhradu, pretože od Dolnej ju oddeľovala komunikácia a spomínaná Fortuna. Dolná botanická záhrada už nebola verejne prístupná.

A tak popoludní oslavy pokračovali prehliadkou bývalej Vysokej lesníckej školy ako aj pracovísk lesníckych výskumných ústavov. Prehliadka bývalej Vysokej lesníckej školy spočívala hlavne v prehliadke odborných kabinetov, z ktorých niektoré boli skutočne na vysokej úrovni (minerologický, zoológický). Za zmienku pri prehliadke školy však stoja aj historické tabuľe absolventov, niektoré s vysokou historickou aj umeleckou hodnotou. Predstavujú panoptický, alebo súhrnný kompletný prehľad

absolventov lesníckej školy.

Jednotlivé delegácie sa potom rozdelili podľa odbornosti hostí tak, že časť účastníkov sa zúčastnila symbolického zalesnenia na Jerguš stôlni, kde bol pri tejto príležitosti odhalený pamätný kameň. Nápis na kameni hlása okoloidúcim: „150. výročie založenia lesníckeho vysokého školstva na Slovensku. 1807 – 1957.“ Jerguš stôlna bola vybratá na symbolické zalesnenie aj preto, lebo to bola lokalita v minulosti ťažko zalesňovaná a slúžila ako študijná plocha lesníckemu výskumu.

Ďalšia časť hostí sa zúčastnila prehliadky arboreta v Kysihýbli. Tu sa treba pristaviť aj pri doprave na tieto lokality. V týchto rokoch sa ešte žiadne služobné autá nepoužívali. Jadro hostí prišlo zo Zvolena na dvoch autobusoch, ktoré boli k dispozícii organizátorom. A tak popoludní jeden autobus išiel na Jerguš stôlnu, druhý viezol účastníkov do Kysihýbla do arboreta. Večer sa program zase spojil a všetci účastníci sa vrátili do Zvolena.

Program v Kysihýbli spočíval v prehliadke objektov školského poľesia a hlavne arboreta. Arboretum je prehliadkou výsledkov lesníckeho výskumného, ale svojho času aj priamo školského vyučovacieho procesu. Ako sa menili správcovia objektu, tak sa postupne menila aj metódika, výchovná a cieľová drevinná skladba tohto ojedinelého dendrologického objektu. Účastníci osláv mali možnosť sa dozvedieť od prítomných lektorov počnúť históriou až po odborné aspekty arboreta všetky dostupné informácie.

Fyzické oslavy 150. výročia štiavnickej lesníckeho vysokého školstva trvali len jeden deň, avšak v našom študentskom povedomí (a verím, že aj u iných prítomných) pretrvali dodnes. A to nielen vo forme odhalených slávnostných tabulí či pamätných kameňov. Je to symbióza odbornej histórie snúbená s našou vlastnou mladostou a preto je taká vzácna a pekná. Aj ten spomínaný ročník prváčikov, po čase zmaturoval a pustil sa do sveta dobýjať svoje méty. A že to bol dobrý ročník, stačí keď spomeniem z neho len pár mien: Mikuláš Michelčík – nám. ministra, neskôr riaditeľ TANAPU, Ján Ivanič – riaditeľ lesníckeho učilišťa v Baníckej Štiavnici, Jozef Róth – riaditeľ lesníckeho učilišťa v Kokave nad Rimavicou, Miroslav Holienčík – námestník riaditeľa ŠL v Baníckej Bystrici, Stanislav Heško – hlavný inžinier v Oravskom Podzámku, Dušan Paluš – hlavný inžinier v Revúcej, Milan Štasný – riaditeľ odboru PLVH v Žiari nad Hronom, Ján Greschner – lesný podnikateľ v nemeckom Morfelderi a ďalší úspešní lesníci, ktorí mi pripáčia, že ich všetkých nemôžem menovať. ■

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

je lesník-dôchodca, nestor ochrancov prírody

Vedúci Odboru usmerňovania lesníckych činností
š.p. LESY SR Ing. Ján ŠVANČARA

Povolanie lesníka nie je práca, ale láska k tejto práci

Jozef MARKO

Narodil sa v trojkraľový večer roku 1952 v dedinke Dobrá (okres Trenčín) s 850 obyvateľmi. Z rozprávania rodičov si pamätá, že v tú zimu bolo mimoriadne veľa snehu. Záveje siahali až po okná domu. Možno aj táto okolnosť ovplyvnila jeho vzťah k zimným športom, najmä k lyžovaniu. Ing. Švančara nepochádza z lesníckej rodiny, jeho otec bol automechanik. Prvé kontakty a vzťah k prírode a k leso- v dedinke obklopenej lesmi nebolo treba nejakou zvlášť nadväzo- vať, ale aj tak si najviac pamätá na prvé hríby nájdené so strýkom, na pozorovanie srnčej zveri a neskôr na večerné vychádzky do prírody. Ako hovorí, možno práve umastené montérky otca vzbudili v ňom záujem o čistú prírodu, o prácu v lese, o pozíciu, ktorú vtedy lesník zastával. Už pred odchodom na strednú školu (vtedy SVŠ) bol teda rozhodnutý pokračovať v štúdiu na lesníckej fakulte vo Zvolene, ktorú absolvoval v roku 1975.

„Moja alma mater vo Zvolene bola v tom čase univerzálnou prípravou pre takmer všetky povolania, nielen pre lesníctvo. Naučila študentov uplatňovať veľmi dôležitú zásadu – nikdy sa nevzdávať a akúkoľvek nedokonalosť vo vedomostiach automaticky a čo najskôr odstrániť. Je na škodu vecí, že takto pripravení študenti našli oveľa lepšie ohodnotenie v iných rezortoch ako tí, čo ostali verní lesníctvu – naše spoločné stretnutia po rokoch to jednoznačne potvrdzujú. Mojim prvým pracoviskom a zároveň veľkou školou sa stala piešťanská pobočka Lesoprojektu Zvolen, pracovisko Trenčín. Prešiel som od kancelárskych prác na vodnom diele Gabčíkovo-Nagymárosz, cez poloprevádzkové výskumné plochy až po klasickú prácu v taxačných skupinách v oblasti Malaciek a Nového Mesta nad Váhom,“ spomína Ing. Švančara.

VYPÄTIE SÍL A SPOKOJNOSŤ

365 dní od 1. júla 1975 do 1. júla 1976 hodnotí ako rozhodujúce životné obdobie. Ukončil štúdium, zamestnal sa, nastúpil a skoro aj ukončil vojenskú službu v Prahe, kedy sa stihol oženiť a stať otcom prvej dcéry. Rodinný život a práca taxátora sa len veľmi ťažko dajú sklbiť. Ak k tomu pribudnú problémy s hľadaním bytu pre rozrastajúcu sa rodinu, jediným východiskom bola pre mladú rodinu zmena zamestnávateľa. Ing. Švančara ho našiel od mája 1978 v Stredoslovenských lesoch B. Bystrica, Lesný závod Beňuš, Lesná správa Polomka. Podstatnú časť svojho aktívneho lesníckeho života prežil v prostredí ešte doteraz zachovalých lesov Horehronia. „Na LS Polomka som ako mladý lesný inžinier – technik pre pestovnú činnosť, vstúpil do kolektívu oveľa starších THP, z ktorých ani jeden nemal vysokoškolské vzdelanie. Najťažšou pre mňa bola v tom období práca s ľuďmi. Zalesňovacie úlohy sme zvládali, ale stálo to veľa úsilia, s pracovníčkami nad 55 rokov (rekord bol 76-ročná, veľmi vitálna žienka z obce Bacúch, ktorá svojimi výkonmi bežne zahabila aj chlapcov z ťažby, z času na čas využívaných aj v zalesňovaní). Bolo a asi aj je príznačné pre každú dobu, že to, čo človek zvládne s vypätím posledných síl, to je zároveň dôvodom na spokojnosť. Na radosť najmä teraz, keď vidím už prvé výchovné zásahy v porastoch, ktoré sme len „nedávno“ zalesňovali,“ usmieva sa

Ing. Švančara.

Pýtam sa, ako vidí skúsený kolega súčasné postavenie štátneho lesníka. Ing. Švančara odpovedá priamo: „Lesník v štátnych lesoch je štátny zamestnanec. Vo svojej podstate to znamená plniť štátom stanovené a v mnohých prípadoch aj legislatívne ošetrované požiadavky. Ak sú v súlade s objektívnymi zásadami správneho obhospodarovania lesov, je všetko v poriadku. Ak ale dochádza k rozporu medzi požiadavkami spoločnosti a obhospodarovaním lesov, má lesník – štátny zamestnanec len dve možnosti. Nie každý z nás je Jozef Dekret Matejovie, nemá každý z lesníkov silu a odvahu demonštratívne vystúpiť a povedať „Kráľ je nahý“. Tu si musí každý z nás spytovať svedomie a odpovedať sám sebe na otázku, či aj moja (naša) benevolentnosť alebo uprednostnenie rodiny, spokojného života v lesníckej bytovke alebo horárni nebolo jedným z kameňkov v mozaike tvorby súčasného obrazu lesníka.“

LESNÍCKY REZORT AKO JEDEN SILNÝ, UCULENÝ A STABILNÝ KOLEKTÍV

Dlho debatujeme o porovnávaní lesníctva u nás a v iných vyspelých európskych krajinách. Ing. Švančara navštívil viaceré a tak môže komentovať. Vyberám aspoň niektoré jeho postrehy: „Za najčastejší náš vzor je pokladané lesné hospodárstvo susedného Rakúska. Porovnajte napríklad používanie jemnejších spôsobov hospo-

dárenia v nadväznosti na podiel prirodzenej obnovy a s tým súvisiaci ekonomický efekt. Aj keď v posledných rokoch sa situácia v slovenských lesoch diametrálne zmenila v pozitívnom smere, málokto berie do úvahy tak dôležitú podmienku, akou je hustota lesných ciest. Ak orografické podmienky Slovenska sú zrovnateľné s Rakúskom, tak prečo máme na Slovensku len

tretinu z hustoty rakúskych lesných ciest? Hustota lesných ciest je jednou zo základných podmienok uplatňovania jemnejších spôsobov hospodárenia a realizácie opatrení smerujúcich k ochrane lesov. Podobne môžeme komentovať prácnosť vyrobeného jedného kubíka hotových sortimentov, ktorý je zaťažený viac ako 10%-ným podielom práce vynaloženej na jeho meranie, označenie a vypísanie potrebných dokladov. Kto z lesníkov môže za to, že spoločenská úroveň a vzájomné dodávateľsko-odberateľské vzťahy v Rakúsku jednoducho nedovoľujú nelegálne profitovať na vzájomnom obchode a každé oklamanie partnera znamená koniec obchodného vzťahu? Logickým výsledkom je potom možné šetrenie nákladov na spomínané meranie, označovanie dreva a vydávanie potrebných dokladov.“

Aj napriek nie celkom objektívnemu hodnoteniu spoločnosti považuje Ing. Švančara za veľké plus našich lesníkov ich stavovskú česť, prislusnosť k lesníckemu stavu, lebo povolanie lesníka nie je podľa neho práca, ale láska. Kto ju nemiluje nemôže v blate, v snehu, v horúčave, v zime, vo dne aj v noci len za peniaze túto zodpovednú činnosť vykonávať. S Ing. Švančarom môžete diskutovať o lesníckoch a lesníctve dlho a stále má čo povedať. Všetko by sa nezmesťilo na jednu časopiseckú stranu, vyhradenú tejto rubrike. A tak z jeho odpovede na moju otázku, ako vidí budúcnosť lesníckej profesie na Slovensku, uverejňujem aspoň niekoľko fragmentov jeho úvah: „Mám v súčasnosti vážne obavy zo situácie okolo rapidného ústupu smrečín na Slovensku. Znepokojuje ma slovenská mentalita v spôsobe hľadania vinníka. Takmer vždy sa uplatňuje cesta najmenšieho odporu a nie pravdy. Lesníci to obhospodarujú, lesníci sa nebránia, tak vinní budú práve oni! Predpokladám, že obyvatelia tejto krajiny sa postupne prebudia a začnú sa veľmi iniciatívne zaujímať o to, kto a prečo nechal naše zelené lesy napospas osudu, a to najmä v tých prípadoch, kedy sa ich stav prejaví na ostatných životne dôležitých podmienkach, ako je nedostatok pitnej vody, povodne, splavenie pôdy atď. Z uvedených dôvodov v súčasnosti zhromažďujeme všetky písomné dokumenty ako podklad pre budúce určenie zodpovedných inštitúcií, ktoré svojimi neodbornými rozhodnutiami tento stav spôsobili. Lesníctvo a lesníci sa len veľmi ťažko dostanú na pozíciu, ktorá im neodškriepiteľne patrí, pokiaľ sa celý rezort nezmení na jeden ucelený, silný, stabilný kolektív ľudí zanietených pre lesníctvo, ktorí budú schopní bezkonkurenčne odolávať nielen nezmyselným požiadavkám tzv. ochranárov, ale budú sa vedieť postaviť na obranu objektívne správnych a overených lesníckych zásad za každú cenu. Spoločenský systém musí byť nastavený tak, aby každý obhospodarovateľ lesov, ktorý ctí a dodržiava objektívne správne zásady hospodárenia v lese mal istotu, že pokiaľ to takto bude, žiadna organizačná zmena ho nepripraví o zamestnanie.“

Poľovníci a lesoturisti sa vzdelávali

Andrea MELCEROVÁ, Jana LEHOCKÁ

Národné lesnícke centrum – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen zorganizoval vzdelávacie kurzy pre referentov lesoturistiky a poľovníctva a pre poľovníkov špecialistov.

Vzdelávacie kurzy boli financované Európskym spoločenstvom prostredníctvom schváleného projektu Pôdohospodárskou platobnou agentúrou.

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ EURÓPSKYM SPOLOČENSTVOM

Cieľom kurzu **Podnikanie v poľovníctve a v chove poľovnej zveri** bolo odborne a osobnostne pripraviť kvalifikovaných poskytovateľov služieb v poľovníctve (napr. poplatkový odstrel, pozorovanie zveri, fotografovanie a filmovanie zveri), manažérov v poľovníctve a poľovníckej turistike, poľovných hospodárov a špecialistov v chove zveri.

Účastník po obhájení podnikateľského zámeru obdržal osvedčenie o absolvovaní kurzu s celoštátnou platnosťou. Kurzu sa zúčastnilo 45 účastníkov – poľovníckych referentov a poľovníkov špecialistov z odštepných závodov Lesov SR, š.p. Miestom realizácie kurzu bolo PÚZ Trábeň na OZ Topoľčianky, kde mali účastníci možnosť si prezrieť chov zubrov v Zubrej zvernici a oboznámiť sa so spracovaním diviny. Vzdelávacie kurzy boli postupne zamerané na chov bažantov v bažantniciach, na chov diviacej a ostatnej raticovej zveri vo zverniciach a na chov jelenej zveri vo voľných revíroch.

Súčasťou kurzu boli aj odborné exkurzie. Na OZ Smolenice účastníci kurzu navštívili zvernicu Biela Skala, na OZ Levice - Zvernicu Žuhračka a bažantnicu, na OZ Kriváň - CHPO Polfana a na OZ Rožňava - Zvernicu Betliar.

Pod vedením lektorov sa účastníci postupne oboznamovali s týmito témami:

- Možnosti podnikania a hlavné zámery v oblasti chovu poľovnej zveri na Slovensku
- Právne predpisy na úseku poľovníctva
- Obchodnícke, komunikačné a manažérske zručnosti
- Marketing v poľovníctve a chove poľovnej zveri

- Poskytovanie služieb v poľovníctve
- Zásady chovu, lovu a starostlivosti o zver
- Odchyt poľovnej zveri a spracovanie diviny

Cieľom kurzu **Podnikanie vo vidieckej turistike - v lesoturistike** bolo odborne a osobnostne pripraviť kvalifikovaných poskytovateľov služieb vo vidieckej turistike a to najmä s dôrazom na lesné prostredie, ktorí dokážu v tejto oblasti rozvinúť rentabilný turistický ruch. Účastník po obhájení podnikateľského zámeru obdržal osvedčenie o absolvovaní kurzu s celoštátnou platnosťou. Kurzu sa zúčastnilo 28 účastníkov – referentov lesoturistiky zo všetkých odštepných závodov Lesov SR, š.p.

Pod vedením lektorov sa účastníci postupne oboznamovali s týmito témami:

- **Možnosti podnikania v lesoturistike a vplyv na rozvoj cestovného ruchu.** Základné pojmy v cestovnom ruchu. Legislatíva a manažment v cestovnom ruchu. Štandardy kvality poskytovania ubytovacích, stravovacích a iných služieb.
- **Komunikačné a manažérske zručnosti.** Zásady asertívneho správania a riešenia konfliktov. Preverenie si komunikačných schopností.

- **Marketing v lesoturistike.** Využitie marketingových metód a informačných technológií vo vidieckej turistike. Zostavenie programu pobytu pre rôzne skupiny hos-

tí. Špecifiká lesoturistiky. Využitie oddychových, pracovných a športových aktivít v lesnom prostredí.

- Informačný servis v lesoturistike.

Význam lesníckych informačných kancelárií, lesníckych náučných chodníkov, významných lesníckych miest, ako aj profesionálneho i ľudského prístupu pri práci s verejnosťou.

Súčasťou projektov Podnikanie v poľovníctve a v chove poľovnej zveri a Podnikanie vo vidieckej turistike - v lesoturistike je tvorba odborných publikácií, ktoré sa pripravujú do tlače.

Cestovný ruch a turistika patria medzi perspektívne odvetvia s veľkým prínosom predovšetkým pre rozvoj vidieka na Slovensku. Práve Lesy Slovenskej republiky majú pre rozvíjanie poľovníckej turistiky a lesoturistiky veľký potenciál vo forme spravovaných lesných oblastí, ubytovacích zariadení, poľovných revírov a profesionálneho personálu. Vzdelávacie aktivity NLC – ÚLPV Zvolen umožnili rozšírenie poznatkov účastníkov z danej oblasti, ako aj výmenu skúseností a názorov na riešenie problémov a konfliktných situácií, ktoré prináša každodenná prax. Vyjadrujeme presvedčenie, že vzdelávacie kurzy tak splnili očakávania ich účastníkov a že v konečnom dôsledku prispejú k ďalšiemu zlepšeniu poskytovaných služieb v oblasti poľovníckej turistiky a lesoturistiky aj vo forme nárastu počtu hostí a dosahovaných výsledkov pre Lesy SR, š.p. ■

Ing. Andrea Melcerová
Ing. Jana Lehoeká

NLC – ÚLPV Zvolen organizačné garantky kurzov

Väčšine lesníkov prináša pôsobenie v lesnej pedagogike pocit radosti a seberealizácie

Nové podnety i široká diskusia

Lesnícke súdku

Začiatok tretieho novembrového týždňa sa pre mnohých lesných pedagógov niesol v znamení pracovného stretnutia na Počúvadle. Sychravé počasie, ktoré nepotešilo najmä kolegov zo vzdialenejších kútov Slovenska, však vystriedala príjemná atmosféra v Škole prírody pod Sitnom, kde sa stretnutie lesných pedagógov konalo.

Skupinu lesníkov zo štátneho podniku Lesy SR doplnili kolegovia zo ŠL TANAPu a mestských i obecných lesov. Táto takmer 70-členná skupina lesníkov prišla na stretnutie s cieľom vymeniť si skúsenosti a navzájom sa inšpirovať k vytváraniu nových projektov. Aj program, ktorý pripravili koordinátori stretnutia - zamestnanci Národného lesníckeho centra - Ústavu lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen (NLC - ÚLPV Zvolen), vytváral priestor na získanie nových podnetov i širokú diskusiu k problematike lesnej pedagogiky.

Ako povedal Radomil Žačka z olomouckej pobočky Ústavu pro hospodárskú úpravu lesov, „celoštátne stretnutie lesných pedagógov má pre zúčastnených mimoriadny význam, pretože lesníci sa navzájom poznajú, nemusia objavovať objavené, ale odovzdávajú si svoje skúsenosti a tým sa motivujú“. Mimochodom, p. Žačka, dal svojou prítomnosťou stretnutiu punc medzinárodného podujatia. Komplexne odprezentoval systém fungovania programu v Čechách.

RODINA SA ROZRÁSTLA

Na Slovensku podobne medzi najskúsenejších trénerov environmentálnej výchovy patria kolegovia zo Slovenskej agentúry životného prostredia. Ich najvýznamnejšie projekty prišla na stretnutie priblížiť koordinátorka environmentálnej výchovy v stredisku Teplý Vrch Želmíra Rúžičková. Pravidelne spolupracuje s lesnými pedagógmi z Odštepného závodu Revúca, s ktorými už realizovala viacero projektov. Myšlienku vzájomnej spolupráce medzi lesníkmi a ekológmi potvrdila aj slovami: „Myslím, že nám všetkým ide o spoločnú vec - napomôcť deťom i dospelým vnímať krásu prírody a naučiť ich vážiť a chrániť si ju!“.

Sumarizáciu kľúčových podujatí

v oblasti lesnej pedagogiky za uplynulé obdobie vo svojich prezentáciách zhrnuli Ludmila Marušáková (NLC - ÚLPV Zvolen), Peter Gogola (Lesy SR, š.p.) a Igor Stavňý (ŠL TANAPu). Z uvedených informácií možno konštatovať, že od roku 2002, kedy sa uskutočnili prvé kurzy lesnej pedagogiky, sa „rodina lesných pedagógov“ značne rozrástla. V súčasnosti je vyškolených 128 lesníkov a prehľad uskutočnených projektov sa denne rozrástá o množstvo zaujímavých a úspešných podujatí z dielne zamestnancov štátnych i neštátnych lesníckych subjektov. Potvrďuje to napr. aj „Deň stromu“ vo Vydrovskej doline, otvorenie viacerých lesníckych náučných chodníkov, vedomostná súťaž „Putovná sova“ alebo prvý ročník Lesníckych dní 2007.

Svoje skúsenosti s organizovaním podujatí pre verejnosť priblížili účastníkom aj Alenka Kaššáková z OZ Považská Bystrica, Peter Fedor z OZ Prešov, Igor Vizslay z OZ Revúca a Michal Slávik z OZ Smolenice. Ivan Jančíčka z Mestského hospodárstva a správy lesov Trenčín, zaujímavovo priblížil aktivity na Bojníckom zámku a Zdena Hudecová slovom i obrazom predstavila náučný zážitkový chodník v Hainichu (Nemecko).

BURZA NÁPADOV

Pre pozoruhodnú zbierku rôznych didaktických pomôcok, hračiek z dreva, puzzle a publikácií, ktorá dokazuje tvorivosť a vynaliezavosť lesných pedagógov, bola vyčlenená jedna miestnosť s názvom „Burza nápadov“. Lesníci mali možnosť si vystavené pomôcky prehládnuť, vyskúšať i hľadať nové možnosti ako ich vylepšiť. Jedinečnou sa zdala pomôcka vytvorená kolegami z OZ Revúca, založená na princípe hry Sudoku a určená na poznávanie listov lesných drevín. Možno aj práve táto hra prispela k tomu, že „šéf“ lesnej pedagogiky na OZ Revúca Igor Vizslay, bol zvolený za „najlepšího lesného pedagóga“ za rok 2007. Účastníci mali počas celých dvoch dní možnosť hlasovať a svoje hlasy vhadzovať do vytvorenej urny.

Novovytvorená stránka www.lesna-pedagogika.sk, ktorú pripravil tím z NLC-ÚLPV Zvolen, bude slúžiť ako info portál lesnej pedagogiky. Stránka bola on-line predstavená Andreou Melcerovou z NLC. Návštevníci stránky tu nájdu prehľad akcií, kontakty i základné informácie o cieľoch a princípoch lesnej pedagogiky. Lesní pedagógovia dostali prístupové heslá, cez ktoré sa dostanú do úrovne, ktorá bude slúžiť ako databáza obrazových i textových materiálov prístupných v elektronickej podobe. Zanietení milovníci internetu z rado účastníkov si promptne vytvorili tím spravovateľov stránky tak, aby sa na strán-

Ludmila MARUŠÁKOVÁ

ke nachádzali aktuálne informácie podané vhodným vizuálnym spôsobom.

DENNÍK STAROSTÍ A RADOSTÍ

Dôležitým cieľom stretnutia bolo aj zmonitorovať pozitívne i negatívne stránky lesnej pedagogiky. V panelovej diskusii s názvom „Denník starostí a radostí“ sme zisťovali, čo lesná pedagogika zúčastneným prináša, ale i aké sú najčastejšie problémy, s ktorými sa stretávajú. Väčšine lesníkov prináša pôsobenie v lesnej pedagogike pocit radosti a seberealizácie, teší ich záujem detí a majú pocit, že aktivitami prispievajú k pozitívnemu vnímaniu lesníctva. Bohužiaľ sa v praxi často stretávajú s nepochopením nadriadených alebo kolegov, nedostatkom financií a pomôcok alebo s nedoriešeným spôsobom dopravy detí na miesto konania lesných vychádzok. Je výzvou pre všetkých zainteresovaných, hľadať možnosti na riešenie problémov využívaním daných prostriedkov a vytrvalou činnosťou presvedčiť kolegov i okolie o nutnosti práce s deťmi, mládežou a dospelými.

Troškou teórie prispel do programu aj Štefan Harkabus z Metodicko-pedagogického centra v Banskej Bystrici, ktorý napriek veľkému počtu účastníkov našiel spôsob, ako predstaviť lesníkom nové vyučovacie metódy. Účastníci v skupinách riešili zadané úlohy, a tým si priamo otestovali, ako dané metódy fungujú v praxi.

Program stretnutia bol skutočne nabitý, tém bolo veľa, času málo. Diskutovalo sa počas všetkých prestávok i po večeri. Lesní pedagógovia si mali čo povedať. Otázkou zostáva, ako by malo vyzeráť nasledujúce stretnutie a čo lesní pedagógovia od neho očakávajú. Väčšina z nich sa opäť chce stretnúť na celoslovenskom stretnutí, iní preferujú stretnutia organizované po regiónoch alebo stretnutia zamerané tematicky. Na ďalšom mítingu by podľa prieskumu nemal chýbať zástupca Ministerstva pôdohospodárstva SR a hosť z inej organizácie s podobným zameraním. Uvítali by aj praktické ukážky nových hier, výučbových programov a burzu nápadov.

Záver stretnutia patril téme druhého ročníka Lesníckych dní. Videoreportáž z uplynulého ročníka, ktorá prierezovo zachytávala najdôležitejšie dianie v regiónoch, naladila lesných pedagógov na opätovné stretnutie začiatkom budúceho roka. Veríme, že na toto stretnutie, kde sa bude podrobne pripravovať program Lesníckych dní 2008, prídu lesní pedagógovia s rovnakým entuziazmom aký prejavili 19. a 20. novembra na Počúvadle. ■

Ludmila Marušáková

Národné lesnícke centrum
- Ústav lesníckeho poradenstva
a vzdelávania Zvolen
(medzititulky redakcia)

František Romanec

Pán Romanec, čo vieme o prvom z lesníckeho rodu, vašom dedovi a menovcovi Františkovi?

Veľa toho nie je. Fotografie, ani písomnosti sa nám, žiaľ, nezachovali. Dedo horáčil v grófskych lesoch v Lelesi neďaleko Čiernej nad Tisou, manželku si tam našiel v neďalekej Kaponi. Vedel dobre po maďarsky a asi aj preto si ho grófka Vanderbiltová vybrala za lesníka na svoje majetky vo Vihorlate. Vtedy takéto prekladanie lesníkov bolo po piatich – šiestich rokoch služby bežné, lesomajitelia to robili preto, aby sa lesníci priliš „neskamarátili“ s miestnymi. Môj deda takto prichádza po prvýkrát v živote sem do Remetských Hámrov v roku 1891, kde ho grófka ustanovila do funkcie fő erdész (hlavného lesníka). Grófka bola osvietená Američanka, ktorá sa ľuďom snažila pomáhať. Dávala im ošatenie, jedlo, tu v dedine založila dojčenský ústav pre opustené deti, ktorý prežil v istej podobe dodnes.

Grófka vlastnila aj kaštieľ, dobre známy z lesníckej histórie, ktorý neskôr vyhorel...

Áno, ale to by sme sa dostali do inej doby o ktorej vám ešte porozprávam... V rodinných spomienkach sa zachovalo, že deda podával so svojimi lesníkmi každú nedeľu doobeda raport správcovi lesov grófovi Vengerskému. Kde padla rana, kto kde čo vyrúbal, všetko... Dedo musel nosiť bradu, vraj to vtedy patrilo k riadnym lesníckym povinnostiam. Napriek dlhej brade bol však dedov život pomerne krátky, narukoval do svetovej vojny hneď v jej prvom roku a zahynul na bojisku v roku 1917 pri Humennom. Tam je niekde na vojenskom cintoríne aj pochovaný, to miesto som však už nikdy nenašiel...

O Bartolomejovi Romacovi sa dovieme viac?

Môj otec sa narodil ešte v Lelesi, tu Remetských Hámroch začal chodiť v roku 1906 do školy a celý svoj lesnícky život prakticky prežil na Lesnom obvode Čier-

O dlhej brade, jeleňovi „na prískoku“ i zbierke fliaš

Lesník potrebuje istotu

Ján MIČOVSKÝ

Generačný posun niekedy pripomína špirálu, po ktorej sa vnuci vracajú po desaťročiach na miesta života a práce dedov, aby tam našli ich ľudský odkaz, ba niekedy aj sami seba... Práve takouto, trocha osudovou optikou sa môžeme pozrieť na postavy dnešného príbehu. Príbehu v ktorom sa objavujú zástupcovia piatich generácií jedného z rodov, ktorých životy sú spojené s lesom. Do týchto príbehov vstúpime najprv v rozhovore s Františkom ROMANCOM (1929), ktorého otec Bartolomej (1900) i starý otec František (1870) boli lesníkmi a ktorý dnes žije spolu s manželkou v Remetských Hámroch. A navštívime aj jeho syna Silvestra (1960) a vnuka Patrika (1988), ktorí sa stali pokračovateľmi tejto naozaj nezvyčajnej rodovej tradície.

na Moldava pri Štóse, ktorý patrila pod veľkostatok Bodoga, kde som aj ja vyrastal. Vždy ma brával do lesa, no napodiv nechcel ani počuť, aby som sa stal lesníkom. Aj preto som najprv nastúpil do továrne na nože v Štóse, no onedlho som odišiel pracovať načierno na tamjšie poľesie. Keď sa to otec dozvedel, bol napokon celkom rád... Trval však na tom, že musím robiť nie v súkromných, ale štátnych lesoch, lebo tam majú systém. A veru aj mali! Pridelili ma na tri roky k lesníkovi, ktorý ma postupne začal do roboty. Až potom som sa mohol hlásiť v roku 1950 do jednoročnej lesníckej školy do Humenného. Ani napriek trojročnej praxi ma však nezobrali, lebo vtedy prijímali len vojenských veteránov. Tak som nastúpil na lesnícku učňovku do Hrabiel a po roku som sa na tú školu do Humenného predsa len dostal, no už nie na jednorôčku, ale na trojročnú štátnu horársku školu. Sídliť v humenskom kaštieli, ktorý sme užívali napoly s ukrajinským gymnáziom. Škola sa premenovala na Vyššiu lesnícku školu a po roku - v roku 1952 - sa presťahovala do Remetských Hámrov. Práve do toho kaštieľa, ktorý ste spomínali a ktorý 31. januára 1956 do tla vyhorel. Bol to obrovský požiar a len dobrému smeru vetra dedina vďaka, že vtedy celá nevyhorela. Príčina požiaru sa nikdy nezistila, no jedna kuchárka sa vraj na smrteľnej posteli priznala, že bola na pôjde vešať prádlo a zabudla tam horiacu sviečku... Kaštieľ bol na tú dobu prepychovo zariadený, mal vlastnú vodnú elektrárňu, hoci dedina vtedy ešte nebola elektrifikovaná. Bolo tam ako v múzeu - všade koberce, obrazy, parohy, vypchávkové zvere, rýb... Pre mňa však pri príchode do Remetských Hámrov bolo najväčším zážitkom to, že hoci som tam nikdy predtým nebol, ľudia sa ku mne hlásili. Aj keď od tamjšieho pôsobenia môjho deda v grófskych službách uplynulo vyše päťdesiat rokov stále naňho spomínali. A to v dobrom! Ba pamätali sa aj na jeho malého synčeka - môjho otca...

Zdá sa, že Remetské Hámre sú rodu Romancovcov súdené...

Ási áno, veď som si tu našiel aj manželku. Po skončení školy - náš ročník bol prvý, ktorý maturoval už tu - som však odišiel na poľesie Mochnáč pri Borde v Slánskych vrchoch. Bolo tam vtedy strašne veľa mín, mnohé porasty boli kvôli tomu oplotené. Napriek tomu tam bolo mnoho zvedavcov a na okolí pribudlo veľa takých, ktorým chýbala ruka, alebo kus nohy... Do vzduchu nám tam raz vyletel aj kočíš s celým povozom. Na Dargove padlo dvadsať tisíc Rusov a stále sme tam nachádzali ľudské kosti... Po vojene sme nastúpili do Kecerovských Peklián, a to hneď za poľesného. Boli tam problémy s cigánmi, vďaka ktorým sme sortiment palivo ani nepoznali - všetko vždy vyzbierali... Používali sme tam zaujímavý spôsob túlavej ťažby - hľadali sme v porastoch rubné stromy, tie sa vyťažili a vzniknuté kotlíky sme postupne rozširovali s tým, že sa porast na nich prirodzene obnovoval. Výsledky boli dobré, páčilo sa to podniku i ministerstvu. Vznikli tam postupne veľmi pekné dubiny, no keď sa tam začala v osemdesiatych rokoch stavať atómová elektrárň väčšinu z nich zničili. V roku 1962 sme sa s manželkou vrátili do Remetských Hámrov, postavili sme si dom a až do dôchodku som tu potom robil pestovateľa na správe. Pestovanie lesa bol môj osud, dodnes tu na okolí vidím kus vlastnej roboty. Iste,

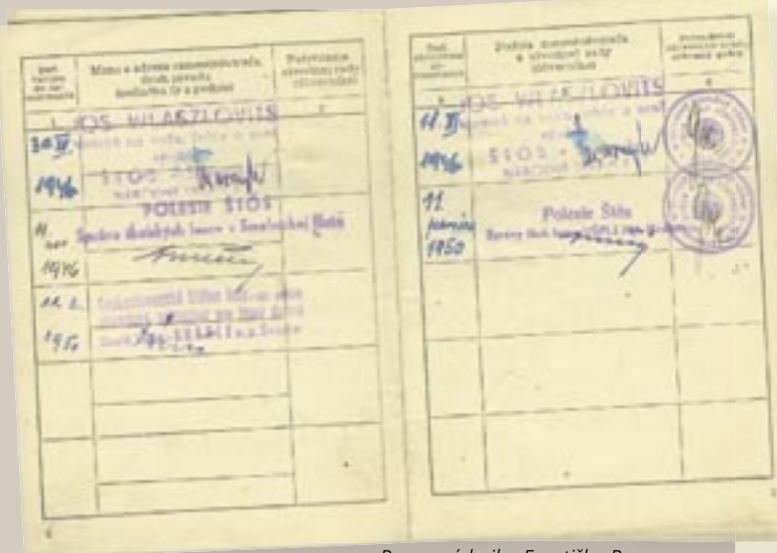

Namiesto tradičného doslovu nech tu dnes zaznie pravé silvestrovské pranie všetkým čitateľom LESNÍKA:

*Košického Silvestra
a relatívne dobru
r prvej knihy
Táto kniha
je*

Polovnícka izba
(detail)

Pracovná kniha Františka Romanca

urobili sme aj chyby, keď sme napríklad zalesňovali aj to, čo nebolo treba, lebo plán vtedy prichádzal nezmyselne zhora. No tomu, čo bolo treba urobiť v lese a pre les sme sa nikdy nesprenverili. Na záver kariéry mi dokonca núkali aj funkciu správcu, hovorím však - keď ste mi nedali funkciu do dvanástej, po dvanástej mi už netreba...

Je čas spýtať sa vášho syna Silvestra, lesníka na správe v Ubi, závod Sobrance, či aj jemu nebránil otec ísť za lesníka....

Nebránil, ale ja som spočiatku po tomto povolaní ani veľmi nepozeral. Vždy som sa venoval športu, chcel som byť učiteľom - telocvikárom. Dva týždne pred prijímačkami na gymnázium sa mi však prsnilo s dedom - lesníkom! Možno sa usmejete, ale to rozhodlo - išiel som na lesnícku školu do Prešova. A poviem vám ešte jeden podobný zážitok. Keď som oveľa neskôr prešiel - ako sme to vtedy volali - „druhým ukrajinským frontom“ a urobil skúšky OLH, išiel som sa s tým pochváliť dedovi Bartolomejovi na hrob do Štósu. Strelol som tam vtedy náhodou človeka, ktorý ho osobne poznal a veru dobre mi padlo jeho spomínanie. Na to, aký bol veselý, pracovitý, ako si v nedeľu v krčme karty zahral. Mal som pocit, akoby sa mi to prihovoral samotný dedo.

Vo vašom prípade sa vernosť lesníckej rodinnej tradícii spojila aj s vernosťou lesnému obvodu....

Je fakt, že od roku 1982 som s jednou malou prestávkou nepretržite na tom istom lesnom obvode. V mnohých porastoch, ktoré som vysádzal, mám už prerezávky za sebou a robím tam teraz prebievky. Ja viem, že sa to vždy takto nedá, ale myslím, že práve k tomuto by mala smerovať lesnícka personálna politika. Lesník potrebuje istotu, že mu nebude každú chvíľu menený obvod. Ak ju má, potom urobí pre les, ktorý spravuje všetko. Aj to, čo možno od neho nik ani nečaká, len aby jeho práca obstála. Ja sa predsa po dvadsiatich piatich rokoch na tom istom obvode pred nikým nemôžem vyhovárať, že to nie ja, ale môj predchodca. Poznám podrobne každý porast a v lese môžem chodiť aj po tme. Len ma mrzí, že mi „hulkári“ zakaždým prečísľujú „jé-pé-er-elky“. Veľmi by mi pomohlo pri práci, keby sa čísla z decénium zachovávali... Môj obvod Biele Kamene je tak trochu na „konci sveta“, hraničí s Ukrajinou a riešime tam aj iné problémy ako len lesnícke. Občas sa tam príhodi aj taká smutná príhoda, ako je nález mumifikovanej mŕtvy ženy zo Srí Lanky na nosítkách... Prevádzka nám však dávajú pokoj a ja ich radšej nevidím... Dôležitejšie je však to, že môj obvod je krásny. Ak by som vás zaviedol na Hrubý Javor - tam chodievam najradšej - pochopili by ste o čom hovorím. Lesník musí mať rád svoj les. Len ho nesmieme z neho vyháňať. Ak ho nútíme desať dní do mesiaca sedieť na správe pri počítači, tak to je zle. Nechcime mať

z neho „machra na PC“, počítač má slúžiť lesníkovi a nie naopak! Krpáky, tie nech robia technici. A ešte jedno - k našej práci nepatrí len pestovanie, či ťažba, ale aj práca s ľuďmi. Keď ma nedávno zbadali cyklisti na lesnej ceste od strachu pozoskakovali z bicyklov! Hovorím im - „pokojne bicyklujte ďalej, dnes tu nevozíme. A na konci cesty nájdete studničku s dobrou vodou...“. Až sa na mňa neveriacky pozerali, či nežartujem... Musíme byť pre ľudí prirodzenou autoritou, je to nielen naša povinnosť, ale aj cesta k obnoveniu k vážnosti lesníckej služby.

Vo vašej peknej poľovníckej izbe vidím okrem zaujímavých trofejí aj množstvo najrôznejších fľaš... Ide azda o prípravu osláv vašich nie celkom obvyklých menín...?

Veru nie! To je moja zbierka. Mám v nej fľaše z celého sveta. Ak vám bude niekto tvrdiť, že lesníci pijú alkohol, pošlite ho ku mne - uvidí, že nepijú, ale len zbierajú... Ale, viete, že to moje meno nie je len o veselom závere roka, ale aj o lese - veď silvum je po latinsky les... Aby som však predsa len ostal verný tej veselosti, tak vám poviem dve skutočné „silvestrovské“ príhody: Adept poľovníctva odpovedal na otázku, aký je to lov jeleňa „na priskoku“. Zamyslel sa o hovorí - to je tak, že ho ulovíme, keď preskakuje padnutý strom.... Tá druhá príhoda sa odohrala ešte na maturitách. Profesor sa rád spytoval: Ak nájdete v lese vedľa seba dva pne, jeden starší a druhý úplne čerstvý na ktorý si sadnete? Väčšina logicky odpovedala, že na starší, suchší... Omyl! - hovorieval na to profesor, na žiadny! Namiesto sedenia sa rýchlo vyberáte hľadať toho, kto vyrúbal ten čerstvý!

Posledná otázka je pre najmladšieho lesníka Patrika Romanca, ktorý sa už chystá na maturitu na lesníckej škole v Prešove a potom do Zvolena: aký je to pocit byť už piatym ohnívom lesníckeho rodu Romancovcov?

Normálny. Nikdy som nechcel byť ničím iným ako lesníkom. Strávil som veľa času s dedom. Je hrdý na môjho pradedu i na môjho otca. A ja zase viem ako vždy môjho otca poteši, keď jeho otca - teda môjho deda - spomínajú v dobrom. Na takýto lesnícky rodokmeň by bol hrdý asi každý. Určite nechcem sklamať ani ja. ■

Bartolomej Romanec

Čierna Moldava
(vpravo B. Romanec)

zľava: Patrik, Silvester
a František

Nasledovníci Wiliama Rowlanda

Jozef MARKO

Seriál reportáží z 26-tich odštepných závodov, ktorý som spracovával do Lesníka od augusta 2005 až do novembra tohto roka končím na Orave. Sú tri dni pred Martinom. Do kraja pod legendárnymi vrchmi – Babou horou a Chočom priváľal na bielom koni skôr ako do iných častí Slovenska. Nič nezvyklé. Ešte z detstva a mladosti viem, že Orava je krásny, ale aj drsný kraj. Až teraz si však uvedomujem, že ešte jeden prívlastok pasuje na oblasť umiestnenú v severnom cípe Slovenska ako uliaty. Je to aj kraj lesnícky napriek tomu, že práve oravské smrečiny patria k tým najatakovanejším na Slovensku. Imisie, podpňovka, podkôrniky, suchá, nepriaznivá drevinová skladba a ďalšie nepriaznivé faktory majú na svedomí, že OZ Námestovo musí zápasiť ešte s jedným, čo ako nelichotivým, prívlastkom – kalamitný.

Ing. Jozef Šálka

Jeden z pamätných Rowlandových kameňov a informačný panel pri LS Zákamenné

Objem spracovanej kalamity v smrekových monokultúrach na Orave z roka na rok rastie. Na OZ Námestovo spracujú v tomto roku takmer 200 000 m³. Vrtuľníky vytiahli z exponovaných plôch 1600 m³, v plnej permanencii bolo a stále je niekoľko lanoviek a harvesterov, o nasadení ľudí ani nehovoriac. Riaditeľ OZ Námestovo Ing. Jozef Šálka má ustarostenú tvár. Hovorí, že v tomto stave kalamitných smrečín, keď stačí, že do otvorených porastových stien fúkne aj slabší vietor, kalamity prakticky z týždňa na týždeň pribúda. „Ak chceme udržať smrečiny pri živote, musíme dôsledne dodržiavať hygienu porastov. V doterajšej organizačnej štruktúre s priemernou výmerou 2 000 hektárov na jedného OLH to bola nezvládnuteľná úloha. Doteraz sa ešte boríme s následkami kalamit z rokov 2004 a 2005 a ako som už spomenul, nové kalamitné plochy neustále pribúdajú. Mám obavy z toho, že už dnes je kvalita dreva sústredeného na odvozných miestach dosť nízka a bude sa ďalej znižovať. Potrebujeme ale zastaviť podkôrnikovú a tvrdo sa vysporiadať s vetrovými

kalamitami. Nová organizačná štruktúra by nám v tom mala pomôcť.“

ABY LESNÍK VEDEL O KAŽDOM KUBÍKU DREVA

V čase mojej návštevy je dva či tri dni v platnosti rozhodnutie vedenia závodu o organizačných zmenách, ale to najťažšie všetkých ešte len čaká. Rozhovory s tými, ktorých sa zmeny bezprostredne dotknú. Podľa slov riaditeľa závodu odídu z ústredia OZ dvaja a z lesníckej prevádzky jeden pracovník prirodzenou cestou do starobného dôchodku. Za najcitlivejšie považuje presuny, na ktoré si budú musieť niektorí pracovníci zvyknúť. Nie každému sa totiž bude dať po zvýšení počtu lesných správ z doterajších troch na päť vyhovieť pri ich personálnom obsadzovaní. „Zvažujeme požiadavky ľudí, ale nie každému sa dá vyhovieť. Lesné správy sú v koncových obciach dlhých dolín. Pre niektorých to bude znamenať nepohodlné dochádzanie do práce. V novej štruktúre bude priemerná rozloha LS na našom závode 4 994 hektárov a lesného obvodu 640 hektárov. Potrebujeme prijať do

prevádzky troch lesníkov. Máme záujem o mladých, flexibilných ľudí, aj keď vekový priemer závodu nie je nepriaznivý – 45 rokov,“ hovorí personalista závodu Dominik Dulovec a reaguje tak aj na moju otázku, či OZ Námestovo nepatrí k prestarnutým.

V súvislosti s novým organizačným usporiadaním a prerozdelením kompetencií v lesníckej prevádzke chce dávať podpisovať riaditeľ OZ Ing. Šálka lesníkom záznamy o hmotnej zodpovednosti za drevo v ich lesnom obvode. „**Tak, ako sa snažíme lesníka vrátiť do lesa, tak by sme sa mali snažiť vrátiť konkrétne zodpovednosti konkrétnym ľuďom. Som presvedčený o tom, že lesník v novom členení bude mať dostatok času nielen na to, aby svoj lesný obvod poznal, ale aby vedel o každom kubíku dreva. Preto trvám na tom, aby zodpovednosť za drevo bola súčasťou jeho pracovnej zmluvy.**“ Určite zaujímavá myšlienka, o ktorej je potrebné diskutovať a zaujať postoj aj na celopodnikovej úrovni. Vyjadriť by sa k nej mali právnicki, personalisti, aj samotní lesníci...

Pred odchodom do terénu považuje Ing. Šálka za nevyhnutné vyjadriť sa ešte k jednej otázke – k problémom s ochrancami prírody. Národné prírodné rezervácie Šramková, Babia hora a Pilsko mu pridávajú ďalšie vrásky na tvári, pretože ochranári lesníkom zakázali do nich zasahovať. „**Robíme v nich aspoň pravidelné kontrolné dni. Chronologicky dokumentujeme popis toho, ako sa stav lesných porastov v nich vyvíja, aké žiadosti sme adresovali orgánom štátnej ochrany prírody, aby sme lesom pomohli a aké zamietavé rozhodnutia sme dostali. Raz možno budeme potrebovať tieto dokumenty, aby sme vedeli verejnosti dokázať, kto je za stav porastov v rezerváciách a ich okolí zodpovedný.**“

POZNÁVAJÚ LESNÍCKU HISTÓRIU

Neďaleko Oravskej priehrady, nad chatovou oblasťou, prechádzame po

Ing. Šálka a správca Marian Kompan pred historickou budovou LS Oravský Podzámok

hej polovici 19. storočia urobil na Orave kus poctivej lesníckej roboty. Zanechal po sebe nielen obnovené, pôvodne veľkoplošnými ťažbami vyrúbané porasty na ploche takmer 10 000 hektárov, ale aj pamätné kamene. Je ich niekoľko. Jeden je umiestnený s informačným panelom vedľa budovy LS Zákamenné. Tieto kamene dokumentujú viaceré stretnutia lesmajstrov z celého Uhorska, pedagógov a študentov Uhorskej kráľovskej lesníckej akadémie, ktorých pozýval W. Rowland na Oravu, aby mali možnosť vidieť, ako sa rozvíja lesníctvo na Orave. A ako sa rozvíja dnes? Vedúci LS Zákamenné Ing. Anton Kondela mi ukazuje krásne zrekonštruovanú zasadačku v budove správy s dobovým nábytkom, ktorá podľa jeho slov „slúži na prácu s deťmi v prípade nepriaznivého počasia, na rokovania a stretnutia so

nosť a premyslenými postupmi nahrádzať nestabilné smrekové kultúry druhovo a vekovo pestrejšími porastmi. Pýtam sa, či nevidia riešenie problému s odumieraním smrečín aj v znížení ich rubného veku. „**To je len jedna možnosť, ktorou sa ale nedostaneme do umelých obnov. V nich nebudeme môcť využiť prírodné procesy a schopnosť prírody zareagovať na stav, v ktorom sa smrečiny ocitli. Predpokladáme, že smrek z týchto porastov vypadne. Nemali by sme však tento proces urýchľovať, ale naopak, snažiť sa pod materskými smrekovými porastmi pripravovať následné porasty. Napríklad podsadbami buka a jedle a podporovaním prirodzeného zmladzovania smreka. V tomto smere máme už prvé pozitívne výsledky,**“ vysvetľuje mi Ing. Dendys. Sme dohodnutí,

novovybudovanej Lesnej ceste Slanica v dĺžke 3 580 metrov s hlbokými priekopami a hustou sieťou priepustov. Na flyšovom nestabilnom podloží sú takto dôkladne odvodňované lesné cesty nevyhnutnosťou. Miestni lesníci by ešte potrebovali vybudovať hustejšiu lesnú sieť, ako je súčasných necelých 9 metrov na hektár. S touto hustotou sú hlboko pod európskym priemerom. To je ale celoslovenský problém.

Celkom nová LC Slanica. V pozadí Oravská priehrada

Oravskí lesníci sa však velemente púšťajú do odstraňovania iného nedostatku. Potvrdzujú mi to stretnutia s pracovníkmi lesných správ v Zákamennom a Oravskom Podzámku. O čo ide? O poznanie lesníckej histórie, o inšpirovanie sa fortieľom našich predchodcov, o budovanie hrdosti na lesnícku profesiu, o spolupatričnosť založenú na poznaní úspechov, ktoré lesníci v bohatej lesníckej histórii na Slovensku doteraz dosiahli. No a o prepojenie minulosti so súčasnosťou - v komunikácii s verejnosťou, v kontakte s deťmi a mládežou

všetkými, s ktorými prichádzame do kontaktu. Pozrite na tieto knihy o lesníckych počinoch z roku 1835! Jednoducho potrebujeme poznať lesnícku históriu. Aj preto zbierame a vystavujeme v priestoroch lesnej správy rôzne artefakty, ktoré súvisia s lesníctvom, ťažbou dreva a životom ľudí v tomto regióne. Lesníci a lesy boli a sú jeho nedeliteľnou súčasťou. Chceme, aby to verejnosť pochopila.“

NOVÝ POHĽAD DO BUDÚCNOSTI ORAVSKÝCH LESOV

Isteže, tunajší lesníci nežijú len minulosťou. Naopak. Neďaleko lesnej správy vidím betonáz plochy expedičného skladu, na ktorej bude o pár týždňov stať nová a moderná manipulačná linka. Pestovateľ LS Ing. Pavol Dendys zanietene zasa hovorí o tom, ako sa aj v súlade so zásadami hnutia Pro Silva snažia myslieť na budú-

že na jar prídeme a skúsenostiam tunajších lesníkov v citlivej a prírode blízkej obnove smrekových porastov sa budem na stránkach Lesníka osobitne venovať.

Tých námetov na zviditeľnenie oravských lesníkov bude v blízkej budúcnosti určite ešte viac. Presviedčam sa o tom aj počas návštevy LS Oravský Podzámok a v rozhovore s vedúcim LS Ing. Marianom Kompanom. Rovnako ako jeho kolega zo Zákamenného Ing. Kompan rozpráva o budúročných plánoch, v ktorých dominujú dve veľké ambície - účinne zvládať postupujúcu inváziu podkórneho hmyzu a ešte viac priblížiť lesníctvo a prácu v lese verejnosti. Turisticky exponované a mimoriadne navštevované miesto vďaka majestátnemu Oravskému hradu, týčiacemu sa na brele nad malebnou obcou, dáva lesníkom do ruky tromf, umocnený krásnou historickou budovou z roku 1797, v ktorej sídli lesná správa. A nielen tá. Oravskí lesníci do nej pred dvoma rokmi umiestnili aj vďaka spolupráci s Oravským múzeom vydarenú a poučnú expozíciu nazvanú História lesníctva na Orave. Vedúca a sprievodkyňa expozíciou Dana Kubačková ma informuje, že za minulý rok ju zhládlo takmer 800 návštevníkov. V tomto roku ich bude ešte viac. Nech len pribúda čo najviac tých, ktorí budú vedieť aj vďaka počinom lesníkov z OZ Námestovo, čo lesy znamenajú pre spoločnosť a čo lesníci pre les. Lesníci i slovenská príroda ich pochopenie veľmi potrebujú. ■

Ing. Anton Kondela a dobový nábytok vo vynovenej zasadačke LS

Vstup do budovy LS Zákamenné

LESY SR obhospodarujú aj ochranné pásma vodárenských zdrojov I., II. a III. stupňa. Aké najväčšie problémy musia riešiť kolegovia na OZ v súvislosti s touto problematikou?

- Problémy pri hospodárení v ochranných pásmach vodárenských zdrojov vnímam v dvoch rovinách. Prvou je hospodárenie v pásmach vyhlásených podľa „starých“ právnych predpisov, ktoré už v súčasnosti nie sú platné. Ide o rozhodnutia zo 70-tych, 80-tych rokov, niektoré sú aj staršie. Ich súčasťou sú okrem iného aj podmienky hospodárenia vo vyhlásených ochranných pásmach. Rozhodnutia často nie sú k dispozícii, dokonca ani na obvodných úradoch životného prostredia. Hranice pásiem sú v rozhodnutiach určené nepresným opisom, chýbajú zoznamy parciel podľa dotknutých katastrálnych území. Z týchto dôvodov ani nevieme, kde sa presne ochranné pásmo nachádza a za akých podmienok ho máme obhospodarovať.

Druhou rovinou je samotné hospodárenie v týchto územiach, ktoré je komplikovanejšie a finančne náročnejšie, napr. z dôvodu rôznych technických úprav a obmedzení pri ťažobnej činnosti za účelom ochrany vodárenského zdroja a to všetko na náklady odštepných závodov.

Zvládajú OZ túto problematiku aj za takýchto komplikovaných okolností?

- Tieto problémy kolegovia na OZ zvládnuť musia, inak hrozia sankcie zo strany orgánov štátnej správy. Samozrejme, nikto nie je stopercentný, ale podľa môjho názoru si každý uvedomuje, že ak ohrozí zdroj pitnej vody, ohrozí aj svoje zdravie.

Prebieha proces prehodnocovania počtu a rozsahu pásiem hygienickej ochrany vodárenských zdrojov. Ako sa darí lesníkom v rokovaniach s vodármi? Dokážu sa zbližiť ich rozdielne záujmy v racionálnom kompromise?

- V súčasnosti sa prehodnocujú ochranné pásma vodárenských nádrží a dôležitých zdrojov podzemných vôd napr. nádrže Málince, Klenovec, vodárenské zdroje Donovaly. Rokovania so správcami vodárenských zdrojov (Slovenský vodohospodársky podnik alebo jednotlivé vodárenské spoločnosti) bývajú náročné. Prioritou je pitná voda, avšak aj LESY SR, š.p. majú svoje poslanie a úlohy, ktoré musia plniť. Splnenie všetkých požiadaviek zo strany „vodárov“ by v mnohých prípadoch viedlo k výraznému obmedzeniu hospodárenia v ochranných pásmach, resp. finančne veľmi náročným opatreniam. Kompromisu predchádza dlhá diskusia, pretože rozhodnutie, ktorým sa vyhlásia ochranné pásma vodárenského zdroja, platí dlhodobo. Dôležitá je vždy komunikácia, napr. objasnenie si odborných termínov, ktoré lesníci bežne v praxi používajú, ale pre druhú stranu sú často nezrozumiteľné.

Podľa vodného zákona za preukázané obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov patrí vlastníčkovi pozemkov

S Ing. Zuzanou Špildovou z Odboru usmerňovania lesníckych činností š.p. LESY SR

Nečakať, kým príde kontrola

Jozef MARKO

Po vstupe Slovenska do Európskej únie v roku 2004 sa legislatívne i prakticky prispôbujeme európskym štandardom, ktoré sú v niektorých oblastiach života spoločnosti a fungovania ekonomiky prísnejšie, ako sme boli doteraz zvyknutí. Napríklad o ochrane ovzdušia a limitoch vypúšťaných emisií bolo toho popísaného v masmédiách už dost. Ako je to ale s ochranou vôd, zvlášť, keď sa táto problematika bytostne týka aj aktivít LESOV SR? Ako sa dokážu štátni lesníci vysporiadať s problematikou, ktorá je širšia a zložitejšia, ako si vedia laici predstaviť? Osobou najpovolanejšou odpovedať na tieto otázky je Ing. Zuzana Špildová, ktorá sa ochranou vôd zaoberá už roky. Časopis Lesník ju preto požiadal o rozhovor.

náhrada majetkovej ujmy v primeranom a preukázateľnom rozsahu. Dokážu LESY SR získavať tieto majetkové ujmy od vodárov? V akom rozsahu?

- Pokiaľ viem, zatiaľ LESY SR, š.p. o náhradu ujmy za obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach a o úhradu nákladov na technické úpravy na ochranu vodárenských zdrojov nepožiadali. Možnosť finančnej náhrady bola doriešená až v zákone č. 364/2004 Z. z. o vodách, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2004. Podľa

mojich skúseností sa OZ trochu bránia (napríklad z dôvodu odhalenia prípadných nedostatkov v hospodárení). Navyše je tu problém už so spomínanými „starými“ roz-

hodnutiami. Táto problematika je taktiež riešená pri tvorbe LHP. Predpokladám, že po vyhlásení nových ochranných pásiem, resp. po ich prehodnotení, tam kde budú LESY SR v hospodárení výrazne obmedzené alebo budú musieť vykonať finančne náročné úpravy na ochranu vodárenských zdrojov, požiadajú o náhradu ujmy. Všetko závisí od spolupráce s OZ, pretože príprava podkladov nie je jednoduchá záležitosť.

Osobitnú kapitolu tvoria čistiarne odpadových vôd (ČOV), ktorých je vo vlastníctve š.p. LESY SR viac ako päťdesiat. Určite vykonávate aj interné kontroly plnenia legislatívnych podmienok prevádzkovania ČOV. S akými výsledkami?

- LESY SR vlastnia čistiarne, ktoré slúžia na čistenie splaškových a zaolejšovaných odpadových vôd. Výsledky tohtoročných kontrol nedopadli podľa našich predstáv. Vyskytli sa prípady, keď čistiarne boli nefunkčné z dôvodu poruchy na zariadení, to znamená, že odpadové vody boli do vodných tokov vypúšťané bez čistenia. V súčasnosti prebieha rekonštrukcia týchto zariadení, resp. sa budú odpadové vody zneškodňovať alternatívnym spôsobom.

Ďalšími závažnými problémami bola absencia povolení týkajúcich sa prevádzkovania ČOV a vypúšťania odpadových vôd a nedostatočné vedenie prevádzkovej dokumentácie ČOV. Aj v týchto prípadoch kolegovia pracujú na odstránení nedostatkov.

Niektoré OZ avizovali veľké problémy s ČOV, pretože náklady na ich prevádzku sú príliš vysoké a zároveň sú niektoré nedostatočne využité. Zväzili kompetentní v rámci podniku odstavenie takýchto ČOV a alternatívne zneškodňovanie vzniknutých odpadových vôd pomocou žump?

- Pri prevádzke biologickej čistiarne odpadových vôd je dôležitý prísun potrebného množstva odpadových vôd. V opačnom prípade nemajú mikroorganizmy čo „jesť“ a čistiarne nefunguje. Preto nedostatočne využívané objekty je výhodnejšie vybaviť žumpou, prípadne výtok už existujúcej čistiarne zaslepiť a aktivačnú nádrž využívať ako žumpu. Niektoré OZ už túto možnosť riešenia využili.

Boli prípadne niektoré ČOV odpredané iným subjektom?

- ČOV je možné odpredať spolu s bytovými jednotkami resp. prenajímať s objektmi bývalých DHS. Odštepné závody, ktoré si v týchto prípadoch ČOV ponechali, naďalej riešia problémy s ich prevádzkou a navyše ich ČOV aj finančne zatažujú.

Áká pokuta hrozí v dôsledku nepovoleného vypúšťania odpadových vôd? Aké iné vysoké pokuty môžu dostať OZ v prípade, že si nesplnia svoje povinnosti spojené s prevádzkovaním ČOV?

- Za nepovolené vypúšťanie odpadových vôd alebo vypúšťanie v rozpore s povolením uloží orgán štátnej vodnej správy pokutu vo výške do 15 Sk za 1 m³ vypustených odpadových vôd, avšak minimálne 10 000 Sk. V prípade, že nepovoleným vypúšťaním odpadových vôd bolo spôsobené mimoriadne zhoršenie vôd, hrozí pokuta až do výšky 5 000 000 Sk. Ako konkrétny príklad môžem uviesť jeden nemenovaný OZ, ktorý za vypúšťanie vôd z povrchového odtoku bez povolenia dostal pokutu 30 000 Sk.

„Rokovania so správcami vodárenských zdrojov bývajú náročné“

Ing. Zuzana Špildová

Prevádzkované nadzemných a podzemných nádrží a skladov PHM je ďalšou závažnou problematikou, ktorá patrí do témy týkajúcej sa ochrany vôd. Pokiaľ viem, jej dôležitou súčasťou sú havarijné plány, ich spracovanie,

„Ekológia je ako spiaci krásavica. Roky sa zdá byť všetko v poriadku“

aktualizácia a schvaľovanie. Venujú kompetentní na OZ tejto problematike náležitú pozornosť a zabezpečujú včas a v plnom rozsahu všetky náležitosti súvisiace s prevádzkovaním nádrží a skladov PHM (revízie, atď.)?

- OZ pravidelne zabezpečujú vykonanie skúšok nepriepustnosti a technického stavu nádrží. Horšie je to s technickým stavom výdajných (manipulačných) plôch skladov a nádrží, ktorý v mnohých prípadoch nezodpovedá legislatívnym požiadavkám. OZ taktiež nevedú dostatočne prevádzkovú evidenciu týchto zariadení.

S prevádzkovaním nádrží a skladov PHM súvisí spracovanie plánu preventívnych opatrení na zamedzenie vzniku neovládateľného úniku nebezpečných látok do životného prostredia a na postup v prípade ich úniku - „havarijného plánu“. Odštepne závody, ktoré na jednotlivých prevádzkach pravidelne zaobchádzajú s viac ako jedným metrom kubickým nebezpečných látok (motorová nafta, benzín, oleje) majú mať vypracované a Slovenskou inšpekciou životného prostredia schválené havarijné plány. V prípade, že majú havarijné plány vypracované, ale majú ich schválené na základe predchádzajúcej právnej úpravy iným orgánom štátnej správy ako inšpekciou, je potrebné ich aktualizovať a dať schváliť inšpekcií. Aktualizácia je potrebná aj po tom, ako prebehli na OZ organizačné zmeny, čo je v tomto čase opäť aktuálny problém.

Problematikou ochrany vôd v rámci š.p. LESY SR sa zaoberáte už roky a tak môžete posúdiť, či venujeme v rámci podniku i jednotlivých OZ tejto zložitej a časovo náročnej agende dostatočnú pozornosť?

- Ekológia v rámci LESOV SR je podľa môjho názoru stále odsúvaná do úzadia aspoň dovtedy, kým nepríde na OZ kontrola alebo nedôjde k havárii. Ekológia je ako spiaci krásavica. Roky sa zdá byť všetko v poriadku, potom príde jedna kontrola, je uložená pokuta, v lepšom prípade iba nápravné opatrenia a zrazu referent „nevie, kde mu hlava stojí“, aby zrealizoval nápravu. Výrazné zlepšenie v tejto oblasti som zaznamenala po vytvorení samostatnej funkcie ekológa na väčšine OZ. Zlepšila sa spolupráca s OZ, aj samotná úroveň vedenia agendy.

Čo je teda podľa vás pre kolegu na pozícii referenta - ekológa najdôležitejšie?

- V prvom rade by mal čo najskôr identifikovať problémy a riešiť ich. Nečakať, kým príde kontrola. Samozrejme, nie všetko sa dá vyriešiť zo dňa na deň, hlavne v prípade veľkých investičných nákladov. Je potrebné určiť si priority a krok za krokom odstraňovať nedostatky. Avšak poriadok na prevádzke a v príslušnej dokumentácii by mal byť samozrejmosťou. ■

Ekológom by mal byť každý. Bez ohľadu na funkciu

Lubomír AUXT

Ochranu vôd treba chápať ako integrovanú činnosť vo všetkých oblastiach lesníckych činností (a nielen lesníckych činností), ako ochranu množstva a kvality povrchových a podzemných vôd. Znamená to, že na kvalitu a kvantitu vody vplyva vykonávanie ťažbových, pestovateľských prác, prác v ochrane lesa ako aj iných aktivít súvisiacich s lesným hospodárstvom. S ochranou vody je úzko späté aj odpadové hospodárstvo, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, opravy a údržba strojov a zariadení používaných v lesnom hospodárstve.

Ochranu vôd chápem v dvoch rovinách ako všeobecnú a špecifickú. Vo všeobecnosti je to ochrana vôd na území celého lesného fondu, ktorý OZ Čierny Balog obhospodaruje. OZ Čierny Balog má vo vlastníctve 490 km drobných vodných tokov, z ktorých niektoré sa nachádzajú aj vo významných vodohospodárskych oblastiach pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou (Bystrianska dolina pre mesto Brezno, Čierna Dolina pre obec Čierny Balog). Hlavným problémom tejto celoplošnej ochrany vôd je vykonávanie prác v ťažbovej činnosti a odvoze dreva, kde môže dôjsť k úniku látok škodiacich vodám. V približovaní a odvoze dreva sa používajú mechanizačné prostriedky, ktoré boli v minulých rokoch dané do prenájmu a následne odpredané. Tieto sú už značne opotrebované a v súčasnej dobe nevyhovujú na prácu v lesnom hospodárstve čo sa týka ochrany životného prostredia a teda aj ochrany vôd. Z pôvodných zamestnancov sa stali živnostníci a povedzme si pravdu, na nákup nových prostriedkov nemajú finančné prostriedky. OZ Čierny Balog sa snaží tieto nedostatky eliminovať v rámci výberových konaní na ťažbovú činnosť a odvoz dreva, kde jednou z podmienok je aj technická spôsobilosť mechanizačného prostriedku pre prácu v lesnom hospodárstve.

Ako som v úvode povedal, ochrana vôd je aj zachovanie jej množstva. Les je predurčený na to, aby bol rezervárom vody. Preto nechápem žabomyšie vojny medzi ochrancami prírody alebo aj pseudoochránarmi a lesníkmi ohľadom spracovania kalamít - v našom prípade konkrétne oblasť Bystrianskej doliny. Požiadavkou nechať les po kalamite na takzvaný samovývoj znamená, že holiny po kalamite nebudú zalesnené (ako aj nie sú od roku 2004) a nakoľko ide o územie s veľkou rozlohou, je pravdepodobné že ak prírode nepomôžeme umelým zalesňovaním,

môže dôjsť k takzvanému strešnému efektu. V prípade výdatných dažďov, čo tejto lokalite nie je nič výnimočné, nám zrážková voda odtečie s následkami erózie, nakoľko retenčná schopnosť lesa sa stratí a stratí sa aj kvantita vodného zdroja pre zásobovanie pitnou vodou okolitých obcí a mesta Brezna.

Čo sa týka špecifickej ochrany vôd, tu ide hlavne o prevádzkovanie čističiek odpadových vôd, skladov PHM, výdajov pohonných hmôt a pod. V rámci OZ Čierny Balog sú to všetko objekty, ktoré boli vybudované v osemdesiatych rokoch a v súčasnej dobe už nevyhovujú

„Problém vidím v tom, že funkcie vodohospodárov sú spájané vždy s nejakou inou funkciou. Na každom OZ je to odlišné“

novým právnym predpisom. Podľa zákona o vodách sme povinní do konca roka 2010 dať tieto objekty do takého stavu, aby vyhovovali európskym normám. Na to sú potrebné nemalé finančné prostriedky. Je

preto dôležité zamyslieť sa, ako do budúcnosti tieto objekty prevádzkovať. OZ preto z tohto dôvodu plánuje v roku 2008 odstaviť jednu čerpaciu stanicu a prevádzkovať šesť septikových napriepustných žumpy.

V dodržiavaní predpisov podľa súčasnej legislatívy môžeme pokojne povedať, že zákony o ochrane vôd sú ešte niekedy prísnejšie ako zákony EÚ. Ale tak to už na Slovensku chodí. Ak chceme dodržať súčasné európske normy, potrebujeme na to aj adekvátne finančné prostriedky. Tie nám chýbajú. Ak som povedal, že ochrana vôd je integrovaná záležitosť, potom vodohospodárom alebo trebárs ekológom by mal byť každý zamestnanec svojej firmy bez ohľadu na jeho funkciu. Problém vidím v tom, že funkcie vodohospodárov sú spájané vždy s nejakou inou funkciou. Na každom OZ je to odlišné. Je veľká fluktuácia pracovníkov, ktorí sa venujú tejto činnosti, čo znamená, že každý nový pracovník sa ani nezorientuje v neustále sa meniacej legislatíve. Samozrejme, že táto oblasť je finančne podceňovaná. Riešenie je možné vo využívaní fondov z EÚ. Zo strany GR by bolo dobré vypracovať programy na možnosť využitia prostriedkov z fondov Európskej únie na ochranu životného prostredia - ochranu vôd (ČOV, kanalizácie a pod.) nakoľko podľa môjho názoru je EÚ k tejto problematike - ochrana životného prostredia v súčasnej dobe ústretová. ■

Ing. Lubomír Auxt,
referent ekológie OZ Čierny Balog

Paušálne zrušenie funkcie ekológa je na zamyslenie

Igor VISZLAI

Na OZ Revúca máme špecifikum, ktoré v oblasti ochrany vôd nemá v rámci Slovenska obdobu. Chov koní na Muránskej planine a v Dobšinej prináša svoje radosti, ale hlavne starosti, týkajúce sa aj rozoberanej témy. Inštitúcie z oblasti hygieny, vodného hospodárstva a životného prostredia takmer stále kontrolujú, či sa pri prevádzke dvorov dodržiavajú všetky úzko špecializované legislatívne normy. Preto je mimoriadne náročné po organizačnej, ale aj finančnej stránke zabezpečiť všetky ich požiadavky. Vznikajú nové a nové požiadavky na investície, neraz rádovo v miliónoch korún. Pritom v minulosti sa chovalo na planine ďaleko viac koní, lúky boli prihnojované umelými i prírodnými hnojivami, intenzívne obhospodarované a nikdy nebolo zistené zhoršenie stavu vody, ktorá z Muránskej planiny vyteká.

Niekoľko stoviek hektárov hospodárskych lesov ako na Muráni, tak aj v Tornali (okolie zdroja minerálnej vody Gemerka), je zaradených do II. stupňa PHO, so svojimi dôsledkami, ale aj rozpormi. Vodári trvajú na jednej z podmienok obhospodarovania porastov - spracovať všetky zvyšky po ťažbe dreva a následne plochu zalesňovať. Územie je však zároveň biotopom európskeho významu a preto je tu záujem opačný - ponechanie čo najväčšieho množstva drevnej hmoty na prirodzený rozklad a obnovu ponechať na prírodu.

V neposlednom rade nám denno-denné problémy robia drobné vodné toky, hlavne v úsekoch mimo lesa. Ako ich správcovia sme zodpovední za ich znečistenie odpadmi, za eróziu brehov - hlavne v intravilánoch obcí, kde vzniká aj množstvo divokých skládok a podobne. Problém likvidácie biologických odpadov z chovu koní je dnes beh na dlhé trate. Myšlienka kolegu Milana Hrivnáka kompostovať kónsky hnoj mimo územia II. stupňa PHO, je možno na prvý pohľad nadnesená, ale pri hlbšom zamyslení sa ukazuje ako jedna z perspektívnych alternatív, ktorá však zas vytvára požiadavky na investície. Delimitáciu DVT spolu s HIM-kami (HB) komplikuje súčasná legislatíva a tú asi vyriešia len v našom parlamente.

Určite však na OZ na LS máme dosah na to, aby nám dodávatelia prác používali v strojoch na pracoviskách ekologické náplne, vrátane ekooleja na mazanie reťazí JMP. Na záver však predsa niečo aj na riešenie z úrovne vedenia š.p. LESY SR. Paušálne zrušenie funkcie ekológa (k 31.12.2007) je na zamyslenie. Možno na jednom závode je naozaj nevyťažiteľný, na inom tých problémov (nielen) okolo agendy ochrany vôd je neúrekom. V rámci kumulácií funkcií z toho môže hroziť zvýšenie neefektívnych nákladov... ■

Ing. Igor Vizslai je vedúcim lesníckej výroby OZ Revúca

Vodohospodári sú nedocenení

Milan ŠIMONÍK

Na území obhospodarovanom OZ Kriváň sa nachádzajú dve vodné nádrže - Hriňová a Málinec, ako aj sedem evidovaných vodných zdrojov. Otvárajú problémy s obhospodovaním zvereneného majetku. Súvisia s tým, že práce v ťažbovej činnosti sa vykonávajú dodávateľsky. Tu napriek kontrolám nevieme zabezpečiť, že z prostriedku nebude unikať olej. Kontroly vykonávame, ale nie všetko sa dá stihnúť. Približovacie prostriedky a motorové píly, ktoré nespĺňajú požadované parametre odstavujeme z prevádzky, o čom je spravený zápis a pozastavená činnosť do odstránenia nedostatkov. Viete, prevažná časť živnostníkov, ktorá podniká v ťažbovej činnosti si v prvom rade kúpi luxusné auto namiesto toho, aby si vytvárala prostriedky na reprodukciu opotrebovaných prostriedkov.

Je potrebné klásť väčší dôraz na personálne obsadenie pracovníkov, ktorí zabezpečujú činnosť v oblasti vodného hospodárstva. Ďalej by bolo žiaduce, aby sa vyvinul väčší tlak na ústavných činiteľov v otázke poskytovania dotácií pre udržiavanie zdravého stavu vodných tokov tak, ako sa to uskutočňuje v prípade neštátnych subjektov. Naďalej pociťujem, že funkcia vodohospodára je v rámci š.p. LESY SR nedocenená. Neprispieva k tomu ani jej kumulácia s inými funkciami. ■

Ing. Milan Šimoník je referent ekológie a správy drobných vodných tokov OZ Kriváň

NOVÁ SKLÁDKA KALAMITNÉHO DREVA VO VYŠNOM CHMELIENCI

Kalamita je sústredená na teritóriu troch lesných správ - Čierny Váh, Liptovská Teplička a Malužiná na strmých severných svahoch Nízkych Tatier a v úzkych dolinách medzi nimi. „**Naším cieľom musí byť jedine: spracovať čo najviac kalamitného dreva čo najskôr! Máme ambíciu ešte v tomto roku dostať z kalamitných plôch 150 000 až 200 000 m³ a v roku 2008 zvyšných 550 000 m³ kalamitného dreva. Budeme postupovať metódou surových kmeňov odváňaných z odvozných miest na medzisklady alebo expedičné sklady. Zriadili sme niekoľko nových, napríklad vo Vyšnom Chmelienci. 250 000 až 280 000 m³ dokážeme predat v našom regióne, ale bude veľmi dôležité, aby obchodníci zabezpečili plynulý odbyt vyťaženého a približeného dreva. Z dvoch dôvodov. Kvôli plynulému toku dreva a preto, aby sme nevytvorili nespracovaním dreva v porastoch alebo hromadením dreva na OM priaznivé podmienky pre ďalšie šírenie podkôrneho hmyzu. Okrem toho, ak gro kalamitného dreva nepredáme v priebehu prvého polroka 2008, jeho kvalita dramaticky poklesne. My na závode a správach sme si zafinovali jasnú podmienku - mesačne musíme spracovať 50 000 kubíkov,**“ informuje riaditeľ OZ Liptovský Hrádok Ing. Rudolf Kučerík. Vedúci lesníckej výroby Ing. Alojz Bereta dodáva, že „**logistika prísunu a odsunu dreva na expedičných skladoch a medziskladoch bude zásadne ovplyvňovať celý proces spracovania kalamity. Kalamitné porasty sú navyše v 3. stupni ochrany a bude veľmi dôležité, ako zareaguje správa národného parku na naše žiadosti týkajúce sa sprístupnenia kalamitných plôch lesnými cestami, zväznicami a približovacími linkami.**“

OZ Liptovský Hrádok spracováva 750 000 m³ vetrovej a podkôrnikovej kalamity

Čo najviac a čo najskôr!

Jozef MARKO

Po tom, ako sa borili lesníci z OZ Liptovský Hrádok v tomto roku s rýchlo sa rozširujúcou podkôrnikovou kalamitou v objeme 250 000 kubíkov, akoby toho nebolo dosť, v noci z 23. na 24. augusta sa prehnala časťou Slovenska veterná smršť, ktorá im zhodila na zem odhadom ďalších 500 000 kubíkov kalamitného dreva. Rozvojovo-technický riaditeľ š.p. LESY SR Ing. Ján Štefánik sa domnieva po tom, ako videl rozsah kalamity v tunajších porastoch z lietadla, že liptovskohrádockí lesníci sa budú musieť popasovať so spracovaním až milióna kubíkov vetrovej a podkôrnikovej kalamity spolu. Časopis Lesník bol pri tom, keď Ing. Štefánik s vedúcim Odboru usmerňovania lesníckych činností Ing. Jánom Švančarom hovoril s viacerými pracovníkmi závodu o aktuálnom spracovávaní a ďalších zámeroch v spracovaní kalamity.

LESNÍCKA DISKUSIA NA HORNEJ HRANICI LESA ZASIAHNUTEJ LYKOŽRÚTMI NA HOLICI. ZLAVA ING. PITOŇÁK, ING. ŠTEFÁNIK, ING. BERETA A ING. ŠVANČARA

Spracovanie kalamity je pritom nielen na teritóriu všetkých troch kalamitou zasiahnutých lesných správach limitované priepustnosťou úzkych nízkotatranských dolín. „Tento špecifický fenomén si uvedomujeme aj vo vedení podniku. Darmo by sme sem poslali na výpomoc kolegov z piatich alebo šiestich odštepných závodov, technika a ľudia by si v nadmernom počte zavádzali. Považujem za rozumné, že kolegovia na OZ Liptovský Hrádok uprednostnili v septembri ešte spracovanie chrobákmi zasiahnutých stromov. Ak ale nechceme, aby sa na jar budúceho roka nestala z vetrovej kalamity lapáková, musíme tu včas aplikovať insekticidy, pretože bez použitia účinných chemických prípravkov a efektívnych postupov ich aplikácie nemáme šancu kalamitu fyzicky zvládnuť. Jednodu-

cho povedané, musíme urobiť všetko preto, aby budúci rok nevyleteli nové roje lykožrútov ani z vetrovej, ani z podkôrnikovej kalamity a nerozšírili sa na ešte zdravé porasty,“ zdôrazňuje Ing. Štefánik a vedúci lesníckej výroby OZ Ing. Alojz Bereta reaguje slovami: „Sme si vedomí toho, že najneskôr vo februári budúceho roka musíme mať pripravené lokality pre podanie žiadosti na príslušné orgány ŽP, ktoré bude potrebné chemicky asanovať. Nesmie nám ujsť prvé jarné rojenie lykožrúta, čo začínajú chápať aj na Správe NP Nízke Tatry.“ Na Holici vo výške 1250 m n. m. a okolitých porastoch na hornej hranici lesa je vidieť, kam vedie doterajšie nepochopenie systematickej lesníckej práce a jej zamedzovanie ochrancami prírody. Ing. Pitoňák ukazuje pod Holickou na 800 až 1000-metrový úsek medzi dvoma koncami nespojenej zväznice, ktorý nepovolili dobudovať práve ochranári. „Kvôli tomuto nespojenému úseku sa nemáme ako dostať ku kalamitným porastom, v ktorých leží 3000 až 4000 m³ dreva. Zo zasiahnutých vrcholových častí týchto ochranných lesov sa už začína doslova sypať dolu do hospodárskych lesov lykožrút. Hrozí totálny rozpad týchto lesov...“

ZLAVA ING. BERETA A ING. PITOŇÁK PRI POHLEDE NA KALAMITU NA LS ČIERNY VÁH

Najväčšie kalamitné sústo musia prehltnúť na LS Čierny Váh – celkovo 350 000 m³ vyvráteného, dolámaného a lykožrútmí napadnutého dreva. V 16-kilometrov dlhej doline Ipoltica, ktorou prechádzame, vidieť a počuť veľké nasadenie techniky a ľudí, pohyb harvesterov, nákladných áut, LKT a UKT-čiek, tlmený zvuk motorových píl v rukách pilčíkov pracujúcich v prudkých svahoch. „Od posádok harvesterov očakávame mesačné výkony na úrovni 10 000 kubíkov. Veľa bude závisieť od toho, aká bude na Liptove zima. Zo dňa na deň tu môže napadnúť toľko snehu, že ak nebudú pracoviská v kalamitných porastoch stále živé vďaka pohybu ľudí a techniky, tak sneh kalamitu nadlho prikryje,“ hovorí vedúci Lesnej správy Čierny Váh Ing. Ľudovít Pitoňák. Na OZ Liptovský Hrádok zaregistrovali od vzniku vetrovej kalamity záujem o jej spracovanie až od 60-tich firiem. Dodávatelia prác teda nie sú problémom. Podľa podnikovej smernice majú prednosť vlastné kapacity OZLT, potom prichádzajú pri zadávaní prác na rad živnostníci s prenajatými prostriedkami a dostane sa aj na externé firmy. Ing. Štefánik a Ing. Švančara apelujú na miestnych kolegov, aby hľadali možnosti aj pre strategický rozvojový projekt produkcie biomasy. „Aj v úzkych dolinách je predsa možné nájsť vhodné priestory na sústreďovanie vrchovcovej hmoty vhodnej na štiepkovanie. Budete tu mať veľa harvesterov. Plochy po nich stačí vyčistiť, upraviť a ukladať na ne energetické drevo. Je možné, že pri tomto vývoji na trhu bude už čoskoro cena štiepky vyššia ako cena vlákny. Navyše ušetríte zoštiepkovaním vhodnej hmoty za odvetovanie stromov a uhadzovanie haluziny,“ argumentuje Ing. Štefánik. Dostáva informáciu, že liptovskohrádockia budú hľadať ďalšie možnosti spracovania biomasy na štiepku v roku 2008.

Foto podľa: Dôsledky augustovej vetrovej kalamity v doline Ipoltica

Koncepcia pestovania rýchlorastúcich drevín

Ladislav VARGA

Ing. Ladislav Varga, CSC.

Medzi rýchlorastúce dreviny /RRD/ sa v prírodných podmienkach Slovenska zaraďujú topole, vrby a agát biely. Topole sú zastúpené skupinami Aigeiros (čierne, americké resp. ich hybridy), Leuce (biele, sivé, osika, resp. ich hybridy) a Tacamahaca (balzamové, resp. ich hybridy). Vrby sú zastúpené stromovými (*Salix alba*, *Salix fragilis*) a krovitými formami (*Salix viminalis*, *Salix aquatica gigantea*). Za štandardné parametre výberu sa považujú rastové ukazovatele, odolnosť voči chorobám a škodcom a vyhovujúce vlastnosti dreva. Základným kritériom pre pestovanie RRD sa bezde považuje priemerný ročný objemový prírastok, resp. priemerný hmotnostný prírastok v suchom stave, ktorý pri mäkkých listnáčoch nesmie klesnúť pod 14 m³/ha, (12 t/ha) a agáta bielom menej ako 8 m³/ha, (8 t/ha).

Z analýzy dosiahnutých výsledkov jednoznačne vyplýva, že na zvýšenie ročného objemového (hmotnostného) prírastku a stabilitu porastov má pozitívny vplyv aj pravidelná aplikácia silvotechniky (celoplošná resp. pásová mechanická príprava a ošetrovanie pôdy, okliesňovanie a pod.).

Koncepciu pestovania RRD môžeme v strednodobom horizonte na lesnom pôdnom fonde rozdeliť do 4 samostatných etáp: 1. etapa - Nová rajonizácia topofov, vrba a agáta bieleho • 2. etapa - Pestovanie topofov na produkciu vlákninového dreva a biomasy • 3. etapa - Pestovanie osiky s dôrazom pre oblasti so silnou emisnou záťažou • 4. etapa - Pestovanie agáta bieleho.

1. ETAPA NOVÁ RAJONIZÁCIA TOPOFOV, VRBA A AGÁTA BIELEHO

V súčasnosti platná rajonizácia bola schválená v roku 2004 v zmysle zákona č. 291/96 „O odrodách a osivách...“, podľa ktorého sa v prírodných podmienkach Slovenska môže pestovať 5 euroamerických, 1 čierny, 1 biely a 1 balzamový topol, ďalej 4 stromové a 2 krovité formy vrby.

Klony topofov a vrby povolené na pestovanie je potrebné doplniť o nové vysoko produkčné, odolné voči biotickým a abiotickým činiteľom, s vyhovujúcimi chemickými a mechanickými vlastnosťami dreva z nasledovných dôvodov:

a) V dôsledku pretrvávajúcich klimatických zmien a výrazného narušenia hydrologického režimu povrchových a podzemných vôd na nižších nastáva proces xerofytizácie, čiže dochádza k presunu od vlhších typologických jednotiek k suchším. V rámci selekcie je potrebné sa zamerať na klony, ktoré **dobře znášajú nepravidelný a krátkodobý** kontakt s podzemnou vodou a zároveň spĺňajú ostatné kritériá výberu.

b) V súčasnosti postráda celulózo-papierenský priemysel na Slovensku klony topofov (vrby) **s vysokým obsahom celulózy** (nad 54%) **a vláknami** nad 1,3 mm. Narastajúci záujem o lúpanú topoľovú dyhu na trhu vytvára v rámci selekcie široký priestor na výber vhodných klonov so špecifickými parametrami na kvalitu dreva. Hlavnými kritériami výberu sú **hrúbka dyhy a jej kvalita**. Zvýšený záujem má potravinársky priemysel, ktorý vyžaduje dyhu svetlokrémového **sfarbenia**.

c) V rámci obnoviteľných zdrojov energie sa počíta aj so zakladaním **energetických** porastov. Klony topofov a vrby, ktoré sú povolené na pestovanie je potrebné prehodnotiť a doplniť o nové klony s vysokou produkciou biomasy (minimálne 12 t/ha v suchom stave) a so znakmi rezistencie.

d) V rámci selekcie agáta bieleho sa počíta, že budú k dispozícii minimálne 2 vysoko produkčné klony, s rovným kmeňom.

2. ETAPA: TOPOĽOVÉ KULTÚRY NA PRODUKCIU VLÁKNINOVÉHO DREVA A BIOMASY

V dôsledku silného zásahu do hladiny podzemnej vody (regulácia vodných tokov, výstavba vodných diel a nádrží, a pod.), v nižších oblastiach sa postupne zvyšuje plošná výmera stanovišť bez kontaktu s podzemnou vodou. Z poloprevádzkových výsadbí vyplýva, že na stredne ťažkých a ťažkých pôdach s fyziologickou hĺbkou nad 70 cm je možné dosiahnuť medzi 12 až 15 rokom celkovú objemovú

produkciu 180 až 240 m³/ha topoľovej hmoty v hrubine. Na guľatinové sortimenty pritom pripadá 10%, vlákninové drevo 65% a biomasu 25%. Z doteraz získaných poznatkov a praktických skúseností ďalej vyplýva, že ďalším predĺžovaním rubnej doby sa v dôsledku nedostatku disponibilnej vody na transpiráciu silne klesá objemový prírastok a znižuje stabilita topoľových porastov.

Zakladaniu topoľových kultúr na produkciu vlákninového dreva a biomasy predchádza:

- a)** zmapovanie pôdných druhov,
- b)** výber vhodných klonov topofov,
- c)** optimalizácia technologických postupov zakladania a výchovy,
- d)** optimalizácia obnovno-ťažbových postupov.

Ad a) V rámci súboru „c“, kde sú najvhodnejšie podmienky na pestovanie šľachtených topofov bol mimo iného vykonaný podrobný typologický prieskum, čo znamená že sú k dispozícii mapové podklady, z ktorých je možné identifikovať rozšírenie lesných typov. Po doplnení mapových podkladov o pôdny druh môže odborný lesný hospodár pristúpiť k samotnej realizácii.

Ad b) Na výsadbu sa zásadne môžu použiť len klony s vysokým obsahom celulózy a znášajúce v rámci súboru „c“ stanovišťa bez kontaktu s podzemnou vodou.

Ad c) Pestovanie topofov na produkciu vlákniny je spojené so stanovením optimálneho východiskového sponu a sily výchovného zásahu ako aj optimálnych technologických postupov celoplošnej prípravy a ošetrovania pôd.

Ad d) Pri obnovných ťažbách sa bude aplikovať holorubný spôsob hospodárenia. Pre každý porast sa vypracuje samostatný ťažbovo-obnovný postup.

3. ETAPA: PESTOVANIE OSIKY S DÔRAZOM PRE OBLASTI SO SILNOU EMISNOU ZÁŤAŽOU

Medzi rýchlorastúcu drevinu, ktorej sa doteraz nevenovala na Slovensku dostatočná pozornosť patrí osika (*Populus tremula*). Jej prirodzené rozšírenie je od 250 do 1000 m n. m. Intenzitou rastu dosahuje maximálne 75% objemovej produkcie rajonizovaných topofov. Osika sa vyznačuje vysokou odolnosťou voči biotickým a abiotickým činiteľom. Ide o drevinu, ktorá spĺňa požiadavky pre celulóžky. Špecifickou vlastnosťou osiky je, že vytvára edafotypy vyznačujúce sa vysokou odolnosťou voči silne kyslému pôdnemu prostrediu. Opad osiky svojím zložením má ale pozitívny vplyv na pôdnu reakciu, čím sa vytvárajú priaznivé podmienky postupného vnášania cieľových drevín. Vzhľadom na problémy pri obnove a zabezpečení

stability lesných porastov v imisných oblastiach (Kysuce, Orava), navrhujeme zvýšiť zastúpenie uvedenej dreviny. Ako najvhodnejší sa ukazuje nasledovný postup:

- a)** vyznačenie vysoko hodnotných populácií v regiónoch so silnou emisnou záťažou,
- b)** zber semena a dopestovanie reprodukčného materiálu,
- c)** optimalizácia zastúpenia osiky pri obnove a stanovenie sily a intenzity výchovných zásahov.

Ad a) Fenotypovo hodnotné populácie sa vyznačia na základe kvantitatívnych a kvalitatívnych parametrov. Postupovať sa pritom bude podľa zákona „O lesnom reprodukčnom materiáli“ (č. 217/2004 Z.z.).

Ad b) Semeno osiky sa podľa potreby získa z vyťažných stromov. Sadbový materiál sa navrhuje dopestovať najmä generatívnym spôsobom.

Ad c) Pri schvaľovaní LHP, resp. výnimiek v regiónoch so silnou emisnou záťažou sa doporučuje ponechať pomerne široký priestor odbornému lesnému hospodárovi, ktorý najlepšie pozná miestne podmienky prostredia. Metódy obnovy a výchovy sa doporučujú rozpracovať na poloprevádzkových pokusných plochách

4. ETAPA PESTOVANIE AGÁTA BIELEHO

Drevo agáta bieleho patrí medzi najekologickejšie zo všetkých druhov drevín v strednej Európe. Z prieskumu trhu jednoznačne vyplýva, že drevospracujúci priemysel bude aj naďalej požadovať kvalitnú agátovú hmotu. Zároveň sa stupňujú požiadavky papierenského priemyslu. Znamená to, že pestovanie agátových porastov treba zamerať na kvalitu a zvýšenie produkcie z jednotky plochy. V nadväznosti nato, doporučujeme:

- postupovať podľa Metodického postupu č. 1573/50/2003 -700 z 26.2.2003 na vykonanie obnovy a výchovy agáta bieleho
- uskutočniť inštruktaže a školenia

Špecifickým prípadom sú energetické porasty, kde sa pri obnove uplatňuje silná prívaha a koreňová výmladnosť. So zakladaním sa počíta na menej úrodných stanovištiach, za predpokladu ekonomickej rentability pestovania.

Za predpokladu lepšieho využitia genofondu rýchlo rastúcich listnatých drevín a uplatnenia progresívnych pestovných technológií sú reálne predpoklady zvýšenia priemerného ročného objemového prírastku v strednodobom horizonte o 60 000 m³. Zároveň sa vytvárajú podmienky na zvýšenie stability lesných porastov. ■

Ing. Ladislav Varga, CSC.,
je pracovníkom GR š.p. LESY SR

Prírode blízke obhospodarovanie lesa

IX. Pro Silva bilancuje

VIAC AKO STOVKA OBJEKTOV

Stalo sa už zvykom, že v závere roka sa obraciame späť za uplynulým obdobím a bilancujeme svoju činnosť. Je potešiteľné, ak sú to práve pozitíva, ktoré máme hodnotiť a v prípade prírode blízkeho obhospodarovania lesa je možné s uspokojením konštatovať, že rok 2007 bol naozaj intenzívne využitý na ďalšie zavádzanie tohto progresívneho pestovateľského smeru do lesníckej praxe.

Informovanosť je základom presadzovania nových prístupov a tu práve časopis Lesník zohral svoju významnú úlohu tým, že po celý rok pravidelne poskytoval priestor pre vyjadrenie postojov mnohých prívržencov a zástancov myšlienkového smeru Pro Silva. Viacerí naši kolegovia z pozície vedúcich LS, LO, pestovateľov OZ či LS vo svojich úprimných výpovediach podali mnoho informácií a hlavne pádných argumentov, prečo sa zasadzovať pre praktickú realizáciu prírode blízkeho obhospodarovania lesa. Pre ďalšie prehĺbenie poznatkov stačilo kliknúť na už dobre známe logo Pro Silva na webovej stránke nášho podniku (www.lesy.sk) a počas celého roka sa postupne oboznamovať so zásadami, cieľmi, odbornými článkami, ale aj aktivitami a aktuálnymi udalosťami hnutia Pro Silva.

ROBIŤ AJ POMENOVAŤ

K základným aktivitám tak ako i po minulý rok patrila špecializovaný kurz pre odborných lesných hospodárov, ktorý sa uskutočnil v júni na lesnom obvode Smolnícka Osada na OZ Košice, kde sa v dvoch sústreďeniach vystriedalo 30 účastníkov. Tí potom v letných mesiacoch popracovali na projektoch Pro Silva pre lokality navrhnuté na prírode blízke obhospodarovanie lesa na ich vlastných LO a v októbri ich obhajovali na regionálnych lesníckych

Rudolf BRUCHÁNIK

dňoch. Prvý sa uskutočnil 16. októbra v Kolačnej na OZ Prievidza, kde domáci odborný lesný hospodár Branislav Pepich nielenže zorganizoval vydarenú akciu pre 60 účastníkov, ale predovšetkým pripravil ukážky svojho zámeru prebudovať vyše 100 ha komplex zo svojho LO na prírode blízky les s vylúčením rúbaňového systému hospodárenia a jeho nahradením postupným výberom jednotlivých stromov. Ďalšou akciou, ktorá sa konala bezprostredne o 2 dni neskôr bolo stretnutie vyše 50 lesníkov na OZ Revúca, kde skúsený a dlhoročný vedúci LS Jelšava Ing. Stanislav Novák prezentoval svoj prístup k prírode blízkeho obhospodarovaniu lesa so slovami „my to týmto jemnejším spôsobom robíme už mnoho rokov, len sme to nevedeli tak pekne pomenovať“. Smelým rozhodnutím, takmer celý LO Hanová s výmerou 2073 ha, vyhlásiť za objekt Pro Silva dal príklad všetkým, ktorí sa tak trochu boja širšej praktickej realizácie a radšej by začínali na výmere 1-2 porastov. Ak však chceme demonštrovať prírode blízke pestovanie lesa v celej rozmanitosti jeho postupov a princípov, práve takéto veľké objekty sú na to najlepším príkladom. Na uvedených akciách ďalších 30 OLV dostalo príležitosť predstaviť a obhájiť svoje projekty aspoň krátkymi vystúpeniami, pričom sa zamerali na zdôvodnenie už realizovaných alebo pripravovaných hospodárskych zásahov, odlišných od klasického prevedenia, predpísaného lesným hospodárskym plánom. Keďže tak splnili stanovené podmienky, v závere jednotlivých akcií im bol odovzdaný interný certifikát, ktorý osvedčuje ich znalosti a praktické využívanie

progresívnych pestovateľských metód. Počet vytvorených objektov Pro Silva sa prehupol cez stovku a ich celková výmera dosiahla 31 500 ha. Desiatky porastov v nich sa prestali kúskovať pravidelnými šachovnicovými obnovnými prvkami a rozpracovali sa systémom jednotlivého alebo skupinového výberu pri skvalitňovaní porastovej zásoby ako i lesného prostredia. Túto koncepciu postupného systematického zapájania stále ďalších a ďalších lesných hospodárov do prírode blízkeho obhospodarovania lesa ocenili i kolegovia z Českej republiky, ktorí boli hosťmi početnej skupiny slovenských lesníkov na ich študijnej ceste Pro Silva (info v Lesníku 6/2007.) Jedni z tých, ktorí sa do koncepcie s elánom zapojili, sú i pracovníci LS Zákamenné. 2. októbra pripravili pre 60 svojich kolegov lesnícky deň k problematike prebudovy smrekových rovnovekých monokultúr nachádzajúcich sa často už na hranici svojho rozpadu na prirodzený les vytváraný na princípe využívania prírodných procesov.

LESY SR PILIEROM HNUTIA PRO SILVA

Stručným pripomenutím akcií a aktivít, ktoré sa uskutočnili pod logom hnutia Pro Silva sa potvrdila skutočnosť, že prírode blízke obhospodarovanie lesa sa natrvalo udomáčkuje v hospodárskej činnosti LESY SR, š.p. S podporou vedenia podniku, so zánietenosťou mnohých manažérov, referentov a technikov a širokou odozvou z radov výkonných lesníkov sa LESY SR stali základným pilierom hnutia Pro Silva nielen na Slovensku, ale aj v európskom meradle. Svoju koncepciu zakladania a obhospodarovania demonštračných objektov Pro Silva by preto náš podnik chcel predstaviť na celoeurópskom kongrese Pro Silva, ktorý sa bude konať budúci rok v Nemecku. Koncepciu, ktorá si kladie za cieľ vytvárať stabilné prirodzené a ekonomicky efektívne lesy, zabrzdiť nárast kalamít v nestabilných rovnorodých a rovnovekých lesoch ich postupnou prebudovou a lesníka z pozície prevažne spracovateľa náhodných ťažieb vrátiť do funkcie spolutvorcu zdravého a odolného prirodzeného lesa. Práve s výpoveďami lesníkov, ktorí na túto cestu už nastúpili, sa čitatelia Lesníka budú môcť oboznamovať v priebehu budúceho roka. Ich skúsenosti spojené s praktickou realizáciou prírode blízkeho obhospodarovania lesa sa iste stanú nielen podnetom na zamyslenie, ale i na vzbudenie záujmu u ďalších lesných hospodárov. ■

Lesy pre oddych a dovolenku – Lesy pre všetkých

Úspešne sme sa otvorili verejnosti

Lucia HANKOVÁ

V dnešnej uponáhľanej dobe si ľudia stále viac cenia oddych ďaleko od civilizácie - v prírode, kde počuť iba spev vtákov, šum stromov a žblnkot horského potôčika. Práve LESY SR, š.p. majú v oblasti rozvoja vidieckeho cestovného ruchu obrovský potenciál. Veď lesnícke chaty sa nachádzajú v najlukratívnejších lokalitách od nížin na juhu Slovenska až po vysokohorské polohy na severe. Každý záujemca si príde na svoje, pretože u nás nájde viac ako 300 ubytovacích zariadení od zámočkov až po jednoduché zrubové chaty.

LESY SR prejavili: OZ Prievidza (46 zamestnancov), OZLT (38 zamestnancov) a GR (30 zamestnancov). Nulový záujem bol iba z OZ Smolenice a bývalého Strediska Turizmus.

Vďaka mravenčiemu úsiliu referentov lesoturistiky a správcov chat, ktorí svoju prácu vykonávajú s chuťou a nadšením, sa evidentne zlepšila komunikácia so zákazníkom, zlepšuje sa aj vybavenie chat a budúci rok chceme návštevníkov prekvapiť aj zlepšovaním poskytovaných služieb. Nie je umenie návštevníkovi ponúknuť nocľah. Cieľom našej práce je ponúknuť produkt tak, aby návštevník odchádzal z lesníckej chaty s pochopením, prečo je les dôležitý pre život človeka a lesník pre život lesa. Vynikajúcou pomôckou je aj 11 existujúcich máp lesníckych informačných kancelárií. V budúcom roku sa potešia najmä návštevníci zberatelia, ktorí pri ukončení pobytu dostanú drobný suvenír – opečiatkovanú pohľadnicu z novej kolekcie pohľadníc ubytovacích zariadení š.p. LESY SR.

O tom, že práca s verejnosťou prostredníctvom chat š.p. LESY SR má zmysel svedčí narastajúci záujem o pobyty na lesníckych chatách. Nie je možné šibnúť čarovným prútkom a v priebehu krátkého obdobia urobiť z lesoturistiky vysoko ziskovú záležitosť. Je to beh na dlhé trate, ale výsledky dokazujú, že smer máme správny. Veď nie je nič krajšie ako ďakovné slová hostí, že sa k nám radi vrátia aj nabadúce. ■

Podľa hodnotenia navštevovanosti záujem o pobyt na lesníckych chatách (bez hotelových zariadení) každým rokom narastá: v r. 2004 bol celkový počet ubytovaných hostí 23264, v r. 2005 sa počet zvýšil na 24966 a v r. 2006 bol už 25475. V r. 2006 vznikol na GR Odbor poľovníctva, rybárstva a lesoturistiky, ktorému sa podarilo skĺbiť starostlivosť o poľovníckych hostí počas poľovnej sezóny a nepoľovníckych hostí počas zbytku roka. Nová filozofia odboru už v tomto roku prináša svoje ovocie, veď predpokladaný počet ubytovaných hostí v r. 2007 sa blíži k hranici 30000 návštevníkov (z toho cca 4000 poľovníckych hostí). Pri porovnaní obdobia január až august 2006 a január až august 2007 nastal nárast v počte návštevníkov o 5620, pri zvýšení využiteľnosti o 2,4% a náraste výnosov za ubytovanie na chatách o 2 mil. Sk.

To, že pobyt na lesníckych chatách je stále atraktívnejší, dokazuje aj narastajúci záujem našich zamestnancov o „Poukážky na podnikovú rekreáciu“. Do konca októbra 2007 „dvojtisícový príspevok“ využilo 453 zamestnancov š.p. LESY SR a celkovo sa z centrálného sociálneho fondu vyčerpalo 800 tis. Sk. Najväčší záujem o pobyty na chatách š.p.

Vyhodnotenie navštevovanosti chat za r. 2004, 2005, 2006 a január až august 2007

	2004	2005	2006	1.-8.2007
Počet ubytovaných hostí	23 264	24 966	25 475	23 551
Priemerná ročná využiteľnosť chat	6,6%	7,1%	7,6%	10,9%

Ing. Olejár so svojím zvercom po skúškach

nelesnícky...

...O Ing. Danielovi OLEJÁROVI, milovníkovi poľovných psov

Aj pes je len človek

Jozef MARKO

Ako poznáme svojich kolegov? Vieme o nich viac ako to, čo robia v práci? A pritom je medzi nami toľko zaujímavých ľudí! Zaujímavých aj svojimi záľubami, ktorým venujú po práci veľa času a energie. Záľubami, ktoré sú nielen zaujímavé, ale aj inšpirujúce. Preto chceme v Lesníku jednu z nových pravidelných rubriek venovať práve takýmto ľuďom. Predstaviť vám ich aj inak ako lesníkov. Uvítame každý tip na kolegu z vášho okolia, ktorý je podľa vás tým, čo robí vo voľnom čase, zaujímavý. Zavolajte nám, alebo napíšte e-mail a my ho oslovíme, novinársky vypovedáme, predstavíme všetkým čitateľom Lesníka. Dnes začíname chovateľom, cvičiteľom plemien poľovných psov a rozhodcom ich skúšok 40-ročným Ing. Danielom Olejárom, ktorý je OLH na LS Oravská Polhora OZ Námestovo.

Poľovným psom sa venuje od roku 1991 a jeho srdcovým plemenom je hrubosrstý jazvečík pre jeho pracovné využitie, povahu a všestrannosť. Je výborným duričom, brlohárom a úspešný je aj pri dohľadávkach. Ak sa Ing. Olejára opýtate, ktoré poľovné plemeno psov bolo za tie roky, čo sa venuje svojej záľube, najzaujámejšie z pohľadu jeho zriedkavého výskytu medzi poľovníkmi na Slovensku, tak odpovie bez váhania – nemecký prepeličiar. Pes ostrý, hlasitý, ovládateľný, pracovitý, odolný vo vode a schopný sústredene pracovať aj viac hodín. Práve s fenou nemeckého prepeličiaru dosiahol Ing. Olejár úspech, ktorý si cení najviac. Vyhral s ňou klubové lesné skúšky sledičov v Šajdíkových Humenciach. Veľmi si váži aj účasť na Memoriáli Františka Sigeta, ktorý je porovnávacou súťažou medzi jednotlivými klubmi a tie do nej nominujú najlepšie psy a ich majiteľov.

Ale prečo práve chov a cvičenie poľovných psov? „**Docent Hromas na lesníckej fakulte v Brne hovorieval, že poľovník bez psa nie je poľovník. Pre mňa je práca s rôznymi plemenami psov predovšetkým možnosťou vyskúšať si vždy niečo nové. Mojimi rukami prešli za tie roky jazvečíky, teriére, prepeličiare, farbári bavorské i hanoverské, slovenský kopov aj weimarský stavač. Zatiaľ som mal šťastie, že so všetkými psami som**

úspešne absolvoval tie skúšky, na ktoré som ich prihlásil. Slovo šťastie som použil zámerne, pretože ako hovorievam – aj pes je len človek. Má svoje lepšie i horšie dni, rôznu náladu. Do dvoch rokov veku sú psy ako pubertiaci, od ktorých môžete čakať všetko. Môžem vám povedať, že na súťažiach som už videl v ich podaní všeličo. Jeden deň môžu byť napríklad v súťaži suverénne, pred očami sa vám začína vznášať vidina víťazstva a na druhý deň urobia pravý opak toho, čo od nich žiadate...“

Trucho Ing. Olejára podpichnem otázkou, či táto záľuba nie je pre neho aj finančne zaujímavá, keďže sa na neho obracajú iní majitelia psov, aby im toho ich „hafana“ vyvcivil. Iba sa pousmeje a odpovedá, že možno v iných častiach Slovenska alebo v zahraničí to môže byť aj zárobková činnosť, ale na Orave nemôže za osemtyždňové štena pýtať viac ako 5 000 korún a za psa so skúškami 7 000 – 10 000 korún. Tieto ceny pokrývajú aspoň jeho náklady na benzín a stravu pre psíka, ktorého musí intenzívne cvičiť minimálne šesť týždňov. Ing. Olejár v súčasnosti vlastní šesť psov, ale boli časy, keď ich mal aj jedenásť. Bez pochopenia manželky by to bol ale problém. O to viac, že teraz, keď sa čoraz viac venuje rozhodovaniu na skúškach, nebýva doma po viacero víkendov. A štvornohí priatelia človeka chcú svoje. Ako ľudia. ■

„Do dvoch rokov veku sú psy ako pubertiaci, od ktorých môžete čakať všetko“

Pinus Jeffreyi Grev. et Balf. - borovica Jeffreyova

Ladislav MAXIM

Najzaujámejším druhom z čeľade borovicovitých, ktorá je u nás druhovo najbohatšia, zastúpená vo fragmente bývalého kultivovaného parku v obci Krčava, okres Sobrance je borovica Jeffreyova. Podľa dostupných prameňov je najmohutnejšia na Slovensku, s prsným priemerom 94 cm. Vek odhadovaný na 140 rokov, výška 27 m. Pôvodne je rozšírená v západnej časti severoamerického kontinentu, najviac v severovýchodnej Kalifornii. Na svahoch Sierra Nevada rastie v n. v. od 1 600 do 2 700 metrov, výnimočne aj okolo 3 300 metrov n. m.. V Európe bola vysadená v roku 1852 v Anglicku, v bývalom spoločnom štáte aj na Slovensku v roku 1855. Nie je často vysádzaná. Koncom osemdesiatych rokov minulého storočia bolo s jej výskytom iba 13 lokalít a 35 jedincov (Benčať, 1982). Ostali iba torzá pôvodného výskytu.

Je to svetlomilná drevena, nenáročná na obsah živín a vlahu, stredne odolná proti nízkym teplotám a znečistenému ovzdušiu. Sadovnícky veľmi cenná výrazne dekoratívnym habitusom, dlhými, vejárovito rozloženými ihlicami a veľkými šiškami. Práve šišky sú dôvodom permanentného poškodzovania koruny vzácného stromu, za účelom získania dekoratívnej ozdoby bytov...

Do roku 1975 na tej istej lokalite rástla aj ďalšia borovica Jeffreyova, avšak pričinnou jej úhynu bola koreňová hniloba. V roku 1971 bol jej prsný priemer 87 cm... ■

Varšava

Slovenská republika sa stala členom riadiaceho výboru Konferencie ministrov o ochrane lesov v Európe (Varšava 5. - 7. november 2007).

Slovenská republika dosiahla významný medzinárodný úspech, keď sa stala novým členom riadiaceho výboru, v ktorom budú slovenskí odborníci pôsobiť v rokoch 2008-2024. Konferencia zároveň potvrdila záväzok Slovenskej republiky na usporiadanie 8. ministerskej konferencie o ochrane lesov v Európe v horizonte roku 2020.

Hlavná téma 5. Ministerskej konferencie o ochrane lesov v Európe bola „Lesy pre kvalitu života“. Podujatia sa zúčastnilo 43 európskych krajín, 28 medzinárodných organizácií a 5 pozorovateľských krajín. Delegáciu Slovenskej republiky viedol minister pôdohospodárstva Miroslav Jureňa, ktorý sa spolu so svojimi rezortnými kolegami z ostatných krajín svojím podpisom pripojil k Varšavskej deklarácii ministrov. Európski ministri zároveň podpísali dve rezolúcie – Lesy, drevo a energia a Lesy a voda a dve vyhlásenia ministrov k usporiadaniu celoeurópskeho týždňa lesov v termíne 20.-24.10. 2008 a o solidarite pri lesných požiaroch v Európe. ■

Chata Rybník

Rybáreň Parina

Navštívte OZ Smolenice

Odštepny závod Smolenice sa rozprestiera v juhozápadnej časti Slovenska. Hranica územia začína od hradu Devín na sútoku riek Dunaja a Moravy, pokračuje pohorím Malých Karpát s najvyšším vrchom Záruby (768 m n. m.) až po Bradlo na okraji Myjavskej pahorkatiny, prechádza naprieč údolím rieky Váh a zaberá južné časti pohoria Považského Inovca s najvyšším vrchom Marhát (748 m n. m.). Na východe územie ohraničuje Trnavská pahorkatina a časť Nitrianskej pahorkatiny. V územnej pôsobnosti odštepného závodu leží Hlavné mesto SR Bratislava a mestá Pezinok, Trnava, Hlohovec a Piešťany.

Medzi najvýznamnejšie historické pamiatky na území Považského Inovca patrí veľkomoravský dvorec Kostolec nad obcou Ducové so stopami osídlenia pochádzajúcimi už zo staršej doby kamennej (22 000 p. n. l.), neskoršej doby kamennej a doby bronzovej. V jaskyni Čertova pec sa našlo najstaršie jaskynné osídlenie na území Slovenska. V Malých Karpatoch, ktoré sú zároveň chránenou krajinnou oblasťou, sa nachádza množstvo maloplošných chránených území, napr. Devínska Kobyla, Dolina Hlboče, Roštún, Záruby, Čierna skala, Fialková dolina, Katarína, Klokoč, Jaskyňa Driny, Čertov žlab a iné, s výskytom spoločenstiev vzácných druhov flóry, fauny a geomorfologických útvarov. Nachádzajú sa tu tiež zrúcaniny strážnych hradov Ostrý kameň, Korlátko a Dobrá voda. Pri návšteve regiónu odporúčame nevynechať Západoslovenské múzeum v Trnave, ktoré patrí k jedným z najväčších na Slovensku, Dom hudby Mikuláša Schneidera-Trnavského, významného slovenského hudob-

Jozef BLAŽO

ného skladateľa, múzeum Ludovíta Štúra v Modre a múzeum M. R. Štefánika v obci Košariská. Za pekného počasia odporúčame vychádzku k mohyle M. R. Štefánika na Bradlo (543 m n. m.) z roku 1928. V kúpeľnom meste Piešťany je možné navštíviť Balneologické múzeum zriadené v roku 1931. Za návštevu určite stojí jediná sprístupnená jaskyňa v Malých Karpatoch – Driny, neďaleko Smoleníc. V čase letných prázdnin je možné navštíviť Smolenický zámok, vybudovaný začiatkom dvadsiateho storočia v romantickom štýle na ruinách hradu z 15. storočia grófom Pálffym.

Neďaleko Smoleníc sa nachádza i hrad Červený Kameň, celoročne sprístupnený, ktorého história sa datuje od roku 1240. Je unikátom stredoeurópskeho staviteľstva. Okrem muzeálnych, obytných priestorov za videnie staja i pivničné priestory hradu a baštové opevnenia. Od 16. storočia hrad i prilahlé lesy boli majetkom rodiny Pálffyovcov, ktorí boli uznávanými poľovníkmi a zaslúžili sa o rozvoj poľovníctva na Slovensku. Túto tradíciu v súčasnosti reprezentuje zvernica Biela skala, kde odštepny závod Smolenice ponúka ubytovanie v účelovom poľovníckom zariadení Rybník a množstvo poľovníckych

zážitkov pri love muflonej, danielaj, jelenej, diviacej i srnčej zveri.

Lesy v oblasti Malých Karpát a Považského Inovca sú prevažne zložené z listnatých drevín, ihličnaté dreviny tvoria približne desatinu zastúpenia druhov. V porastovom zložení prevažujú bučiny, na okrajoch lesov a v nižších nadmorských výškach dubiny a lesy zmiešané s hrabom, jaseňom a javorom. Menšie plochy lesov tvoria porasty topoľa, agáta a jelše.

V rokoch 2002-2003 boli na území odštepného závodu vybudované tri Náučné lesnícke chodníky (Majdán, Moravany nad Váhom a Pezinok/Pece – Čertov kopec) v dĺžke 4,7-5,5 km, s prevýšením 100-340 m, so 4-5 zastávkami približujúcimi návštevníkom lesa históriu prilahlej oblasti, prírodné krásy a prácu lesníkov. Jednou zo zastávok náučného chodníka Majdán je Rybáreň Parina vybudovaná v roku 1876 na chov lososovitých rýb, v súčasnosti s prevažujúcim chovom pstruha dúhového (*Salmo gairdneri*). ■

Text a foto: Ing. Jozef Blažo – referent správy LPF a reprivatizácie na OZ Smolenice

Bližšie informácie o ubytovacích možnostiach získate na telefónnych číslach 033 592 61 11, 0918 333 059.

Muflón vo Zvernici Biela Skala

Panoráma Malých Karpát

Poradovanie

Jozef MARKO

Žijeme vo veku internetu a intranetu, e-mailovej pošty, SMS-iek, mobilných telefónov a mp3 prehrávačov, webových kamier a obrazových správ, digitálnych fotoaparátov a iných vymožeností najmodernejšej techniky, miniaturizovaných do rozmerov, ktoré sme si pred pár rokmi nevedeli ani predstaviť. Dnes ich vlastníme a využívame na komunikáciu. Čím sú menšie a dokonalejšie a čím ich je viac, tým menej komunikujeme tradične, tvárou v tvár, z očí do očí. Mladí ľudia si dnes častejšie vyznávajú lásku mailami a SMS-kami, ako nežnými dotykmi, slovami a bozkami. Bodaj by nie, veď je oveľa jednoduchšie naťukať do počítača alebo mobilu dve slová Milujem Ťa, ako ich povedať milovanej osobe pozerajúc jej pri tom do očí, hovoriť ich s plnou vážnosťou a úprimne, aby im objekt našich túžob aj uveril.

Nechajme teraz lásku bokom a venujme sa práci. Pretože aj v zamestnaní riešime zadávanie pracovných úloh, kontrolu ich plnenia, vysvetľovanie ich zmyslu väčšinou elektronickou poštou alebo telefonmi. Stačí to? Niekedy možno áno, ale manažovanie predsa nespočíva iba vo sformulovaní pracovnej úlohy, určení človeka zodpovedného za jej splnenie, termínu jej realizácie a v skontrolovaní toho, či bola včas splnená. Takéto niečo podľa môjho názoru zvládne každý, kto vie čítať a písať. Manažér by mal dokázať viac. Vysvetliť, aký je zmysel splnenia konkrétnej pra-

covnej úlohy. Objasniť ho podriadenému v kontexte plnenia iných úloh. Presvedčiť ho, že zadaná úloha má nielen zmysel, ale je aj z nejakého dôvodu dôležitá. Takéto riadenie si vyžaduje osobný kontakt, diskusiu, fungujúcu spätnú väzbu, systém v riadení na akejkoľvek úrovni.

Nedávno som debatoval s viacerými kolegami z odštepých závodov, či aj v takomto riadení majú zmysel pravidelné porady. Poradovanie niektorí spolupracovníci totiž zdehonestovali na zbytočné táranie a zdržovanie ostatných. Opäť sme pri osobe manažéra, ktorý je zodpovedný za spôsob vedenia porady. Efektívny a štandardne štruktúrovaný. Netreba objavovať manažérsku Ameriku. V debata mi skúsení kolegovia z lesníckej praxe oponovali, že ak je teda osobný kontakt s podriadeným dôležitý, ani v takom prípade netreba poradovať, stačí individuálne zadávanie úloh. Opäť hovorím, niekedy možno áno, ale väčšinou by mali aj ostatní kolegovia danej organizačnej jednotky (závodu, úseku, odboru, lesnej správy a pod.) vedieť, na čom pracujú ostatní a prečo. Aby ľavá ruka vedela, čo robí pravá.

Nechcem poučovať. Bojím sa len, že ak obmedzíme komunikáciu v riadení na maily a telefonáty, tak dopadneme ako tinedžer, ktorý si myslí, že skutočná láska sa vyznáva cez počítač, alebo cez mobil... ■

O slobode ducha

Pavol GERTLI

S veľkým očakávaním som si otvoril Lesníka č.10. Samozrejme ako absolvent TU (bývalá VŠLD) vo Zvolene som začal hľadať články témy mesiaca o histórii lesníckeho vysokého školstva. Zaujímavé sú to články, obzvlášť jeden, ten je asi najzaujímavejší. Síce hovorí málo o histórii, ale o to viac je v ňom skryté o súčasnosti a prevládajúcich trendoch v dnešnej spoločnosti a školstve. Je to krátka reportáž o 200. výročí vysokej lesníckej školy a jej neformálnej oslavy od Ing. Petra Chytila, konanej 1. septembra 2007. Oslavovať treba a pripomínať tiež, ale nerozumiem, prečo práve cirkevná spoločnosť má zabezpečiť a organizovať tieto podujatia. Keď už nehľadíme na základné princípy a k a d e m i i tak by bolo dobre, aby

sa naplnil aspoň duch a litera zákona o vysokých školách. O čom hovorím? Nuž o tom, že školstvo a vysoké obzvlášť by malo viesť svojich študentov k tvorivému, kritickému a nezávislému mysleniu. A to, podľa môjho zdravého úsudku nie je možné spájať s ideológiami, politikou a či aj s cirkvami a náboženskými spoločnosťami. Jednoducho to spolu nekorešponduje, pretože to potom prináša určité obmedzenia v slobodnom a tvorivom myslení. Nechcem urážať a znevažovať prácu mnohých ľudí v týchto spoločnostiach, ktorí veľa vykonali pre dobro jednotlivcov a spoločnosti, len nechcem, aby sme pre nedostatok sebavedomia a obavy z neznáma, pokúšali sa zastrešovať pod tieto osvedčené smery. (Lesníci sa síce učia ako les zachovávať, vychovávať a využívať „iba“ 200 rokov, náboženské spoločnosti na svete pôsobia tisíce rokov, ale človek využíva a formuje les od nepamäti.) Sloboda ducha a jeho tvorivého myslenia môže byť usmerňovaná a korigovaná len vedecky overenými a doloženými skutočnosťami. Viera je nehmotná a je len a len otázkou vnútorného presvedčenia. To by si akademická pôda nemala osvojovať. Bola by to škoda. ■

Ing. Pavol Gertli

je pracovník GR š.p. LESY SR

Prečo mám rada les

Gabriela Drobová
dramaturgička TV Markiza

Aj keď ma väčšina ľudí pozná ako človeka, ktorý je vyslovene mestský typ, musím hneď na úvod povedať, že na prírodu by som nikdy nedala dopustiť. Práve preto, že sa väčšinu času venujem veľkým televíznym projektom a celé týždne, niekedy až mesiace, trávim bez prestávky iba vo veľkých mestách, krátky, ale o to intenzívnejší pobyt v prírode, ma dokáže nabiť obrovským množstvom energie... Mám rada život a ducha európskych veľkomiest, zbožňujem more a letné dovolenky, ale rovnako milujem aj naše hory a lesy.

Na Slovensku oddychujem najradšej na chate na Donovaloch. Či už sem prídem v zime na lyžovačku, alebo v lete stráviť chvíľku na horskom slniečku, vždy je tu krásne. Od detstva milujem Tatry. Ako malej mi úplne učarovali, možno práve preto, že pochádzam z Bratislavy. S rodičmi sme tu trávilí nejednu dovolenku a k tomtuto miestu sa mi viažu krásne spomienky. Vždy sa poteším, keď sa sem môžem vrátiť aj dnes – či už na krátku dovolenku alebo pracovnú cestu.

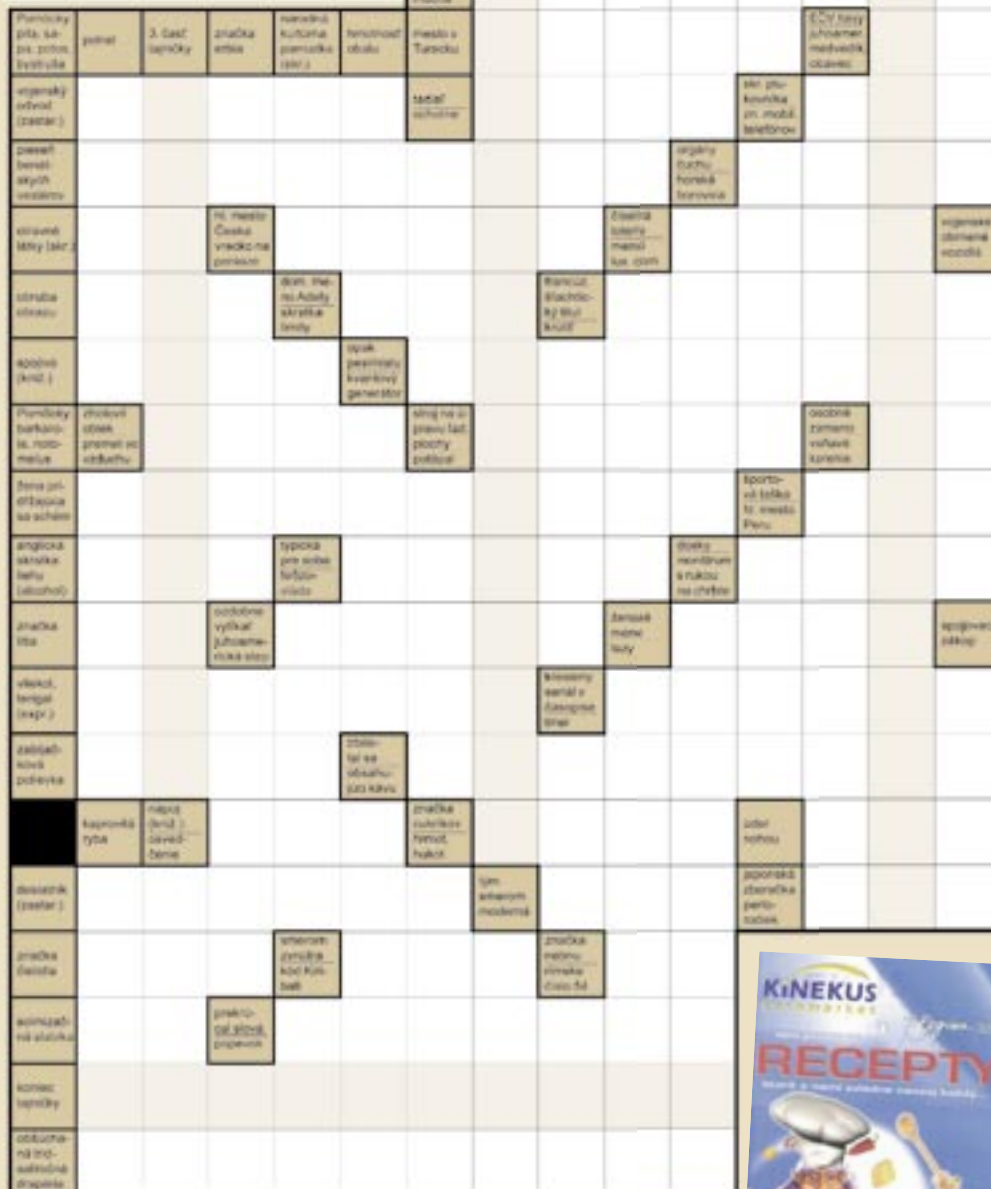
Les je pre mňa miesto, ktoré ma dokáže vždy upokojiť a priviesť na lepšie myšlienky. Dýchať čerstvý vzduch, cítiť vôňu kvetov a ihličia, počúvať spev vtákov a pozorovať všetko živé okolo mňa – to všetko sú v dnešnej dobe rýchleho spôsobu života a neustáleho pracovného stresu chvíle skutočne na nezaplatenie... ■

Organizačné zmeny neobídu ani pozíciu nášho hovorcu. V rámci úsporných opatrení vedenie podniku upúšťa od organizovania tlačových konferencií. Namiesto nich bude Peter Gogola dôležité správy ohlasovať denne o 10,00 hod pred historickou budovou štátnych lesov, a to formou ich vybubnovania. Okrem výrazného ekonomického efektu možno v tomto kroku vzhliadnúť aj návrat k pekným tradíciám našich námestí. K uvedenému rozhodnutiu pristúpil hovorca ústretovo, keď pred zrakmi prekvapených Bystričanov začal bez meškania s ostrým tréningom. Inšpiroval ho k tomu malý, ale výkonný bubon, ktorý mu kolegovia venovali k nedávnej štyridsiatke. ■

Uveríte?

A propos, Peter - živióóó!!!

Ahoj, ako si na tom s časom cez Vianoce? Lebo súrne potrebujem zohnať somára do betlehemu.

- Viete ako chodí ježiško do panelákov?
- No predsa radiátorom!

Sranda musí byť, povedal Santa Claus a nerozdal darčeky.

- Viete, aké je smutné pokračovanie pesničky Roľničky?
- Detičky, detičky, kde je Mikuláš?
- Zadrhol sa lyžičkou, keď jedol guláš.

Škótska rodinka pri vianočnom stromčeku:

- Tak detičky, ak ste už darčeky videli tak ich zabaľte, aby ste ich mali aj budúce vianoce k dispozícii.

Škótsky Mikuláš navštíví rodinu a prihovorí sa deťom:

- Tak, detičky, čo si odo mňa kúpite?

Policajt sa rozhodne, že si uloví vianočného kapra.

Zobral náradie a začal sekať diery do ľadu.

Odrazu príde za ním jeden pán a kričí:

- Okamžite prestaňte sekať do toho ľadu!
- Akým právom mi to zakazujete!?
- Právom správcu zimného štadióna!

Keď príde v noci za Tebou veľký chlap s bielou bradou v červenom kabáte a bude Ťa pchať do vreca, tak sa neboj, možno len niekto písal Ježiškovi, že Ťa chce pod stromček...

Horárov syn sa na Vianoce pýta otca:

- Oco vieš, ktorý vlak najviac mešká?
- Nie synak.
- No predsa ten, čo si mi sľúbil minulé Vianoce.

Tajnička krížovky z novembrového vydania Lesníka znie: „**Tieto plavky si pamätajú moju mladosť**“. Z úspešných lúštitelov sme tentokrát vyžrebovali **Zuzanu Šikulovú z Banskej Bystrice**. Víťazku posielame kuchársku knihu. K výhre jej blahoželáme a prajeme príjemné chvíle pri čítaní i varení.

redakcia

Filatelistika

Poľovnícke výstavy

Spomedzi známok, pečiatok a celín s poľovníckou tematikou majú osobitné postavenie tie, ktoré boli vydané pri príležitosti konania národných a medzinárodných poľovníckych výstav. Prvým a snáď aj najcennejším dokladom je celina a príležitostná pečiatka vydaná pri príležitosti Medzinárodnej poľovníckej výstavy vo Viedni konanej v roku 1910 pod patronátom cisára Františka Jozefa I. Medzinárodné výstavy poľovníckych trofejí v Düsseldorfe, Florencii, Brne a Českých Budejoviciach dokumentujú len príležitostné pečiatky, prípadne príležitostné tlač. Pri príležitosti medzinárodných výstav poľovníckych trofejí v Budapešti a v Plovdive boli vydané pekné série známok s historickými motívmi, poľovníckymi trofejami a naviac doplnené o vkusné príležitostné pečiatky. Výtvarným skvostom medzi týmito známkami je známka a obálka prvého dňa vydaná pri príležitosti výstavy poľovníckych trofejí v rakúskom Marcheggu. ■

RUBRIKU PRIPRAVUJE
Prof. Ing. LADISLAV PAULE, PhD.

Rybársky receptár

Vianočný receptár

KAPOR NA SARDELÁCH SO ŠAMPIŇÓNNI

Suroviny:

800 g kapra, soľ, mleté čierne korenie, hladká múka, 4 lyžice oleja, 2 dl červeného vína, 100 g sterilizovaných šampiňónov, 50 g sardelového masla, 1 cibuľa, 2 strúčiky cesnaku, citrónová šťava, 1 lyžica zelenej petržlenovej vňate posekanej nadrobno.

Postup:

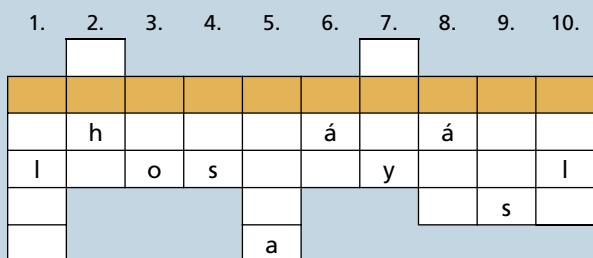
Umytého a očisteného kapra rozporciujeme, osušíme, osolíme, okoreníme mletým čiernym korením, poprášime múkou a opražíme v rozohriatom oleji. Potom zalejeme polovicou vína, pridáme šampiňóny pokrývané na plátky, sardelové maslo, cibuľu posekanú nadrobno a rozotretý cesnak, okoreníme mletým čiernym korením a dusíme. Keď je kapor takmer mäkký, polejeme ho zvyškom vína, pokvapkáme citrónovou šťavou a dodusíme. Podávame posypaného zelenou petržlenovou vňaťou posekanou nadrobno.

Dobrá chuť a pozor na kosti! ■

1. Doplňovačka

Viete, že dedo Mráz pochádza z Fínska? Vo svojej domovine ho volajú (*tajnička*), ale deti na celom svete ho poznajú ako Santa Clausa alebo deda Mráza. Býva síce v Korvatunturi - po slovensky Ušatá hora, ale zastihnúť sa dá iba vo svojej jaskyni, vo fínskom Rovaniemi na polárnom kruhu.

Ahoj kamaráti,
pošlite mi správne
odpovede. Jedného
riešiteľa odmením
darčekom.

1. lesný paroháč	6. vták s nádherným chvostom
2. bolia, keď dlho chodíš	7. horné končatiny
3. orgán sluchu	8. deti ju nesmú piť
4. domov zvieratiek	9. sušienka
5. zvieratá, podobné človeku	10. má oko, ale nevidí

2. Vystrihovačka

Vyfarbi, vystrihni a poskladaj figúrku deda Mráza. Na miestach, označených krížikom, urob dierku a pripevni ruky a nohy pomocou patentiek.

3. Vianočný stromček - bludisko

Začni od hviezdičky na špiči stromčeka, pokračuj v smere šípky. Cieľ je vpravo dolu, nad krabicou, previazanou stuhou.

Za správne odpovede posielať odmenu - hlavoľam Múdry povrázok - môjmu kamarátovi Miškovi Polakovičovi z Martina.
Ahoj a dovidenia nabudúce!

Vaša veverička **Ryška**

Kalendár podujatí

29. november -16. december

Stromček pod stromček

Vianočné stromčeky do všetkých detských domovov na Slovensku

17. december

Vernisáž výstavy drevorezov O čom stromy mlčia (Miro Tonhajzer) a krst knihy Jozefa Bacúra „Horár spod Krížnej“
generálne riaditeľstvo š.p. LESY SR, Banská Bystrica

18. december

Lesnícke Vianoce – krst knihy Forests on Slovakia

Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Bratislava

20. – 21. december

Zasadnutie dozornej rady š.p. LESY SR OZ Levice

Ing. Kovalčík so svojim parádnym úlovkom

hovorí spokojný poľovník a náš kolega i spolupracovník. Radi mu veríme a blahoželáme zároveň. K šesťdesiatke, aj k parádnej poľovnej trofeji. ■

Jubilejný muflón

Jozef MARKO

Šťastný strelec a jeho úlovok! Ing. Ján Kovalčík, CSc. z Odboru usmerňovania lesníckych činností na generálnom riaditeľstve š.p. LESY SR si tohto jubilejného muflóna k svojim šesťdesiatinám zaslúžil. Viac ako dvestobodového, asi šesťročného barana skolil v palárikovskej bažantnici 27. novembra o 13. hodine. „Bol to vzrušujúci poľovnícky zážitok,“

Časopis Lesník vychádza v ústrety a publikuje

Ospravedlnenie Ing. Beňovi

Nevieme, čo napísal vo svojom liste v máji tohto roka generálnemu riaditeľovi š.p. LESY SR istý pán Pavel Sisol z Bardejova na adresu bývalého riaditeľa OZ Bardejov Ing. Štefana Beňu. Pravdepodobne ani jeden z pánov by si jeho zverejnenie neprial. Poškodený Ing. Beňa však v rámci dohody s pánom Sisolom trval na zverejnení ospravedlnenia v našom periodiku. Aj keď to nie je štandardná forma publikovania ospravedlnenia, Ing. Beňu sme si v redakcii Lesníka vždy vážili a tak mu vychádzame v ústrety uverejnením ospravedlnenia P. Sisola v plnom znení:

„Ospravedlňujem sa pánovi Ing. Štefanovi Beňovi, bytom Bardejov, Pod papierňou 24, za mnou uvedené nepravdivé, vymyslené a pravdu skresľujúce údaje a informácie v písomnom podaní z dňa 19. mája 2007, ktoré sa týkali pána Ing. Štefana Beňu a ktoré som vo forme písomného podania doručil generálnemu riaditeľovi š.p. LESY SR – doc. RNDr. Ing. Jozefovi Mindášovi, PhD.

Tam uvedené nepravdivé informácie nemajú žiaden reálny základ a ich šírením som neoprávnené a protiprávne zasiahol do osobnostnej sféry pána Ing. Štefana Beňu v rozpore so skutočným aj právnym stavom, čo ma mrzí a lutujem. Do budúcnosti sa zdržím šírenia akýchkoľvek nepravdivých, či pravdu skresľujúcich informácií, či tvrdení na osobu pána Ing. Štefana Beňu.“ ■

Životné jubileá

DECEMBER 2007

50 rokov

Drgonec Igor, nar. 23. 12. 1957, lesník, LS Moravany nad Váhom – OZ Smolenice

Farkaš Štefan, nar. 25. 12. 1957, lesník, LS Bajč – OZ Palárikovo

Haulíková Božena, nar. 6. 12. 1957, hlavný účtovník – OZ Levice

Klen Peter, nar. 6. 12. 1957, referent pre plán, štatistiku a controlling – OZ Prievidza

Stračiaková Anna, nar. 22. 12. 1957, sekretárka riaditeľa OZ – OZ Liptovský Hrádok

Ing. Sedmák Ján, nar. 8. 12. 1957, vedúci LS, LS Poltár – OZ Kriváň

Ing. Kováč Ivan, nar. 22. 12. 1957, OLH, LS Jasov – OZ Košice

Ing. Maďar Milan, nar. 5. 12. 1957, vedúci lesníckej výroby – OZ Bardejov

60 rokov

Slamka Pavol, nar. 17. 12. 1947, lesník, LS Pezinok – OZ Smolenice

Žubor Ondrej, nar. 25. 12. 1947, lesník, LS Staré Hory – OZ Slovenská Lupča

Ing. Ondrejovič Dušan, nar. 5. 12. 1947, referent mechanizácie – OZ Kriváň

Dudra Ladislav, nar. 14. 12. 1947, lesník, LS Nižná Slaná – OZ Rožňava

Cvaniga František, nar. 17. 12. 1947, technik, LS Sabinov – OZ Prešov

Odchod do predčasného starobného dôchodku

Ivanics Ervín, nar. 20. 2. 1946, lesník, LS Veľký Meder – OZ Palárikovo

Tóth Rudolf, nar. 8. 4. 1950, pestovateľ, LS Bajč – OZ Palárikovo

Jendreasová Anna, nar. 19. 4. 1951, mzdová účtovníčka – OZ Námestovo

Laššák Štefan, nar. 14. 2. 1950, manipulant, ES Ustrig – OZ Námestovo

Spuchlák Milan, nar. 22. 5. 1946, referent mechanizácie, MTZ – OZ Námestovo

Nečas Václav, nar. 28. 9. 1947, špecialista ochrany lesa, LS Oravská Polhora – OZ Námestovo

Hlaváčová Mária, nar. 1. 1. 1951, účtovník – OZ Rožňava

Fagufa Vladimír, nar. 16. 7. 1947, lesník, LS Nižná Slaná – OZ Rožňava

Dudra Ladislav, nar. 14. 12. 1947, lesník, LS Nižná Slaná – OZ Rožňava

Kačurik Milan, nar. 30. 7. 1946, mechanizátor – OZ Sobrance

Dorič Pavol, nar. 15. 1. 1947, lesník, LS Porúbka – OZ Sobrance

Ing. Mikša Jozef, nar. 15. 1. 1947, referent evidencie výroby – OZ Sobrance

Čertan Ján, nar. 1. 2. 1948, lesník, LS Porúbka – OZ Sobrance

JUDr. Kmetko Ondrej, nar. 7. 2. 1950, VORŠ – právnik – GR BB

Odchod do starobného dôchodku

Habara Jozef, nar. 2. 12. 1945, lesník, LS Bajč – OZ Palárikovo

Ing. Ondriš František, CSc., nar. 10. 12. 1945, vedúci ekonomiky – OZ Levice

Ing. Ľubek František, nar. 27. 7. 1945. OLH, LS Oravský Podzámok – OZ Námestovo

Ing. Helena Turská

Spolu viac ako 10 000 detí zo 140 detských domovov a zariadení sociálnych služieb na celom Slovensku sa potešilo z vianočných stromčekov, ktoré dostali ako darček od štátneho podniku LESY SR. V rámci už tradičného projektu „Stromček pod stromček“ rozviezli lesníci deťom takmer 500 stromčekov. Úvodnou zastávkou bolo prešovské zariadenie detského domova Slon v Šarišských Michaloch, v ktorom si vo štvrtok 29.11. Slonícatá ako prvé vyzdobili a slávnostne rozsvietili svoj vianočný stromček.

Deti stromček spoločne s lesníkmi a patrónkou projektu Iveta Malachovskou najprv vyzdobili vlastnoručne vyrobenými ozdobami a následne slávnostne rozsvietili. „Vždy sa veľmi teším na tú chvíľu pred Vianocami, keď stretnem deti v detských domovoch a pri krásne rozžiarenom vianočnom stromčeku pri nich načerpám veľa pozitívnej energie. Slonícatá, ktoré som mala tento rok možnosť navštíviť, ma úplne očarili svojou šikovnosťou a úžasným talentom – vyrobili krásne ozdoby a pripravili si pre nás fantastický vianočný program,“ povedala Iveta Malachovská, patrónka projektu „Stromček pod stromček“ a zároveň moderátorka podujatia.

Eva Džodlová, riaditeľka detského domova Slon, program uzavrela slovami: „Deti sa na dnešný deň veľmi tešili a dôkladne pripravovali a zo spoločného stretnutia mali veľkú radosť. Náš detský domov je domovom rodinného typu a som vďačná za to, že nám lesníci zo štátnych lesov okrem tejto krásnej borovice darujú aj ďalšie, tak, aby sa mohla z vlastného vianočného stromčeka tešiť každá samostatne žijúca skupinka detí.“

„Robí nám radosť rozdávať radosť. Uraštená borovica či smriečok je od nás lesníkov ten najprirodzenejší darček, ktorý deťom umocní čarovnú atmosféru prichádzajúcich Vianoc“, povedal na slávnostnom odovzdaní vianočného stromčeka riaditeľ OZ Prešov Ing. Miroslav Leľák.

Foto: Edo Genserek

Stromček pod stromček po štvrtýkrát

Peter GOGOLA

